

January
February
March

Pavilion of Georgia

18th International Architecture
Exhibition – La Biennale di Venezia

Tbilisi Architecture Biennial

EXHIBITION DATES:
May 20 – November 26, 2023

INAUGURATION:
May 19, 5 p.m. – 10 p.m.

WORKING HOURS:
Preview: May 18-19, 11 a.m. – 8 p.m.
from May 20 to September 25 11:30 a.m. – 7:30 p.m.
from September 26 to November 26 10:30 a.m. – 6:30 p.m.
Closed on Tuesdays

GA GAVLENA

ISSN 2667-9728 (Online)

RAV • art review 07.2023

11

-----ARCHITECTURE – CURRENT TIMES AND PERSPECTIVES FOR FUTURE-----

შინაარსი content

PRESENTS

ინტერვიუ	4
თბილისის არქიტექტურის ბიენალე. საუბარი ოთარ ნემსაძესა და გივი შუკაკიძესთან	
ინტერვიუ არქიტექტორ ნიკოლოზ ლავკვიშვილთან	14
ინტერვიუ არქიტექტორ ნინო ჩახჩიანიანთან	20
მიწის არქიტექტურა. ინტერვიუ გივი ჯაყელთან	28

PRESENTS

INTERVIEW	10
TBILISI ARCHITECTURE BIENNIAL - In conversation with	
GIGI SHUKAKIDZE & OTAR NEMSADZE	
In conversation with architect NIKOLOZ LEKVEISHVILI	17
In conversation with architect NINO TCHATCHKHIANI	24
EARTH ARCHITECTURE - In conversation with GUIVI JAKELI	32

PRESENTS

ინტერვიუ დისკუსია	36
ინტერვიუ ექსპერტებთან ნატალია ნებერიძე, თათა გაჩეჩილაძე თბილისის მონუმენტული სივრცის გვანტა ბერძენიშვილი	46

PRESENTS

HISTORICAL DISCOURSE	41
TBILISI INDUSTRIAL HERITAGE NATALIA NEBIERIDZE & TATA GACHECHILADZE	
PAINTED ENTRANCE HALLS OF TBILISI GVANSTA BERDZENISHVILI	50

PRESENTS

ქსე	53
პროექტი კიბე თომას იბრაჰიმი	
IDAAF - ნანუკა ჯაჭიანი	58
ქველ თბილისში მიმდინარე პროექტები ვენეციის ქარტილის შუქვა კატო ყარსელიანი	68

PRESENTS

ESSEY	56
PROJECT KIBE Thomas Ibrahim	58
IDAAF - Nanuka Zaalishvili	58
ONGOINGS OF OLD TBILISI IN LIGHT OF THE VENICE CHARTER - Kato Karselishvili	72

PRESENTS

ხელოვნებათმცოდნის ბლოგი	76
ვენეციის არქიტექტურის ბიენალე 2023. საქართველოს პავილიონი. იანვარი, თებერვალი, მარტი მარიამ შერგელაშვილი	

PRESENTS

BLOG BY ART HISTORIAN	80
VENICE ARCHITECTURE BIENNIAL 2023: GEORGIAN PAVILION JANUARY, FEBRUARY, MARCH Mariam Shergelashvili	

PRESENTS

წარდგენა - უახლესი ინიციატივები	84
თბილისის არქიტექტურის არქივი	
არქიტექტურის დაბრუნება #3 დამიტი შუკაკიძე	90
შორისდებუნი დავით ბერიძე	96
ალექსანდრე გაჩეჩილაძე	102
პროექტი შახტა დავით ბროდსკი	107
კვლევითი ინიციატივები თინათინ ცურკავა	107
გააქტიურებთ თბილისს	113

PRESENTS

ZE GAVLENA REPRESENTS - CURRENT INITIATIVES	87
Tbilisi Architecture Archive	
Laboratory of Architecture #3 Dimitri Shapakidze	93
Shorisdebuli Davit Beirishvili, Aleksandre Gachechiladze	99
Project Shakhta David Brodsky	105
Platform Rakursi Tinatin Tsurkava	110
Revive Your Neighborhood	117

TAB ინსტრუქცია

თბილისის ბიენალის თანადამფუძნებლებთან

არქიტექტორი - ოთარ ნემსაძე
არქიტექტორი - ბიზი შუკაია

თბილისის არქიტექტურის ბიენალე. დაარსების ისტორია

ოთარ ნემსაძე:

თბილისის არქიტექტურის ბიენალე დაარსდა 2017 წელს. იმ პერიოდში არ არსებობდა სივრცე, სადაც შეიძლება განხილულიყო არქიტექტურული და ურბანული თემები. სივრცის არარსებობამ მიგვიყვანა ამ იდეამდე. თავდაპირველად, მცირე მასშტაბიან, რამდენიმე დღიან არქიტექტურულ ფესტივალზე ვფიქრობდით, მაგრამ თანდათან გამოიკვეთა საჭიროებები და პირველივე ღონისძიება საკმაოდ მასშტაბური ხასიათის იყო.

ბიენალეს მთავარი მხარდამჭერი საწყისი ეტაპიდან დღემდე არის ევროკავშირი და აქედან გამომდინარე, ეს თავიდანვე გვაძლევდა კონცენტრირებას და მიმართულებასაც, რომ პარტნიორებთან ერთად გვემუშავა. სწორედ ამ ფორმატში განვითარდა ბიენალეს პლატფორმა, რომელიც თბილისზე კონცენტრირებით, მაგრამ არამხოლოდ ლოკალურად, განიხილავდა სხვადასხვა აქტუალურ თემას. თავიდანვე არ გვსურდა რომ ეს ყოფილიყო მხოლოდ არქიტექტორებისთვის, პირიქით, ჩვენი სურვილი იყო რომ სხვადასხვა დარგის სპეციალისტთან ერთად გვემუშავა, ფსიქოლოგთან, ანთროპოლოგთან.

ბიენალეს თავდაპირველი დამფუძნებლები არიან: გიგი შუკაკიძე, ოთარ ნემსაძე, თინათინ გურგენიძე, ნათია კალანდარიშვილი. მუშაობის სტრუქტურა კი ეფუძნება ყოველთვის განსაზღვრული თემის გარშემო ღია კონკურს და სხვადასხვა სფეროს წარმომადგენლებთან ერთად სადისკუსიო, თეორიული და პრაქტიკული პროექტების განხორციელებას.

რა არის ის ძირითადი თემატიკა, რასაცა თბილისის არქიტექტურის ბიენალე აზუსტავს

გიგი შუკაკიძე:

ამ წლების მანძილზე კონცეფციები, რომლებსაც ვეხებით და ვამუშავებთ ერთმანეთის ლოგიკური გაგრძელებაა. ამოსავალი წერტილი რისი განვრცობაც თავიდან გადავწყვიტეთ იყო უახლესი წარსული და პოსტსაბჭოთა რეალობა. ვერძოდ, დავინწყეთ არაფორმალურ არქიტექტურაზე დაკვირვება, რამდენადაც ყველაზე სიმბოლურად და ფიზიკურადაც არაფორმალური არქიტექტურა ასახავს სისტემის შემდგომ და სისტემის დროს ფორმას და შინაარსებს. მაგალითად, სისტემის ფარგლებში იკვეთება გარკვეული სტატიკური მიმართება და როგორ შეიძლება რომ ეს სიტემის დანგრევის შემდეგ სრულიად სხვა, თავისთავადი დინამიკით ჩამოყალიბდეს? ამ საკითხთან დაკავშირებით არაფორმალური არქიტექტურის კვლევა დავუკავშირეთ ადამიანების თვითგამოხატვის საკითხსაც - არაფორმალობა როგორც მეთოდი. ამ პროცესში ჩვენთვის მთავარი გახდა დაკვირვება შენობებსა და შენობების მოდიფიცირებულ წარმონაქმნებზე. გლდანი გახდა ინსპირაცია და ეს უბანი გამოვყავით, რადგან იმ პერიოდში ჩვენი გუნდის წევრი და თანაკურატორი თინათინ გურგენიძე ამუშავებდა თავის სადოქტორო კვლევას სწორედ გლდანზე. თვითონ ამ უბნის ექსპერიმენტული, ე.წ. „აპენდიქს“ დაგეგმარებაც საინტერესო იყო. ეს იყო მიკრო-რაიონი, რომელსაც შეეძლო თავის ცენტრი ჰქონოდა და თვითმარი ყოფილიყო, ე.წ. ქალაქთან ქალაქი. ასეთი „აპენდიქს“ უბანი დაკვირვების მხრივ საგულისხმო გახდა იქაური მაცხოვრებლების სემენტითაც. ადგილობრივი მოსახლეობა ძირითადად ძველ თბილისში დაზარალებული ადამიანები არიან, რომლებიც აქ გადმოიყვანეს ან რეგიონიდან ჩამოსული ინდუსტრიულ თუ აგრო წარმოებაში მომუშავე პირები. ურბანული გამოცდილება

ისედაც არ არის დიდი ხნის დისციპლინა (ურბანიზმი დღევანდელი გაგებით) და ამ ადამიანებსაც ესეთი გამოცდილება არ ჰქონდათ. ამდენად, საბჭოთა კავშირის დაშლისას, პერესტროიკის პერიოდის შემდეგ ის ერთგვაროვნება რაშიც ცხოვრობდნენ (ერთნაირი სახლი, ქუჩა, ეზო, შპალერი, პარკეტი) გარკვეულწილად მოირღვა და მათ თავიანთი გამოცდილებებით დაიწყეს ტრანსფორმირება. მაგალითად, ასე გაშენდა პირველ სართულის მაცხოვრებელთა მიერ ბაღები. აივნების გაფართოება და ლოჯიების მიშენებაც ამ პერიოდის მაგალითებია, რაც ბიენალეზე თემატურად იყო განვრცობილი. გამოკვეთილი იყო ტექტონიკური და გეგმარებითი მიმართულებები - ის თუ რა სურათს იძლევა ეს გაფართოება. ჩვენი დაკვირვებით ეს ერთგვარ არაბუნებრივ გარემოს წარმოქმნის.

აქ ბევრი ისეთი შრე გამოჟღავნდა, რომელიც კომპლექსურად გაიაზრებს არქიტექტურის და ცხოვრების გამოცდილებას. ერთ-ერთი პროექტი ლალი პერტენავას კურატორობით, რაც ამავე ბიენალეს ნაწილი იყო - „ბლოკ 76“ მაცხოვრებლებთან უშუალო თანამშრომლობით განხორციელდა. ხელოვანების ნამუშევრები საცხოვრებელ სახლებში განთავსდა და ორი დღის მანძილზე ეს სივრცეები (ბინები, სადარბაზო, ეზო) საგამოფენო ფუნქციით დაიტვირთა. ეს პროექტი საინტერესო გახდა იმ კუთხით რომ ინტერაქციული იყო.

ოთარ ნემსაძე:

მოსახლეობასთან უშუალო ჩართულობით გარკვეული ინიციატივების განხორციელება ჩვენი პრაქტიკის ნაწილია, რომელიც ხშირად კრიტიკულად ფასდება გარეშე თვალისთვის. ძირითადად აკრიტიკებენ იმ ფაქტს, რომ ადგილობრივი მოსახლეობა შეიძ-

ლება სანახაობრივად იყოს აღქმული ან დაკვირვების ობიექტად იქცეს ამ პროცესში, მაგრამ ჩვენ ყოველთვის ვიცავთ იმ სენსიტიურ ზღვარს, რაც სხვის პირად სივრცეში მუშაობისას შეიძლება გაჩნდეს. ამდენად, თვითონ ადგილობრივებიც ინტერესდებიან და მეტწილად თანამშრომლობენ, რაც ორმხრივად გარკვეულ დროსა და მზაობას მოითხოვს. გასული წლის ბიენალეც სწორედ ამ პრინციპით გაიხსნა თემქაზე მდებარე ყოფილი სანატორიუმის სივრცეში, სადაც იძულებით გადასახლებული პირები ცხოვრობენ. ეს ძალიან ჯანსაღი და საინტერესო პროცესია, თუმცა კრიტიკული პოზიციებიც გასაგებია.

თაქვანი პრაქტიკა როგორც აღნიშნეთ ხშირად დაკვირვებაზე, თეორიაზე და ფუძემდებულზე. როგორ ფიქრობთ არქიტექტურა, რომელიც ყველაზე ფუნქციური დისციპლინაა დღეს რა გამოწვევების წინაშე დგას და ბიენალე ამათ როგორ უხმობს?

გივი შუაპაძიძე:

არქიტექტურა არ არის მხოლოდ შენობების მშენებლობა. შენობის პროცესის გარდა არქიტექტურა არის ძალიან კომპლექსური საკითხი, რომელიც შენობებს შეისწავლის და აშენების საფუძველსაც ქმნის. ის მრავალშრიანი როგორც დისციპლინა და აერთიანებს ბევრ მიმართულებას: არიან მკვლევარები, თეორიეტიკოსები, მშენებლები, მხატვრები, მხაზველები. ეს ადამიანები თავიანთი შესვდულებით და რაკურსით ფიქრობენ არქიტექტურაზე. არქიტექტურაზე ფიქრი ვი უკვე არქიტექტურაა. ამიტომ არქიტექტურა აუცილებლად შენობებს არ ეძღვნება, ეს შეიძლება იყოს შენობების წინაპირობა, ან შემდგომი ანალიზი. თეორია და პრაქ-

ტიკა ყოველთვის მუდმივ ჯაჭვშია ერთმანეთთან. არიან ადამიანები ვინც მეტად კომერციულად აზროვნებენ და ხშირად ამ პროცესში საკუთარ თავს აცდენილები არიან. ვფიქრობ, კრიტიკული და ანალიტიკური მიმართება გადამწყვეტია და ჩვენ შემთხვევაში ამოსავალი წერტილი ასეთი მეთოდებით შემეცნების განვითარებაა.

ოთარ ნემსაძე:

გვაქვს გამოცდილება რომ 2018 წლიდან ჩვენ პროექტებში ჩართული მოხალისეები, შემდეგ თავად გახდნენ პროექტის მონაწილეები. ეს მზარდი დინამიკა გარკვეული სეგმენტის ადამიანებში ამკარად არსებობს და ძალიან მისასაღმებელია. თბილისის არქიტექტურის ბიენალე გარკვეული ჯგუფებისთვის იქცა განვითარების პლატფორმად. აღსანიშნავია, ისიც რომ გარკვეული თემების ცნობადობასაც შეუწყო ხელი და აქტუალური გახდა. უკვე გვყავს აუდიტორია, რომელიც იკვლევს, ვითარდება და იზრდება ჩვენთან ერთად. ალბათ, ნაკლები გავლენა გვაქვს ისეთ შეუქცევად პროცესებზე, რომლებიც მშენებლობის კომერციალიზაციას ეხება, მაგრამ მცირედი ცვლილებები ამ სამი სფეროს მაგალითზე იკვეთება და მოტივაციაა ჩვენთვის. მით უმეტეს იმ რეალობაში, როდესაც არქიტექტურის სწავლება არ არის სტრუქტურული და ბევრი ხარვეზია საგანმანათლებლო სისტემაში.

გიგი შუკაკიძე:

გარკვეულწილად ეს თვითნასწავლი პროცესია. ადამიანი, როგორც ტენდენციური ცხოველი, თავის ადაპტაციასა და განვითარებაზე მრუნავს; ან გარკვეულ დინებას მიყვება ან საწინააღმდეგოდ მიდის და რეაქცია აქვს. ამდენად, ცნობიერების ამღლევა მნიშვნელოვანია სწორი პოზიციონირებისა და რეაქტიულობისთვის, მით უფრო როდესაც არასახარბიელო სიტუაცია გვაქვს საგანმანათლებლო კუთხით. ახალგაზრდა ლექტორებიც ვინც ახლა ასწავლიან ისინიც თვითნასწავლები არიან და საკუთარ გამოცდილებას აზიარებენ. ბიენალეს ფორმატით ასეთი ცოდნის გაზიარება ახალი თაობისთვის დამატებით ინსპირაციის მიმცემი და ენთუზიამის გამღვივებელია.

ბევრი საერთაშორისო კარტინორი გყავთ. როგორ მოხდა ამ ქსელის და კავშირების შექმნა?

Future Architecture Platform

ოთარ ნემსაძე:

თავდაპირველად პარტნიორებთან კომუნიკაცია იყო პირად კონტაქტებზე დაფუძნებული და თანადათან გაფართოვდა. პერიოდულად ეს ქსელი იზრდება, რადგანაც ვრცელდება ბიენალეს შესახებ ინფორმაცია და შესაბამისად მასში ჩართულობაც. ბიენალეს არალოკალურობა თავიდანვე იყო ჩვენი მოტივაცია, დღეს ვართ რამდენიმე მნიშვნელოვანი არქიტექტურული პლატფორმის წევრი როგორცაა "Future Architecture", Lina-ს პლატფორმა. გვაყვს 9 პარტნიორი სხვადასხვა ქვეყნიდან და ისეთ მნიშვნელოვან ორგანიზაციებთან გვაქვს კავშირი, როგორცაა ლისაბონის ბიენალე, მის ვან დერ როეს ფონდი.

ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საერთაშორისო პროექტი, რომელიც ახლახანს წარადგინეთ არის „ინვარი, თაბერვალი, მართი“ ვენაცის არქიტექტურის ბიენალეზე. რა გამოცდილება იყო ეს თქვენი გუნდისთვის და რატომ გადაწყვიტეთ ამ თემაზე მუშაობა?

ოთარ ნემსაძე:

ჩვენ ყოველთვის წინასწარ ვმსჯელობთ თემის აქტუალობიდან გამომდინარე რა შეიძლება რომ დამუშავდეს მომდევნო ბიენალეს კონცეფციად. თავიდან ეს იდეა, თბილისის ბიენალესთან კავშირში გამოიკვეთა, რადგანაც ეხმიანება ნამოხვანის, ბოლო დროის ერთ-ერთ ყველაზე მასშტაბურ საპროტესტო მოძრაობას, რესურსების ათვისებას და ექსპლუატაციას. აქედან დავიწყეთ მსჯელობა და შემდეგ უკვე განვავითარეთ, რამდენადაც დაემთხვა ვენაციის არქიტექტურის ბიენალეს წლებიდანვე კონცეფციას. ზოგა-

დად რესურსები და რესურსების ათვისება თანამედროვე სამყაროში ერთ-ერთი ყველაზე კრიტიკული საკითხია, მით უფრო ისეთ განვითარებად ქვეყანაში, როგორიც საქართველოა.

გიგი შუკაკიძე:

ჩვენი ეს ადგილობრივი გამოცდილება და ბოლო პერიოდის მოვლენებზე დაკვირვება იყო ამ პროექტის ინიცირების საფუძველი. ნამოხვანის ჰესის მშენებლობის იდეა არასწორი იყო რამდენიმე მიმართულებით, როგორც იურიდიულად ტერიტორიის გადაცემის კუთხით, ისე ეკოსისტემის უგულვებლყოფით, ლანდშაფტისა და დემოგრაფიული ცვლილებების გამომწვევი მიზეზებით. არასწორად დაგეგმილი პოლიტიკური ნაბიჯების მიუხედავად, ეს იყო სამაგალითო მოვლენა, თუ რა ძალა აქვს ხალხს. ხალხის, როგორც მიწის ძალის და პროგრამული მოდელის შეჯახების ისტორია გახდა ჩვენი კვლევის ინსპირაცია. ეს კვლევა სამი კომპონენტით იქნა სივრცეში წარმოდგენილი (ინსტალაცია, ვიდეო, პუბლიკაცია). დეკოლონიზაციის პარადიგმა საინტერესო იყო ჩვენთვის, რადგანაც ამ ნამუშევრით ასევე ვისაუბრეთ საბჭოთა დროინდელ ჟინვალის წყალსაცავზე და ჩაძირულ სოფელზე, რომელიც ამ ადგილის მრავალშრიანობაზე მიუთითებს. ეს საკითხი სხვადასხვა კუთხით შეიძლება იყოს გაკრიტიკებული. საბჭოთა დროს წყალსაცავებისა და ჰესების არასწორ დაგეგმარებაზე პუბლიკაციაში სხვადასხვა მკვლევარები საუბრობენ. ჟინვალის წყალსაცავი ასეთი სიმბოლური და პოეტური გადაამრების საგანი გახდა თავისი არტეფაქტებით. ამის მანიფესტაციაა სწორედ წყლის დანების დროს გამოჩენილი ეკლესია, რომლის ნეგატივის ფორმა წარმოვადგინეთ ობიექტად სივრცეში. ეკლესია არ არის ჩვენ-

თვის რაიმე რელიგიური მოტივაციით არჩეული, არამედ როგორც ამ მოვლენის ამსახველი მეთაფორა. ის განავრცობს

იანვარი თებერვალი მარტი

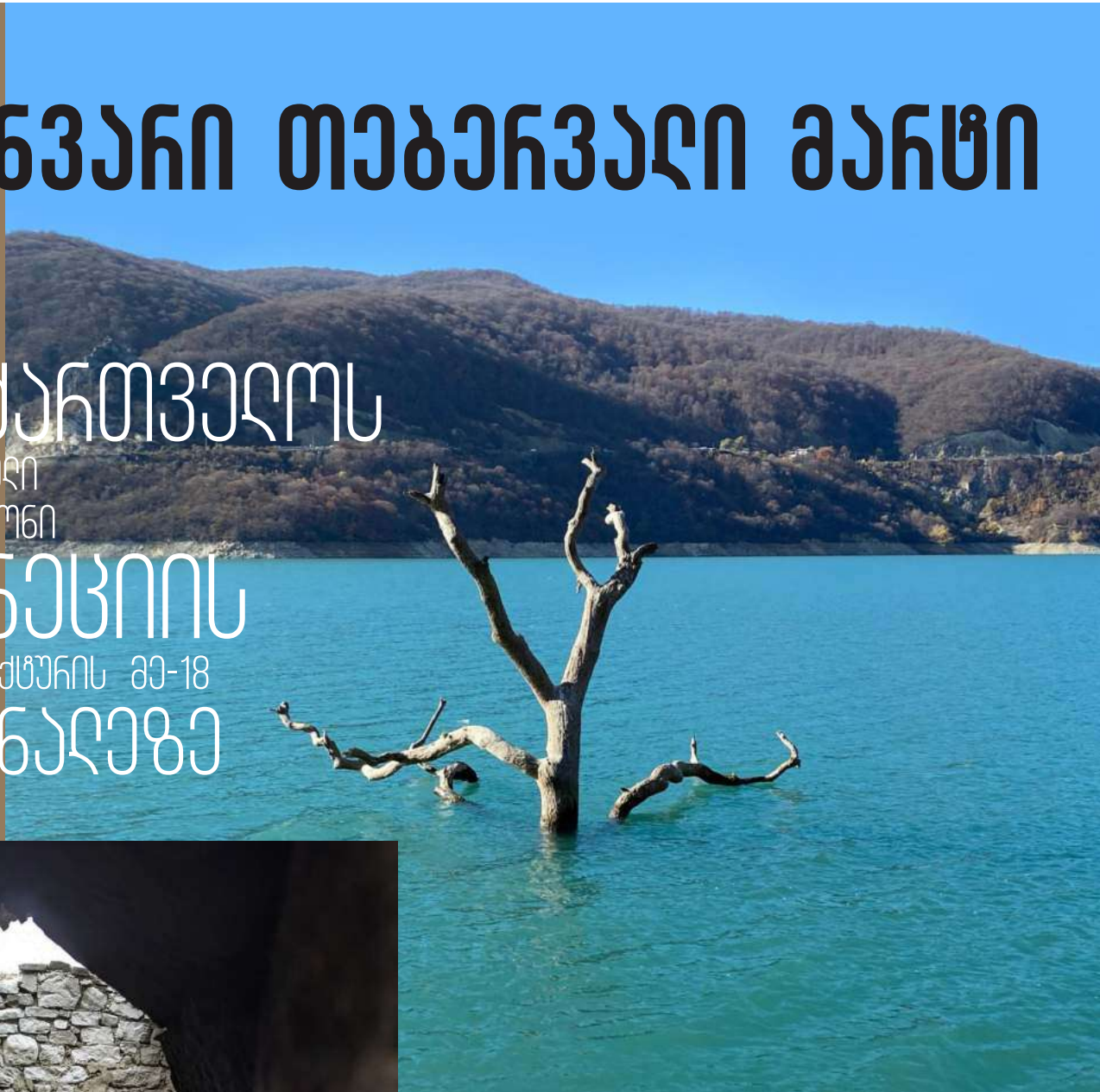
საქართველოს

ეროვნული
პარკიონი

ვენეციის

არქიტექტურის გე-18

ბიენალეზე

20.05. - 26.11.

სიცოცხლის, ადგილის, მუდმივობისა და დროებითობის საკითხებს, რამდენადაც არ იძრება და არ იშლება. ამ პროცესში წყალი, როგორც დროებითი მდგომარეობა რა რესურსად შეგვიძლია განვიხილოთ.

სამომავლო ხედვა

გიგი შუკავიძე:

ვაპირებთ, რომ ეს საკითხი, რაც ვენეციის ბიენალეზე დავამუშავეთ განვავრცოთ. ყოველთვის მიზნზე-შედეგობრივია ის თემები, რომლებიც თბილისის არქიტექტურის ბიენალეს გამოშვებების კონცეფცია ხდება. ასე დაიწყო არაფორმალური არქიტექტურის კვლევა, შემდეგ გამოიკვეთა საერთოობის მრავალმხრიანი საკითხი, ის თუ რა გვაქვს საერთო ქცევით, პირად და საზოგადო დონეზე. ბოლო თემა იყო დროებითობა და ახლა ვაპირებთ, რომ 2024 წლისთვის რესურსების ათვისებისა და დეკოლონიზაციის მიმართულებით გავავრცელოთ თბილისის არქიტექტურის ბიენალეს მომდევნო კონცეფციის შემუშავება.

TAB Interview

In conversation with
TAB co-founders and
artistic directors

Gigi Shukakidze & Otar Nemsadze

TBILISI ARCHITECTURE BIENNIAL. FOUNDATION HISTORY

Otar Nemsadze:

The Tbilisi Architecture Biennial was established in 2017 as a response to the lack of space for discussing architectural and urban themes. The initial idea was to organize a small-scale architectural festival lasting several days. However, as the needs grew, the first event quickly evolved into a larger-scale undertaking.

From its inception to the present, the Biennial has received significant support from the European Union. This partnership has provided a focus and direction for our work, collaborating closely with our

partners. The biennial platform was developed in this format, aiming to address various current topics in Tbilisi and beyond. From the beginning, our intention was to involve specialists from different fields, including psychologists and anthropologists, rather than exclusively targeting architects.

The original founders of the Biennial are Gigi Shukakidze, Otar Nemsadze, Tinatin Gurgeniidze, and Natia Kalandarishvili. The structure of our work revolves around an open competition based on a specific theme. It encompasses the implementation of discussions, theoretical exploration, and practical projects involving representatives from diverse fields.

WHAT ARE THE PRIMARY WORKING THEMES FOR TBILISI ARCHITECTURE BIENNIAL

Gigi Shukakidze:

Over the years, the concepts we have explored and developed in the Tbilisi Architecture Biennial have formed a logical progression. We initially decided to delve into the recent past and the post-Soviet reality. In particular, our focus turned to informal architecture, as it symbolically and physically reflects the transformations that occurred after the collapse of the system. We examined how a different dynamic could emerge after the static relationships defined within the system. Studying informal architecture led us to consider the issue of self-expression and informality as a method employed by individuals. We found it crucial to observe the buildings and the altered forms they took. Gldani, an area in Tbilisi, became a source of inspiration for us. One of our team members and co-curator, Tinatin Gurgenzidze, was conducting doctoral research in Gldani at the time. We found the experimental "Appendix" planning in this micro-district intriguing. It aimed to create a self-sufficient micro-district with its own center, a concept we referred to as "City by the city." This "appendix" district was significant not only for its physical characteristics but also for the observations made by its residents. The local population primarily consisted of people who had suffered losses and were relocated from old Tbilisi or individuals working in industrial or agricultural sectors from the surrounding regions. Urban experience, in the modern sense of urbanism, was relatively new to them. As a result, when the uniformity in which they previously lived (same house, street, yard, wallpaper, flooring) was disrupted during the collapse of the Soviet Union and the period of perestroika, they began to transform their environment based on their own experiences. For instance, residents of the first floor started planting gardens, and there was an increase in the expansion of balconies and the construction of loggias during this period. These themes were explored in the Biennial. We paid attention to the tectonic and planning aspects, examining the impact of these extensions on the overall urban landscape. Our observation revealed that this created an environment that felt somewhat unnatural.

The complexity of architecture and life was unveiled through various layers in this context. One notable project that took place within the same Biennial was "Block 76," curated by Lali Pertenava. It involved direct collaboration with the residents themselves. Artists' works were displayed in residential houses, turning these spaces (apartments, hallways, yards) into temporary exhibition venues for two days. What made this project particularly intriguing was its interactive nature.

Otar Nemsadze:

Our practice often involves implementing initiatives with direct involvement from the local population, and this aspect is subject to critical evaluation. Some argue that there is a risk of perceiving the local population as spectacle or turning them into objects of observation. However, we maintain a delicate balance that respects personal boundaries when working in other people's personal spaces. It is important to note that the local residents themselves show interest and cooperate to a large extent, but this requires time and mutual readiness. For example, last year's Biennial followed the same principle in the space of the former sanatorium in Temka, where displaced people reside. This has been a meaningful and engaging process, even though it may raise critical viewpoints as well.

YOU MENTIONED THAT YOUR PRACTICE OFTEN RELIES ON OBSERVATION AND THEORY. WHAT ARE THE CURRENT CHALLENGES THAT ARCHITECTURE, BEING THE MOST FUNCTIONAL DISCIPLINE, IS ENCOUNTERING TODAY? AND HOW DOES THE BIENNIAL ADDRESS THESE CHALLENGES?

Gigi Shukakidze:

Architecture extends beyond mere construction and encompasses a wide range of disciplines. It involves studying and understanding buildings while providing the foundation for their creation. It is a multidimensional field that incorporates various perspectives, including researchers, theoreticians, builders, artists, and drafters. Each of these individuals contributes their unique viewpoint and understanding to the realm of architecture. Thinking about architecture in itself constitutes architecture. It is not solely confined to the physical structures but can also serve as a prerequisite or a means of further analysis. Theory and practice in architecture are interlinked and mutually influential. However, there are individuals who prioritize commercial considerations and may overlook critical analysis in the process. In our case, we believe that fostering a critical and analytical approach is vital, and our starting point is to cultivate knowledge through such methods.

Otar Nemsadze:

Since 2018, we have witnessed a positive trend where volunteers who initially participated in our projects eventually become active contributors themselves. This growing dynamic among certain groups of people is highly encouraging. The Tbilisi Architecture Biennial has served as a platform for the development of these individuals and has helped raise awareness about important topics, creating an engaged audience that explores, evolves, and progresses alongside us. While we may have limited influence on irreversible commercialization processes in the construction industry, we can observe small changes within the scope of our projects, and these serve as motivation for us. This is particularly significant given the existing flaws and lack of structure in the educational system.

Gigi Shukakidze:

To a certain extent, this is a self-taught process. As human beings, we naturally strive for adaptation and growth. We either follow prevailing trends or go against them, reacting accordingly. Therefore, raising awareness is crucial for positioning ourselves correctly and being responsive, especially when we face challenges in the education system. Even the young lecturers who are currently teaching are often self-taught individuals who share their experiences. By sharing this knowledge through the biennial format, we can inspire and ignite enthusiasm among the new generation.

YOU WORK WITH NUMEROUS INTERNATIONAL PARTNERS. HOW DID THIS NETWORK AND CONNECTIONS COME ABOUT?

Otar Nemsadze:

Initially, our communication with partners relied on personal contacts, but over time it has expanded significantly. The network of partners continues to grow as word spreads about the Biennial and more people become involved. From the very beginning, our motivation has been to embrace the non-locality of the Biennial, and as a result, we are now members of several important architectural platforms such as Future Architecture and Lina platform. We have established partnerships with nine organizations from different countries and have connections with prestigious institutions such as the Lisbon Biennial and the Mies van der Rohe Foundation.

ONE OF THE IMPORTANT INTERNATIONAL PROJECTS YOU RECENTLY PRESENTED IS "JANUARY, FEBRUARY, MARCH" AT THE VENICE ARCHITECTURE BIENNALE. HOW WAS THE EXPERIENCE FOR YOUR TEAM AND WHAT MOTIVATED YOU TO CHOOSE THIS TOPIC FOR YOUR PROJECT?

Otar Nemsadze:

Before each event, we engage in discussions to determine the concept that will be developed based on the relevance of the topic. Initially, the idea for "January, February, March" emerged in connection with the Tbilisi Biennial, as it resonated with the Namokhvani protest movement, a significant recent protest related to resource utilization and exploitation. From there, we delved into the topic and expanded it to align with this year's concept of the Venice

Architecture Biennale. The issue of resources and their utilization is a crucial concern in the modern world, particularly in the context of a developing country like Georgia.

Gigi Shukakidze:

Our local experience and observation of recent events served as the foundation for initiating the "January, February, March" project. The construction of the Namokhvani Hydroelectric Power Plant (HPP) was flawed on multiple levels, including legal issues related to territory transfer and disregard for the ecosystem, landscape, and demographic changes. Despite misguided political decisions, it became a remarkable demonstration of people power. The clash between the people and the system became the inspiration for our research. We presented this study through three components: an installation, a video, and a publication. The concept of decolonization intrigued us, as it allowed us to delve into the Soviet-era Zhinvali reservoir and the submerged village, symbolizing the complex layers of this place. This issue can be approached and criticized from various perspectives. In the publication, different researchers discuss the flawed planning of water reservoirs and hydroelectric power plants during the Soviet era. The Zhinvali Reservoir, with its artifacts, served

as a poetic and symbolic reflection. As an object in space, we presented the negative form of a church that emerged when the water levels were lowered. The selection of the church was not driven by religious motives but rather as a metaphor for the event, expanding the themes of life, place, permanence, and temporality, as long as it remains unmoved or dissolved. In this process, we view water as a temporary state, a resource.

FUTURE PLANS

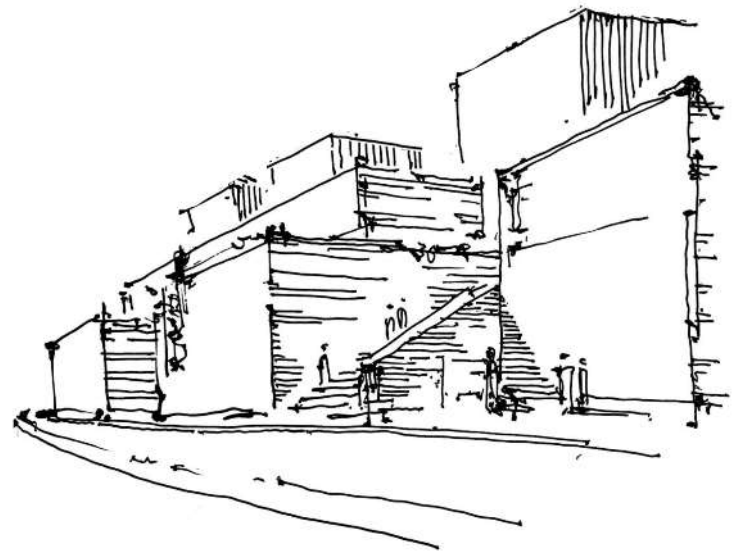
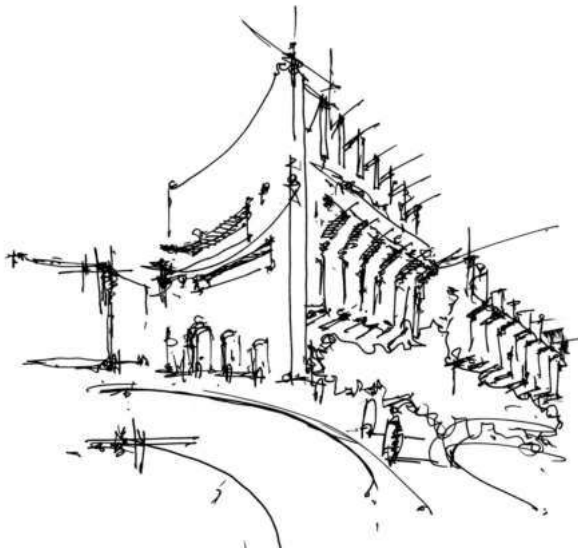
Gigi Shukakidze:

We aim to further disseminate the issue that we explored at the Venice Biennale. The topics that shape the concepts of each edition of the Tbilisi Architecture Biennial are always interconnected and consequential. It started with the study of informal architecture, followed by the multifaceted exploration of commonality—our shared behaviors at personal and societal levels. The last edition focused on temporality. Looking ahead, our intention is to continue developing the next concept for the Tbilisi Architecture Biennial in 2024, with a focus on resource utilization and decolonization.

ՆՈՅՄԱՆ ԳՐԱԳՐԱՅԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ն Ր Վ Ո Ս Վ Վ Ս Մ Ր Ո

გაგვიზიარეთ თქვენი, როგორც არქიტექტორის ჩამოყალიბების პროცესი, სამუშაო ხედვა და გამოცდილება

პროფესიის არჩევა ხშირად დაკავშირებულია ოჯახურ გარემოცვასთან. არქიტექტორების და მხატვრების წრე ბავშვობიდან ჩემი ყოველდღიურობის ნაწილი იყო, თუმცა მე პირადად პირველ ეტაპზე ანიმაციით და რეჟისურით ვიყავი გატაცებული. არქიტექტურასთან ჩემი გადაკვეთა უკავშირდება კონკრეტულ სტიპენდიას, რომელიც 2005 წელს მოვიგე და ამ სტიპენდიით გავემგზავრე სტამბულში, სწავლა გავაგრძელე ხელოვნების აკადემიაში და არჩევანი არქიტექტურაზე შევაჩერე, რადგან ეს არის დისციპლინა, რომელიც გაძლევს საბაზისო და სინთეზურ ცოდნას ხელოვნების სფეროში. სწავლის პროცესში მნიშვნელოვანი სიახლეების ნაწილი გავხდი, მოვიგე ეროვნული კონკურსი. მაშინ როდესაც თბილისში ნაკლებად ინტეგრირებული და მეტად ინტროვერტული ვიყავი, სტამბულში სრულიად სხვა რეალობა დამხვდა, ამ ქალაქმა განსაკუთრებით დადებითად მიმიღო და ის უნარები რაც იყო ჩემში სხვაგვარად რეალიზდა. ფაქტობრივად, ეს ქალაქი იქცა ჩემს მეორე სამშობლოდ. დღევანდელი გადმოსახედიდან, ვფიქრობ, სტამბული და თბილისი გავს ერთმანეთს კონტრასტულობით, ესთეტიკის ელემენტებით. მაგრამ ამასთანავე, ვფიქრობ, რომ სტამბული არის გამორჩეულად ძლიერი ენერგეტიკის მქონე ქალაქი. ფამუკიც აღნიშნავს თავის წიგნში, რომ საუკუნეები გადის, მაგრამ ამ ქალაქს ვერავინ იპყრობს. ის ნამდვილად გამორჩეული, ხელშეუხებელია თავისი ქაოსით, ლანდშაფტით, იდენტობით. სტამბული განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანია, რამდენადაც სწორედ ამ ქალაქს უკავშირდება ჩემი პროფესიული რეალიზება და ადამიანად ფორმირება.

მნიშვნელოვანი პროექტები

ჩემი და ასევე ჩვენი სტუდიის მუშაობის პრინციპი, ე.წ. ალგორითმი ასეთია, რომ ყოველი პროექტი უნდა იყოს საუკეთესო, იმასთან შედარებით, რაც აქამდე გავაკეთებია. ამ მიდგომით თუ არ წავალთ სხვაგვარად პროგრესიც არ იქნება. ხშირად მასალა უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე ფორმა. ჩვენი მიდგომებისთვის

ნიშანდობლივი ნიუანსია ინტერიერის და ექსტერიერის ურთიერთობა, რამდენადაც არქიტექტურა სინათლესთან ფლირტის ხელოვნებაა. ვიდევ ერთი ძირითადი კონტექსტია ისტორიული მიმართება, რადგანაც ჩვენ შენობას მხოლოდ სკულპტურულად, როგორც ცალკე მდგომს, არ განვიხილავთ, არამედ ისტორიულ კონტექსტთან კავშირში. ამდენად, ჩვენთვის არქიტექტურა არის დიალოგი და აესტიკულაციური ხელოვნება. აბსტრაქცია, მაგალითად ვილემ დე კუნენგის შემთხვევაში, რომელიც ავითარებს აბსტრაქტულ ექსპრესიონიზმს, აესტიკულაციურია. არქიტექტურასთან პარალელშიც ეს სახასიათოდ ვლინდება – იმისთვის, რომ აესტიკა გავითედეს, უნდა მივიღოთ გარკვეული ფორმა, სიგნალი. ამდენად, ჩვენი არქიტექტურა არის დიალოგი და არა ცალსახად სკულპტურა. ვმუშაობთ ძირითადად ისტორიულ ლანდშაფტში ახალი შენობის აშენებაზე, ასევე ძველისა და ახლის შერწყმაზე. ამ პერიოდში შენდება მარიონეტის თეატრის პირდაპირ სასტუმროს პროექტი, რომელიც ხის დარაბებით ერთგვაროვან მასალაში კეთდება და ეს გადაწყვეტა მნიშვნელოვან როლს შეასრულებს ამ სივრცისთვის. გერგეთის ქუჩაზე ვაპროექტებთ მრავალბინიან საცხოვრებელ სახლს, რომელიც მიკრო ქალაქის სიმულაციაა (შეტერასება, კიბეები ამგვარი არქიტექტურული გადაწყვეტებით). ბოლო პროექტებიდან აღვნიშნავ ელბაქიძემე განხორციელებულ პროექტს, სადაც რიტმებით დავამუშავეთ ფორმა და გვქონდა ჩვენეული ანალიზი იმასთან დაკავშირებით თუ რა ენაზე მეტყველებს ქალაქი, როგორ იცვლება მასშტაბი და იერსახე წყალთან მიახლოებისას. როგორ იცვლება და როგორ აესტის იღებს შენობა, ეს კარგად ჩანს იმ დროის ისტორიულ ფოტოებზე, სანამ სანაპირო გზები გავითედებოდა. ვცდილობთ თანამედროვე არქიტექტურაში აესტების ენა შევიმუშაოთ. დღესდღეისობით ახალი გამოცდილება გვაქვს ურბანულ მასშტაბში მუშაობის. ესპანელ პარტნიორებთან ერთად ვამუშავებთ ძველი თბილისის რამდენიმე კუნძულის გაფხვამავლების ბილიკებს (სუპერ ბლოკებს). ამ პროცესში ვაკვირდებით ადამიანის სხეულის ურთიერთობას მასშტაბთან, სივრცესთან. აქ იკვთება სოციოლოგიური, მორფოლოგიური და ანთროპოლოგიური ანალიზი. ჩვენი პროექტები მნიშვნელოვნად ეფუძნება კვლევასა და კოლაბორაციას სხვადასხვა დარგის სპეციალისტებთან.

არქიტექტორის და არქიტექტურის როლი დღევანდელობაში - გამონვევები და სიახლეები

დღევანდელობაში ის მიმართულებები, რომლებიც არქიტექტორმა უნდა მართოს მრავალგვარია, კონსტრუქციული გრავიტაცია, დამკვეთის მოთხოვნა, სოციალური მსაზღვრელი, ტექნოლოგიური საკითხები. ტექნოლოგიურად ახლა ვიმყოფებით ზეგარდვევის წინაშე ხელოვნური ინტელექტის ეპოქაში. ეს რა თქმა უნდა სხვა გამოწვევის წინაშე გვაყენებს, ჩემი აზრით მომავალი მშენებლობა ადამიანების ნაკლები ჩართულობით ბევრად ავტომატიზირებული იქნება. ამ პროცესში, ვფიქრობ, მშენებლობის ტექნოლოგიური ცვლილებები მასალის თავისებასაც სხვაგვარად წარმოაჩენს. ლიუს კანის ცნობილ ლექციას თუ გავიხსენებთ, ის აღნიშნავს რომ თუკი აგურს ვკითხავთ რა უნდა რომ იყოს, ის გვიკარნახებს რომ უნდა იყოს თაღი. ესაა მოსაზრება, როდესაც მასალა თავისთავად გვარნახობს ფორმას. მასალეებისა და რესურსების საკითხებს აქტიურად გაიაზრებს დღევანდელობაში არქიტექტურა და აყალიბებს სხვადასხვა ნიუანსს.

ახლახანს გაიხსნა ვენეციის არქიტექტურის ბიენალე, რომელმაც საინტერესოდ გაშალა სწორედ ეს თემა დღევანდელობის გამონვევების და გადააზრების შესახებ. მომავლის ლაბორატორია ამ კონცეფციით განიხილავს კურატორი ლესლი ლოკო სწორედ

ამ საკითხებს, თუმცა კი ყველა ბიენალე თავისებურად საუბრობს მომავალის პერსპექტივაზე. ამ შემთხვევაში მომავალთან აღსანიშნავი იყო ქვეთემები - დეკოლონიალიზაცია და დეკარბორნიზაცია, რომლებიც ამ ბიენალეს ფარგლებში აქცენტირდა. საქართველო ამ კონტექსტში ძალიან საინტერესოდ წარდგა, რამდენადაც განიხილა კულტურული და ეკონომიკური კოლონიზაცია წყლის რესურსის გამოყენების კუთხით. პროექტის ავტორებმა, თბილისის არქიტექტურის ბიენალეს ჯგუფმა, ძალიან სერიოზული განაცხადი გააკეთა ამ მიმართულებით. ჰესების თემა, რომელიც ენერჯის მოპოვების წყაროა სოციალურ-კულტურული სივრცის კოლონიზაციას ახდენს ჩვენ სივრცეში. ცხადია ეს საგულისხმო და საინტერესო დაკვირვებაა სამომავლოდ, იმაზე დასაფიქრებლად თუ როგორ შეიძლება იყოს გააზრებული ჩვენი ქმედებები ამ მიმართულებით. აქ არ იყო ჩემთვის ცალსახა შეფასებითი პასუხები, რომ ეს ცუდია ან კარგი. ნამუშევარი უფრო ღრმა გააზრებისკენ მოგვიწოდებდა და თავის დაკვირვებას აჩვენებდა, როგორც ქართულ ისე საერთაშორისო საზოგადოებას.

ზოგადად მიმაჩნია, რომ არქიტექტორი უნდა იყოს მეცნიერი და პოეტი თანაბრად. დღევანდელობაში ეს უდიდესი გამონვევაა, რამდენადაც არქიტექტორი, ჩანაცვლებულია მშენებელით. არქიტექტორი კი არის ის ვინც, არამხოლოდ აშენებს, არამედ ის ვინც პოეტურ, კულტურულ ღირებულებას ანიჭებს სივრცეებსა და შენობებს.

INTERVIEW

i n c o n v e r s a t i o n w i t h

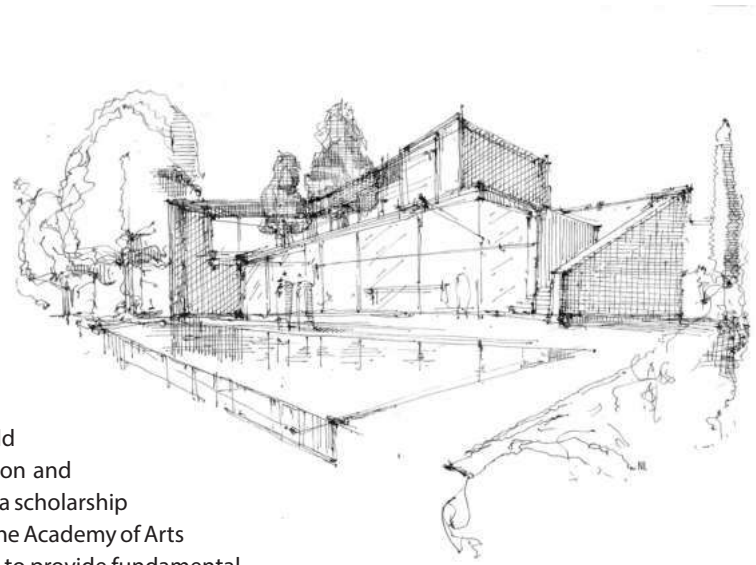

Nikoloz

Lekeveishvili

architect

Please share with us insights into your journey of becoming an architect, your vision for your work, and the experiences you have gained.

The choice of a profession is often influenced by family environment. Growing up surrounded by architects and artists, I was exposed to their world from an early age. Initially, my personal interests gravitated towards animation and directing. However, my path intersected with architecture when I was awarded a scholarship in 2005. This opportunity took me to Istanbul, where I continued my studies at the Academy of Arts and ultimately chose architecture as my discipline. Architecture, with its ability to provide fundamental and comprehensive knowledge within the realm of art, captivated me. During my academic journey, significant milestones and achievements shaped my experience. Notably, I secured first place in a national competition, which brought recognition and a sense of accomplishment. While I was more introverted and less integrated into the architectural scene in Tbilisi, Istanbul offered me a completely different reality. The city embraced me warmly, and I found a new outlet for my skills and abilities. Istanbul, in many ways, became my second home. Looking back now, I perceive Istanbul and Tbilisi as cities that share contrasts and aesthetic elements. However, Istanbul stands out for its incredibly vibrant energy. In his book, Pamuk also reflects on how centuries pass, yet no one can truly conquer this city. It possesses an indescribable uniqueness, an untouchable allure, expressed through its chaotic charm, breathtaking landscapes, and distinctive identity. Istanbul holds great significance in my professional development and personal growth, as my journey as an architect and as an individual is intricately intertwined with this remarkable city.

Important Projects

Our studio, both mine and our collective's, operates on a principle known as "The Algorithm." This principle guides us to ensure that each new project surpasses our previous work. Without adhering to this approach, progress becomes stagnant. We place great emphasis on the materiality of our projects, often considering it more important than mere form. One crucial aspect of our approach revolves around the relationship between the interior and exterior spaces, recognizing architecture as the art of engaging with light. Additionally, we deeply value the historical context of a building, viewing it not in isolation but as part of a larger historical narrative. For us, architecture is a dynamic dialogue and a gestural art form. Drawing inspiration from abstraction, similar to the work of Willem de

Kooning and his development of abstract expressionism, we understand that gestures play a significant role. Just as a gesture requires a specific form or signal, our architecture is an ongoing dialogue rather than a static sculpture. Our focus primarily revolves around constructing new buildings within historical landscapes and harmoniously blending the old with the new. Currently, we are engaged in the construction of a hotel in front of the marionette theater. We are utilizing wooden pallets for this, which will greatly contribute to the character of the space. We are also designing a multi-apartment residential building on Gergeti Street, which simulates a micro-city with its terraces and architecturally intriguing staircases. Among our recent projects, I would like to highlight our work on Elbakidze, where we explored rhythmic forms and conducted our own analysis of how the city communicates through its language, scale, and transformation as one approaches the water. The historical photographs from the time before the coastal roads were constructed vividly reveal how the building evolves and expresses gestures. Our aim is to develop a contemporary architectural language that incorporates signifiers. Currently, we are delving into the realm of urban-scale projects, collaborating with our Spanish partners to design pedestrian pathways (super blocks) across several islands in Old Tbilisi. Throughout this process, we meticulously observe the relationship between the human body, scale, and delicacy, incorporating sociological, morphological, and anthropological analyses. Research and collaboration with specialists from various fields form a significant foundation for our projects.

The role of architecture and architect today – challenges and novelties

Nowadays, architects have to navigate through various dimensions in their work, including considerations of structural integrity, client preferences, societal boundaries, and technological advancements.

Speaking of technology, we are currently standing on the cusp of the artificial intelligence era. Naturally, this introduces another challenge: I believe that future construction processes will become increasingly automated, with reduced human involvement. As a result, the changes in construction technology will bring about a different approach to material utilization. Drawing inspiration from Liu Kahn's renowned lecture, he emphasized that if we were to ask a brick about its ideal form, it would respond by aspiring to be an arch. This perspective highlights how the material itself can dictate the desired shape. Modern architecture actively engages with the complexities of materials and resources, giving rise to a multitude of innovative nuances.

Recently, the Venice Architecture Biennale opened, offering an intriguing exploration of the challenges and reimagining of our present times. Under the theme of the "Laboratory of the Future," curator Lokko delves into these very issues, although each biennale approaches the future from its unique perspective. Notably, the sub-themes of decolonization and decarbonization took center stage in this edition, prompting thought-provoking discussions. Georgia's representation in this context was particularly captivating, as it examined the cultural and economic colonization associated with the utilization of water resources. The Tbilisi Architecture Biennale group presented a compelling project that shed light on the socio-cultural impact of hydroelectric power plants as a source of energy production. This observation holds significant importance, prompting us to contemplate the implications of our actions in this realm. There were no definitive evaluative conclusions for me—whether something is good or bad—rather, the work invited us to delve deeper into understanding and served as an insightful observation for both Georgian and international society.

In general, I firmly believe that an architect should embody the qualities of both a scientist and a poet. This juxtaposition presents a significant challenge in our contemporary times, where the role of the architect has sometimes been overshadowed by that of the builder. An architect is not merely a constructor, but also an individual who imparts poetic and cultural significance to spaces and structures.

ინტერპიუ
არქიტექტორ

ნინო ჩაჩხიანი

დაინტერესდეს პიუნიის რეკონსტრუქციის, სპეციალური გათვალისწინებული ნაგებობის.

**განვითარების გზა და პროცესი.
როგორ ჩამოყალიბდა თქვენი სამუშაო ხედ-
ვა და გამოცდილება არქიტექტურის მიმარ-
ტულაბით**

არასდროს არ მინდოდა გავმხდარიყავი კოსმონავტი ან ექიმი, მინდო-
და გავმხდარიყავი არქიტექტორი. მომწონდა ეს სიტყვა ადრეული ბავშ-
ვობიდან და, რა თქმა უნდა, კარგად არ მესმოდა, რას ნიშნავს. აკადემი-
აში რამდენიმე განსაკუთრებით საინტერესო მასწავლებელი მყავდა,
მაგრამ მაშინ ზუსტად არ ვიცოდი, ვისთან შექონდა საქმე. ძალიან ახალ-
გაზრდა ვიყავი და სულ სხვა კუთხით აღვიქვამდი სწავლის პროცესს. ახ-
ლა უფრო კარგად ვხვდები, ვისგან რა ვისწავლე მაშინ და გული მწყდე-
ბა, რომ აღარ შემიძლია, მივიღე და კითხვები დავუსვა მათ. აკადემია
რომ დავამთავრე, ვიცოდი, რომ არაფერი არ ვიცი. მივხვდი, რომ არქი-
ტექტურა არის ყველაზე მრავალმხრივი, კომპლექსური, რთული სა-
განი, რომელიც ყველაფერს შეიცავს და თვითონ არის ყველაფერი. ვი-
ცოდი, რომ ძალიან მინდა, მართლა გავხვდე არქიტექტორი. ისე მოხდა,
რომ შემთხვევით, ჩემს მეგობრებთან ერთად ახალი, ექსპერიმენტული

პროექტის სამუშაო ჯგუფში მოვხვდი. ვმუშაობდით დიღმის ერთი პატა-
რა უბნის განაშენიანების პროექტზე, რომელიც ქალაქგეგმარებიდან
დიზაინის ელემენტებამდე მთლიანად ჩვენს სახელოსნოში უნდა დაპ-
როექტებულიყო. საინტერესო პროექტი იყო, მაგრამ სამწუხაროდ,
როგორც ბევრი რამ, ქალაქებზე დარჩა. ხუთი წლის შემდეგ თანამდე-
ბობიდან გაქრა პარტიული ფუნქციონერი, რომელიც ამ პროექტს კუ-
რირებდა და ამით დამთავრდა მისი ისტორია და ჩემი პირველი და უკა-
ნასკნელი სამსახური საბჭოთა საპროექტოში. მერე იყო წლები, როდე-
საც საქართველოში არქიტექტურის ადგილი საერთოდ არ დარჩა, და
ბოლოს, აღმოვჩნდი ციურისში, შვეიცარიაში. მაინტერესებდა, შევძ-
ლებდი თუ არა იქ მუშაობას - სულ სხვა სამყარო იყო. 1996 წელს მივიღე
უფლება, მემუშავა დამოუკიდებელ არქიტექტორად. რა თქმა უნდა, მეხ-
მარებოდნენ ჩემი კოლეგები და მეგობრები, რომელთა მხარდაჭერას
დღემდე ვგრძნობ და მადლობელი ვარ. მთელი ჩემი თვალთახედვა,
ჩემი საქმის და პროფესიის მიმართ დამოკიდებულება სწორედ ამ ოც-
დაათწლიან განუწყვეტელ სწავლას და გამოცდილებას ეყრდნობა.
რასაც არ უნდა ვაკეთებდე, ყოველთვის ერთ პრიზმაში ვატარებ -
როგორ შეიძლება, რომ ეს ყველაფერი საქართველოს გამოადგეს.

გაგვიზიარეთ მნიშვნელოვანი პროექტები

ჩემთვის ყველა პროექტი მნიშვნელოვანია, განსაკუთრებით კი ის, რომელიც რამე ახალს მასწავლის. ამ თვალსაზრისით, მთავარი არის ჩემი პირველი პროექტი შვეიცარიაში, რომლითაც ფაქტობრივად ვისწავლე ამ ქვეყანაში მუშაობა.

ეს არის მეთექვსმეტე საუკუნეში აგებული, საკმაოდ დიდი მოცულობის, სამსართულიანი სახლი ციურიხის ვაინლანდში, მეღვინეობის პატარა რეგიონში, სადაც ყველა სოფლის ბირთვი ძველი, ლამაზი სახლებით არის განაშენიანებული, დღემდე შენარჩუნებული და დაცული. მაშინ, სხვა ბევრ სპეციფიურ დეტალთან ერთად ვისწავლე, რომ პირველ რიგში უნდა კარგად დავაკვირდე, რა არის მთავარი და რა - მეორეხარისხოვანი. რა უნდა შევინარჩუნო, რა უნდა გავაკეთო, რომ დღევანდელი ინტერვენცია არ გახდეს დამლუპველი ძველი შენობისთვის, არ შთანთქოს მისი სული, რომელიც ასე კარგად იგრძნობა. დაახლოებით ოცი წლის შემდეგ ამ სახლის კიდევ ერთი ნაწილი გავაკეთე – ჩვენი მეგობრობა გრძელდება. რაც მთავარია, ეს სახლი დღემდე ბედნიერებას ანიჭებს თავის პატრონებს. ამით ვამაყობ.

მეორე არის მიმდინარე პროექტი თბილისში - აბრეშუმის სახელმწიფო მუზეუმის შენობის რესტავრაცია-რეაბილიტაცია. პირისპირ შეხვედრა არქიტექტორ ალექსანდრ შიმკვიჩთან, რომელიც ზუსტად ასი წლით არის ჩემზე უფროსი და ერთ დროს თბილისის სახეს ქმნიდა, ჩემთვის დიდ პასუხისმგებლობას ნიშნავს. ჩვენი აბრეშუმის მუზეუმში კი ერთ-ერთი უძველესი აბრეშუმის მუზეუმი და მსოფლიოში ერთადერთია, რომელიც მეცხრამეტე საუკუნეში მისთვის სპეციალურად აგებულ შენობაში დღემდე ფუნქციონირებს.

პროექტი თბილისის განვითარების ფონ-დის დაკვეთით 2015 წელს გავაკეთე. სამუშაოები მხოლოდ 2020 წელს დაიწყო და სხვადასხვა ხარისხის სირთულეების ფონზე დღემდე გრძელდება. ამ დროისათვის გაკეთებულია საძირკვლებისა და კედლების სტატიკური გამაგრება დრენაჟის სისტემის მოსაწესრიგებელი სამუშაოები და სარდაფის სართული. პარალელურად მიმდინარეობდა სამშენებლო და სა-

რესტავრაციო სამუშაოები, საიდანაც ბევრი პატარა მოულოდნელი საჩუქარი მივიღეთ, მაგალითად — ფასადებსა და ინტერიერში დამალული მხატვრობის ფრაგმენტები. ასეთი ბედნიერი მომენტები ძალას მძლევს, მით უფრო არ მახარებს ხელოსანი, რომელიც კაბელის გაყვანის მიზნით ამ მხატვრობაში გვირაბს თხრის.

ჩემს მეგობრებთან ერთად ჯერ კიდევ 1990-იან წლებში დაწყებული ბრძოლა ამ მუზეუმის გადასარჩენად, ცალკე ისტორიაა, რომელსაც აქ არ მოყვები. დღეს თავისუფლად შემიძლია ვთქვა, რომ ჩვენ გავიმარჯვეთ. ჩემი ამ მუზეუმთან ურთიერთობა პირადული ხასიათისაა და ალბათ სწორია, რომ მე შემხვდა წილად მისი შენობის გადარჩენაც. იმედი მაქვს, რომ ამ ბრძოლასაც ასევე კეთილი ბოლო ექნება. პროექტის დამთავრების შემდეგ დანვრილებით დავწერ ამ გამოცდილების შესახებ.

კიდევ ერთი პროექტი, რომელიც ძალიან მახალისებს და პირდაპირ კავშირშია არქიტექტურასთან და ისტორიასთან, მაგრამ არ არის არქიტექტურა, თბილისის არქიტექტურის არქივია. მიხარია, რომ მაქვს უფლება ვიმუშაო მშვენიერ ადამიანებთან ერთად და მონაწილეობა მივიღო ჩვენი დანგრეული საერთო მეხსიერების რეკონსტრუქციაში.

არქიტექტურა დღეს - გამოწვევები და სიახლეები

ეს იმდენად ზოგადი კითხვაა, რომ პასუხიც ასეთივე იქნება. გამონვევა ბევრია.

უდიდესი გამოწვევა არის ის, რომ არ უნდა დავკარგოთ ჩვენი უკვე ძალიან შემცირებული, ნაფლეთებად ქცეული მემკვიდრება. სახე თუ არ შევინარჩუნეთ, მომავალი არ გვექნება.

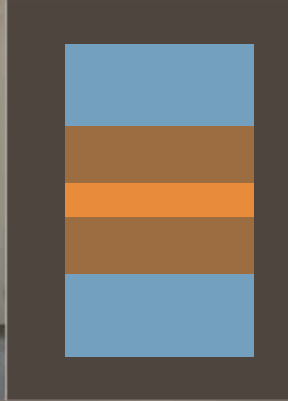
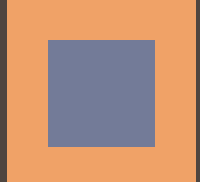
მთავარი გამოწვევა არის ჩვენი პლანეტა, ჩვენი ბუნება და ჩვენი სამყარო, რომელიც სწრაფად ვითარდება და იცვლება. ტექნოლოგიების განვითარების სისწრაფე გვეხმარება და ყოველდღიურად ახალი კითხვების წინაშე გვაყენებს. არქიტექტურა პირდაპირ კავშირშია ამ პროცესებთან. ჩემთვის საინტერესოა მომავლის ხედვები, მრავალწლიანი გეგმები, დიდ მასშტაბში ფიქრი, წარმოდგენა, თუ როგორი სახის და ხარისხის გარემო გვინდა გვექნება რამდენიმე ათწლეულის შემდეგ და რა გზებით შეიძლება იქამდე მისვლა. როდესაც ამაზე ვფიქრობ, ძირითადად საქართველოს პრობლემები მანუხებს. ძალიან ბევრი სამუშაოა გასაკეთებელი იმისთვის, რომ ჩვენი საარსებო გარემო, ქალაქი იქნება თუ სოფელი, ადამიანისთვის სასაიმოვნო, ჯანმრთელი და მომავალში არსებობის უნარიანი გახდეს.

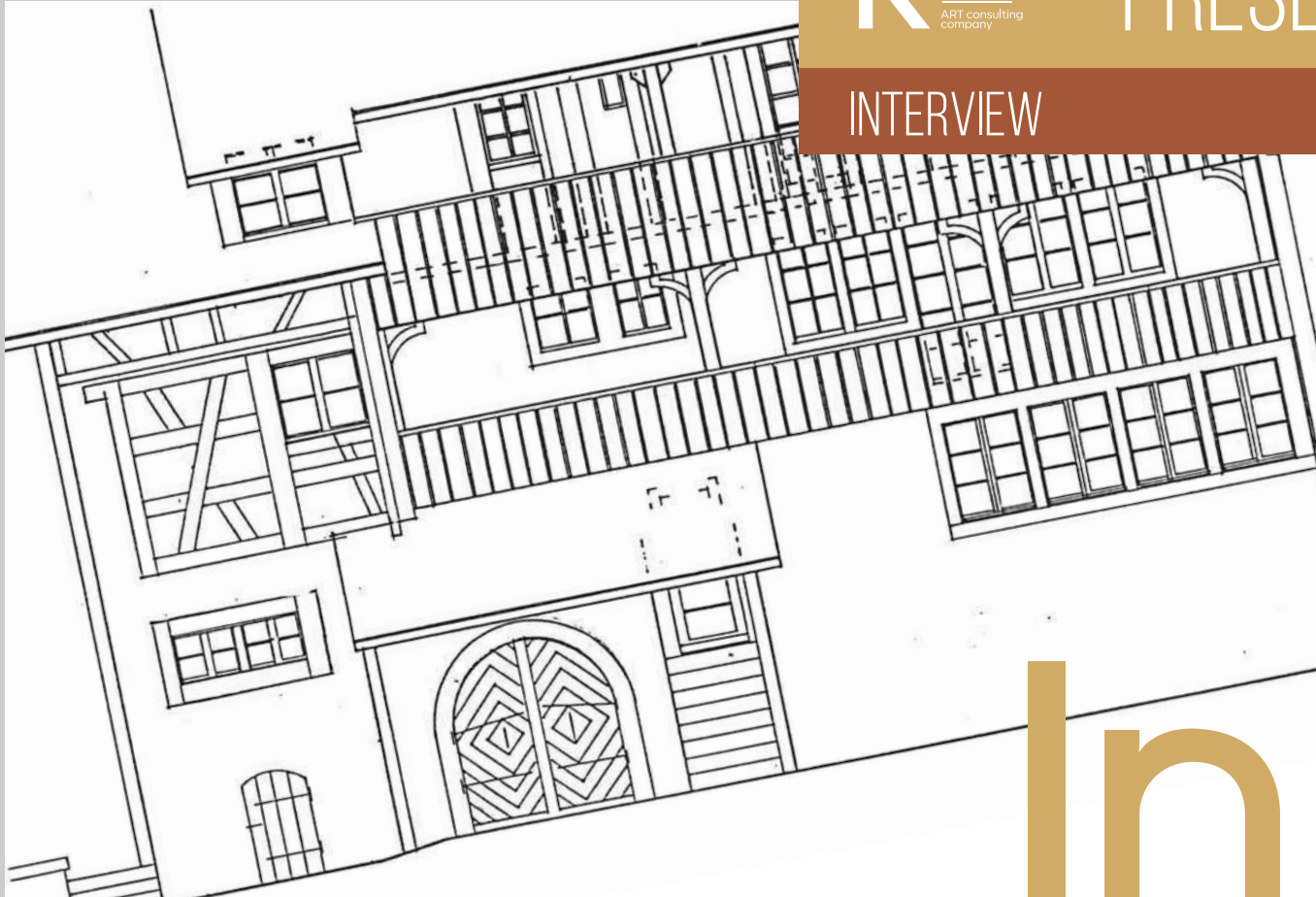
დღევანდელი სიტუაციიდან გამომდინარე, დიდ გამოწვევად მიმაჩნია ისიც, რომ მინდა საქართველოში იყოს ძლიერი პროფესია-არქიტექტორი, რომელსაც პატივს სცემენ.

სამომავლო ხედვები

უკვე დიდი ხანია, ძალიან მაინტერესებს, როგორი იქნება ის პირველი დღე, როდესაც გათავდება ნავთობი. ვერ მოვსწრები, მაგრამ მომწონს ამაზე ფიქრი და წარმოდგენა. ალბათ არაფერი განსაკუთრებული არ მოხდება, ალბათ ყველა, ვისაც დღეს მომავალი ანუხებს, მშვიდად მოისმენს ახალ ამბებს და გააგრძელებს დღის საქმეებს.

ბევრს ვფიქრობ იმაზე, თუ რა პრობლემების წინაშე დადგება უკრაინა, მისი სოფლები და ქალაქები ომის შემდეგ და რით შემიძლია დავეხმარო, როგორც არქიტექტორი და ადამიანი.

In conversation with Nino architect Tchatchkhiani

I often wonder about the day when the oil runs out

I.Path and process of development. How did your work vision and experience in the field of architecture come together?

I never aspired to be an astronaut or a doctor; my childhood dream was to become an architect. Even though I didn't fully grasp its meaning at the time, I was captivated by the word itself. During my time at the academy, I had the privilege of learning from some truly exceptional teachers, even though at that young age I didn't quite understand who I was dealing with. Looking back now, I deeply regret that I can no longer turn to them with my questions. After graduating from the academy, I knew that I knew nothing. I realized that architecture is a remarkably complex and complicated discipline that encompasses everything and is itself everything.... I knew that I really wanted to be an architect. By a stroke of luck, I found

myself involved in an experimental project with a group of friends. We were tasked with developing a comprehensive design for a small area in Dighomi, starting from urban planning and extending to the minutest design elements. It was a fascinating endeavor, but sadly, like many projects, it remained confined to paper. Five years later, the party official who oversaw the project vanished from his position, marking the end of its history and also my first and final job in the Soviet design institution. Subsequently, there were years when architecture had no place in Georgia at all. Eventually, I found myself in Zurich, Switzerland, where I questioned whether I could work there, given that it was an entirely different world. In 1996 I received the permission to work as an independent architect. Undoubtedly, I was fortunate to receive support from my colleagues and friends, whose assistance I still feel grateful for to this day. My entire perspective and approach to my work and profession have been shaped by thirty years of continuous learning and practical experience. Regardless of the task at hand, I always evaluate it through the lens of its potential benefit to Georgia.

Share your important projects with us.

Every project holds significance for me, particularly those that provide valuable learning experiences. One project that stands out in this regard is my first undertaking in Switzerland, where I truly grasped the essence of working in that country.

The project involved a sizable three-story house dating back to the 16th century, located in Zurich Weinland – a picturesque wine-growing region characterized by beautifully preserved old villages that have stood the test of time. This endeavor taught me a crucial lesson: the importance of distinguishing between the primary and secondary aspects of a structure. I learned to carefully consider what should be preserved and how to ensure that any contemporary interventions wouldn't undermine the essence and soul of the historic building. Approximately two decades later, I had the opportunity to work on another section of the same house, thus continuing our enduring relationship. Most importantly, the house continues to bring joy to its owners, and that is a source of immense pride for me.

The second notable project is an ongoing endeavor in Tbilisi, involving the restoration and rehabilitation of the State Silk Museum building. Meeting the architect Aleksander Szymkiewicz, who shaped the appearance of Tbilisi a century ago, means

The second project-
Restoration & Rehabilitation
of the

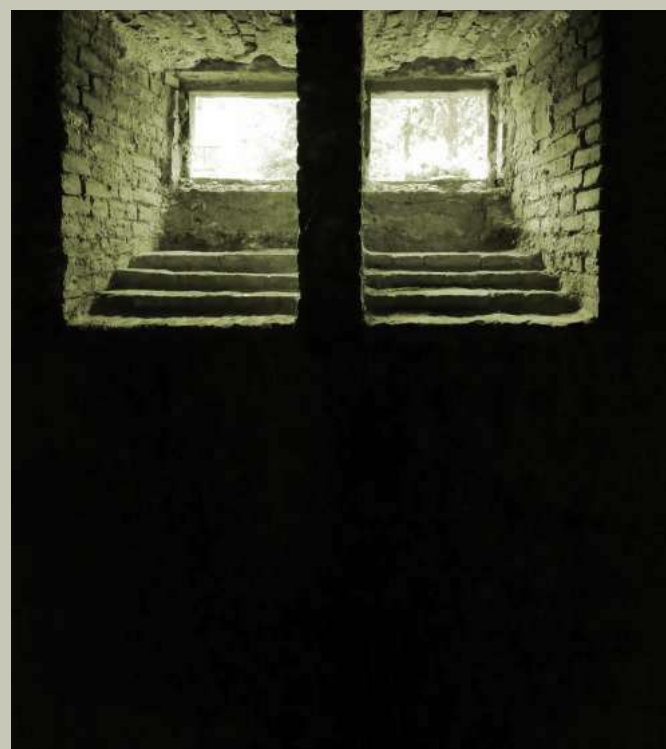
State Silk Museum Building

a great responsibility for me. Our silk museum holds the distinction of being one of the oldest in the world, still functioning within a 19th-century structure designed explicitly for its purpose.

Commissioned by the Tbilisi Development Fund in 2015, the project commenced in 2020 and continues to this day, overcoming various challenges along the way. We have already completed the static reinforcement of foundations and walls, as well as adjustments to the drainage system and basement level. And at the same time the construction and restoration work has brought to light numerous unexpected treasures, such as hidden paintings on the facades and in the interiors. Such moments of unexpected joy are a source of motivation. I am all the less pleased about the workers who make a cut through these paintings to pull the cables.

The struggle to safeguard the museum, which began in the 1990s alongside my friends, is a separate tale that I won't delve into here. Today, I can confidently assert that we emerged victorious. My connection with this museum is deeply personal, and it feels fitting that I am also involved in the preservation of its building. I sincerely hope that this battle will culminate in a happy ending. Once the project is concluded, I will share more about this enriching experience.

Another project that fills me with enthusiasm, although not directly

linked to architecture yet intimately tied to history, is the Tbilisi Architecture Archive. I am grateful for the opportunity to collaborate with remarkable individuals and contribute to the reconstruction of our fractured collective memory.

Architecture today – challenges and novelties

This question is very broad and all-encompassing, the response will be of similar nature. Challenges are plenty.

One of the most significant challenges we face is the preservation of our greatly diminished and deteriorating heritage. It is crucial that we do not lose our cultural treasures, as they are vital for our future.

Another major challenge lies in the rapidly developing and changing world. Our planet, nature, and society are constantly evolving, propelled by the swift pace of technological advancements. Architecture plays a direct role in these processes. Personally, I am deeply intrigued by envisioning the future, formulating multi-year plans, and engaging in large-scale thinking. I contemplate the kind of environment we desire to

cultivate in the coming decades and consider the ways in which we can achieve it. When reflecting on these matters, my primary concern lies with the specific challenges faced by Georgia. There is a substantial amount of work that needs to be done to create pleasant, healthy, and sustainable living environments, be it in cities or villages, capable of thriving in the future.

Given the present circumstances, a significant challenge I perceive is the quest to establish architecture as a strong and respected profession in Georgia. I aspire that an architect is someone who commands respect.

Future plans

I often wonder about the day when the oil runs out, even though I won't be there to witness it. It's a topic I like to contemplate and imagine. Perhaps it will be an unremarkable day, with people who worry about the future calmly listening to the news and carrying on with their daily tasks.

Another subject that occupies my thoughts is the challenges that Ukraine, its villages, and cities will face after the war. As an architect and as an individual, I think deeply about how I can contribute and help.

ნ ბ თ ე რ ვ ი უ
გივი ჯაყელთან

REACH
art VISUAL
ART consulting
company

PRESENTS

ინსტრუქცია

მიწის
ანტიტერორიზმი

მინის არქიტექტურა. ბატონო გივი როგორ დაიწყეთ ამ მიმართულებით მუშაობა?

საკმაოდ დიდი ხნის წინ, 80-იანი წლებიდან დაუკავშირდი მინის არქიტექტურას. ეს დაიწყო საფრანგეთიდან, ვერძოდ გრენობლიდან, სადაც ახალგაზრდა არქიტექტორთა ინიციატივით ჩამოყალიბდა კრატერის ასოციაცია. სწორედ მათ დაიწყეს მინის არქიტექტურის რეკონსტრუქცია. კრატერი არის ძალიან დიდი გავრთიანება დღესდღეობით, რომელიც მთელ მსოფლიოში ავრცელებს არქიტექტურის ამ მიმართულებას. 1982 წელს ნავთობის კრიზისის პერიოდში დიდი კონკურსი შედგა და კრატერის მეშვეობით აშენდა საცხოვრებელი უბანი, ამას მოჰყვა უზარმაზარი გამოხმაურება. კრატერი აქტიურად აგრძელებდა თავის საქმიანობას, გამოსცემდა წიგნებს, აწყობდა ვორქშოუებს. მე და მამაჩემს სამაგიდო წიგნად გვექონდა მათი გამოცემა, მაშინ არ იყო ინტერნეტი, მაგრამ პირადი კონტაქტები გვექონდა. იმ პერიოდში ევროპაშიც ეს მიმართულება საკმაოდ მარგინალიზებული იყო. მაგალითად, კრატერის პირველი სახლი, რომელიც მინის არქიტექტურით შენდებოდა ადგილობრივმა მერმა თავდაპირველად მხარი დაუჭირა, მერის ცვლილების შემდეგ კი ბულდოზერით გადაუარეს. ბევრი სვეტიკოსი იყო და დღესაც არის ასეთი ჯგუფები, რომლებიც არ უწყობენ ხელს ამ ეკო მიმართულებებს. პროცესი მანც გრძელდება, პარიზში ეხლა არის მეტროს რენოვაციის პროექტი, სადაც აქტიურად არიან მინის არქიტექტორები ჩართულნი, დაგეგმილია მთელი უბნის მშენებლობა ამ მეთოდით.

რა ისტორიული საფუძვლები აქვს მინის არქიტექტურას?

მინის არქიტექტურა დაიწყო უძველეს ცივილიზაციაში, რომელიც არის არამხოლოდ მშენებლობის ტექნიკა, არამედ ტრადიცია და ცხოვრების წესი. ტალახის აგურით დღესაც შენდება სახლები. რა თქმა უნდა დაიხვეწა ტექნოლოგიები, მაგრამ ფუნდამენტური საფუძვლები ისტორიულია და ეს გრძელდება დღესაც. მე-20 საუკუნის 70-იან წლებში ნავთობის აღმოჩენამ დიამეტრალურად შეცვალა ჩვენი ცხოვრების პარადიგმა და ამ დროიდან მინის არქიტექტურის მივიწყება მოხდა. თუმცა მუდმივად იყვნენ არქიტექტორები ვინც ამ მიმართულებას ავითარებდნენ. ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი არის ეგვიპტელი არქიტექტორი ჰასან ფატი, რომელიც ამ მიმართულებით მონიწივე იყო, მას ნობელის პრემია მიანიჭეს, ეკოლოგიური ცვლილებებისა და სოციალ-ეკონომიკური გაუმჯობესებისათვის მიღებული წვლილისათვის. ჰასან ფატს ვარგად იცნობდნენ კრატერის ახალგაზრდა არქიტექტორები და მასთან მუშაობდნენ აფრიკაში.

ამ გამოცდილების შემდეგ გრენობლში ჩავიდნენ და განავითარეს კრატერის ლაბორატორია.

რა მდგომარეობით გამოირჩევა მინის არქიტექტურა?

უპირველესად, უმთავრესია გათვინობიერება, გააზრება იმ რეალური საფრთხეებისა, რის წინაშეც უახლოეს 50 წელში შეიძლება დადგეს კაცობრიობა. როდესაც გრენობლში ჩავედი თანდათან გავცვანი და დაუკავშირდი ხალხს, რომელთა მეშვეობით აღმოვაჩინე, რომ სწორედ მინის არქიტექტურის უკან დგას უდიდესი პროცესი, აქა ის ეკო მატარებელი, რომელიც მომავლის ხედვას ქმნის. ჩვენ მუდმივ კატასტროფებს ვხედავთ მსოფლიოში, ამან მომცა ბიძგი რომ მეტად სიღრმისეულად შემესწავლა ეს მიმართულება. მინის არქიტექტურის მშენებლობა არის ტრანსდისციპლინური, რადგან აერთიანებს მეცნიერების სხვადასხვა დარგს, როგორცაა ბიოლოგია, ქიმია, ფიზიკა, ლიტერატურა, ფილოსოფია, ანთროპოლოგია და ა.შ. აქ შედის აგრონომიაც და პერმაკულტურაც. ამდენად ეს არამხოლოდ მშენებლობის მეთოდია, არამედ ინსტრუმენტი, რომელიც განსაკუთრებით ბავშვებისთვის არის ძალიან საინტერესო. ასეთი პლურდისციპლინარული სწავლება საფრანგეთში აქტუალური მეთოდია. მე გავიცანი იქ მასწავლებლები, რომლებიც ამ მეთოდს იყენებენ სწავლებაში და მათი მოსწავლეები ბევრად სხარტად ითვისებენ ყველაფერს. ეს გამომდინარეობს ამ მეთოდის პრატიკულ-ტაქტილური ხასიათით და მულტიდისციპლინარულობით. მსგავსი ტიპის არაფორმალური ვორქშოუები მე თავად განვახორციელე ფშავის სკოლაში, მაგრამ მისი გრძელვადიანად განვითარება გართულდა, რადგან ვერ მოვიპოვე საკმარისი მხარდაჭერა.

ვიფიქრობ, განვითარების ის გეზი რაც დღეს ჩვენ გვაქვს - ნახშირორჟანგის ემისიები-CO₂, ეს უნდა შეწყდეს და სოციალური ცვლილებები დაიწყოს. High tech-დან უნდა გადავიდეთ law tech-ზე. მინის არქიტექტურა არის არა აჩქარებული წესით რესურსების ამონურვაზე ორიენტირებული, არამედ დეგანვითარებაზე. ეს ტერმინი დეგანვითარება მიუღებლობას და გაურკვევლობას ბადებს ჯერ კიდევ საზოგადოებაში. ნავთობის აღმოჩენამდე ბევრად სხვა პროცესი იყო. კაცობრიობა, ჩვენ, რასაკვირველია, უკან ვერ დავბრუნდებით, მაგრამ ახალი, უფრო უსაფრთხო მოდელი უნდა ვიპოვნოთ. მინის არქიტექტურა ასეთი მოდელია. რესურსი რომელსაც მოიხმარს მშენებლობის ეს მეთოდი ნულოვანი პროცენტით ფასდება. ეს ნიშნავს, რომ

ფაქტობრივად რესურსის გარეშე აშენებ. მაგალითად, ბრეტანში და ბრიტანეთშიც არის ასეთი ტექნოლოგია, „ბოჟი“ (bauge, ინგლისურები ამას „ცხი“-ს ეძახიან), როდესაც მიწისგან და ნაშვისგან იგება სახლები. ბრეტანის რეგიონის კვლევისას დადასტურდა, რომ მთელი, თუკი მთელი ქალაქი ამ სახლებით აშენდება, მიწის რესურსი 0,03%-ითაც არ შეიცვლება. ამ მეთოდის მშენებლობაში გამოიყენება ბოჭკოვანი მასალა, ე.წ. ნაშვები - ჰურის, ქერის ან კანაფის. კანაფს კრძალავენ ჩვენთან, მაშინ როდესაც მთელი მსოფლიო იყენებს მას. კანაფში და სელში არის დიდი რაოდენობით სილიციუმი, რომელიც მიწაში არევიტ მყარ მასად იქცევა. ეს ზოგავს ქვიშის რესურსს, რომლის უდიდესი დეფიციტია მსოფლიოში. ამდენად, მიწის არქიტექტურის ტექნოლოგიებში ფაქტობრივად განახლებად რესურსებთან გვაქვს საქმე. ამ ეტაპზეც კი ბევრი კვლევაა რა მცენარე, როგორ გამოიყენება და ეს კვლევები მდგრად შედეგზეა ორიენტირებული. მიწის არქიტექტურის მდგრადობა და ეკო მიმართულება კარგად იკვეთება კედლის თბოგამტარობაში. ინდუსტრიულ მშენებლობაში

ძირითადად ყურადღებას აქცევენ საიზოლაციო თბოგამტარუნარიანობის ჰარამეტრს „ლამბდა“-ს, რომელიც ხშირად ცოტათი მაღალია ვიდრე ბუნებრივი მასალების შემთხვევაში, თუმცა, ბევრმა არ იცის, რომ ეკო-მშენებლობაში ლამბდის გარდა თავს იჩენს, ნაკლებად ცნობილი ჰარამეტრი, „დეფაზირება“ რომელიც გაცილებით უფრო ეფექტურს ხდის ენერგო მოხმარებას. ამდენად, მიწის არქიტექტურაში თბოიზოლაციისთვის გამოყენებული ბუნებრივი მასალით კედელი „სუნთქავს“ და ადამიანი ბევრად ჯანსაღ გარემოში ცხოვრობს.

მოგვიყავით თქვენს მიმდინარე საქმიანობაზე

ვცდილობ მიწის არქიტექტურის ეს ტრადიცია ინტენსიურად გავავრცელო ჩვენთან, მაგრამ რთულად ხდება ამ საკითხის მიღება. ვაწყობ ბევრ პრეზენტაციას, ვორქშოპებს, მაგრამ ძნელად ინტერესდებიან ადამიანები. ჩემი მოტივაციაა შევქმნა „მიწის ხალხის“ კომუნა, ვინც ამ აზროვნებას განავითარებს. ჩვენ რეალობაში ადამიანები მიეჩვივნენ კომფორტს, დაჩქარებულ ინდუსტრიულ რეჟიმს. მშენებლობის ეს მეთოდი კი სრულიად სხვა რიტმსა და აზროვნებას მოითხოვს. ესაა თანამონაწილეობითი მშენებლობა. მაგალითად, არსებობს

პლატფორმები, სადაც მოხალისეები არიან დარეგისტრირებულები, ისინი ერთვებიან შენების პროცესში და აქ არ არის რაიმე განსაზღვრული ფულადი ერთეული. ესაა სრულიად სხვა, ახალი ტიპის სოციალური ურთიერთობა, სადაც სწავლება, ცოდნის გაზიარება და სახლის მშენებლობა ერთიანი პროცესია. რეალურად ეს ადამიანები არიან „ძლიერი მდგრადის“ ხალხი, რომელთაც არ სჭირდებათ კომფორტი. ისინი ეძებენ ცხოვრების სიხარულს. ამ სისტემაში დომინანტურია იმატერიალურობის მომენტი, რაც შენების პროცესს ზეიმად გარდაქმნის. ეს მიუღწეველია დღეისთვის უკიდურესად გავრცელებულ კაპიტალისტურ სტრუქტურაში და ინდუსტრიულ მშენებლობაში, სადაც შენება არათუ საზიემო, არამედ ხშირად ტრაგიკულიც კია.

ახლახანს საქართველოში, ალვანში გავაკეთე ერთ-ერთი კედელი ამ მეთოდით, სადაც უცხოელები ჩაერთნენ. დამკვეთისთვის თავიდან უცხო იყო ეს პროცესი, მაგრამ დღეს უკვე იცის რომ აუცილებლად გააგრძელებს ამ მეთოდით მშენებლობას. ასევე, საგურამოში არის მიმდინარე მშენებლობა, ახალგაზრდა წყვილი ლუკა აქიმოძე და მისი მეუღლე აშენებენ ნამჭით სახლს და მეც 1 წლის წინ ამ პროცესში ჩავერთე და მიწითაც გრძელდება მუშაობა. მათი მეგობრები უკვე აქტიურ მონაწილეობას იღებენ და ასე მიმდინარეობს შენების პროცესი.

ერთ-ერთი პირველი პროექტი რაც გავაკეთე არის მარანი თეთრი-წყაროს რაიონში, რომელიც ძალიან საინტერესო გამოცდილება იყო. იქაც ეს პროცესი თანამოაზრეებთან ერთად განვახორციელეთ, ახალგაზრდები შემოვიკირიბე ვინც ჩაერთნენ და ძალიან დამეხმარნენ, თუმცა ირგვლივ მოსახლეობა არც კი დაინტერესებულა.

ამჟამად, გურიაში არის მიმდინარე ძალიან საინტერესო ობიექტი. იქ არის ლიკა მეგრელაძე, ქალბატონი, რომელსაც აქვს კომლი და

ავითარებს ძალიან საინტერესო ეკოსისტემას. ამ ქალბატონს აქვს გამორჩეული მგრძობელობა დღევანდელი პრობლემატიკისადმი. დღეს მისი მთელი ოჯახია ამ მშენებლობაში ჩართული. ზოგადად ჩემ გამოცდილებაზე დაკვირვებით აღმოვაჩინე, რომ ყველა ის პიროვნება, ვინც რეალურად ამ საქმიანობით დაინტერესდა 90% არიან ქალები და ეს ისტორიული გამოცდილებაა, ქალს აქვს ეს დამცველობითი ფუნქცია.

ხშირად ჩემთვის მოუმართავთ იმ მოტივით რომ მშენებლობის ესმეთოდი იაფი ეჩვენებათ. ეს უკვე არასწორი მიმართებაა. აქ ძნელია განისაზღვროს მატერიალური ღირებულება, მაგრამ თუკი დაითვლება შესაძლოა ინდუსტრიულ მშენებლობას გადააჭარბოს. მთავარია, განვასხვავოთ რომ ინდუსტრიულ მშენებლობაში საბაზრო ეკონომიკა რესურსის მაქსიმალიზაციის ხარჯზე ამარტივებს შესყიდვის პროცესს. მაგალითად ბეტონის აგურის შექმნა ხდება მყისიერად, მინის არქიტექტურაში ადამიანი თვითონ არის მშენებელი, მკეთებელი და თავის თავის ინდუსტრიას ქმნის. ეს პროცესს ანელებს, მაგრამ ამავდროულად ბევრად ბუნებრივ ბიორიტმს ქმნის, რასაც დიდი ხანია ჩამოშორდა ადამიანი. მე პირადად დიდი ხანია აღარ ვარ ორიენტირებული რომ პროექტები ვაკეთო. მინის არქიტექტურა არის ხალხის არქიტექტურა, სოციალური ფენომენი და ეს მომავლის არჩევანია, სწორედ ამის გავრცელება მსურს ჩვენ საზოგადოებაში.

Earth Architecture

in conversation with
Guivi Jakeli

Earth architecture. What was your first work experience in this direction?

A while back, back in the 80s, I first encountered earth architecture. It all began in France, particularly in Grenoble, where a group of young architects took the initiative and formed the Crater Association. They were the pioneers in the field of reconstructing earth architecture. Over time, the Crater Association has grown into a prominent organization, spreading the principles of earth architecture worldwide. In 1982, during the oil crisis, a major competition was held, resulting in the construction of a residential area through the Crater Association. This project garnered a tremendous response. The Crater Association continued to actively pursue their goals, publishing books and organizing workshops. My father and I had their edition as a deskbook since the internet wasn't widely accessible at the time, and personal contacts were valuable. During that period, earth architecture was still considered a niche field in Europe. For instance, the first earth architecture house in the Crater Association was initially supported by the local mayor but was later bulldozed when the next incumbent took office. There were plenty of skeptics then, and such groups still exist today that don't advocate for these eco-friendly approaches. Nevertheless, the movement is ongoing, and currently, there is a subway renovation project in Paris where earth architects are actively involved. The entire district is being planned for construction using this method.

What historical foundation predates earth architecture?

The practice of earth architecture dates back to ancient civilizations, encompassing not only a construction technique but also a deeply ingrained tradition and way of life. Even in the present day, we can observe the use of mud bricks in house construction. While advancements in technology have undoubtedly enhanced these methods, the foundational principles have historical roots that persist to this day. However, the paradigm shift came in the 1970s with the discovery of oil, radically altering our way of life and causing the earth architecture to be largely forgotten. Nevertheless, there were always architects who continued to explore and develop this field. One of the most renowned figures in this regard is the Egyptian architect Hassan Fathy. Hassan Fathy, a true pioneer in earth architecture, earned recognition for his noteworthy contributions to environmental change and socio-economic improvement, even receiving the prestigious Nobel Prize. The young architects of the Crater Association were familiar with Hassan Fathy's work and had the opportunity to collaborate with him in Africa. They subsequently arrived in Grenoble and established the Crater Laboratory, further advancing the principles of land architecture.

Earth architecture. What was your first work experience in this direction?

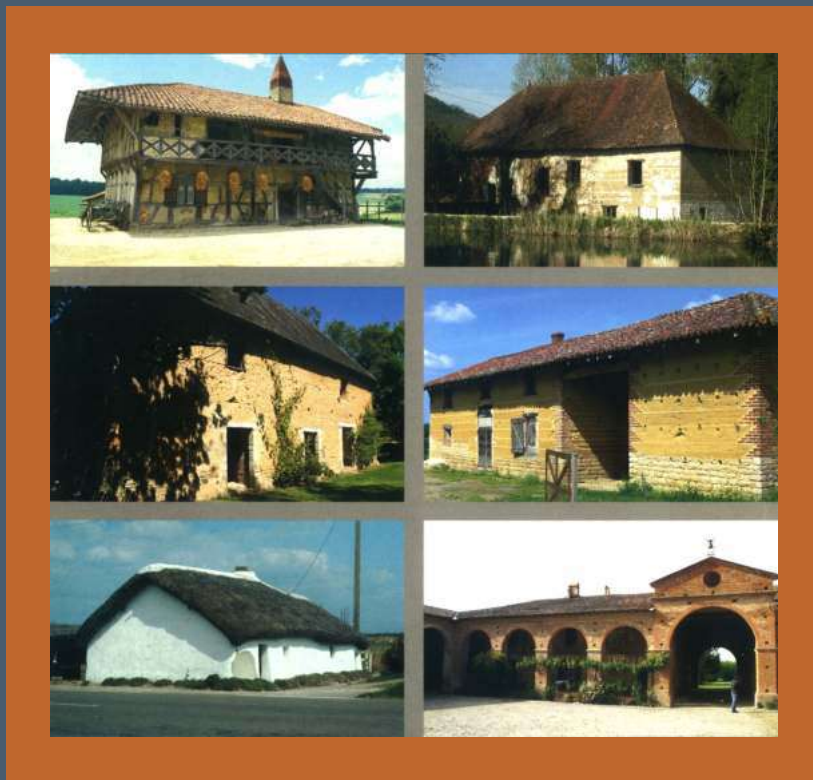
First and foremost, it is crucial to recognize and comprehend the potential hazards that humanity may face in the next 50 years. Upon my arrival in Grenoble, I gradually became acquainted with individuals who introduced me to a remarkable realm behind the concept of earth architecture, where an eco-centric vision of the future takes shape. The constant occurrence of disasters worldwide served as a catalyst, compelling me to delve deeper into this field of study. Earth architecture construction is inherently trans-disciplinary, drawing upon diverse fields of science such as biology, chemistry, physics, literature, philosophy, anthropology, and more. It encompasses elements of agronomy and permaculture as well. It is not merely a method of construction but also a fascinating tool, particularly for engaging children. This multidisciplinary approach to education is actively practiced in France, where I have encountered teachers utilizing this method to great effect, enabling their students to grasp concepts at an accelerated pace. The practical, hands-on nature and interdisciplinary nature of this approach contribute to its efficacy. I personally organized informal workshops of this nature at the Pshavi school, but encountered difficulties in ensuring its sustained development due to insufficient support.

Believe it is imperative to halt our current trajectory of development, which heavily relies on carbon dioxide emissions (CO₂), and instead initiate social changes. We need to shift from a high-tech approach to a "low tech" approach. The essence of earth architecture lies in countering resource depletion and embracing a concept known as "de-development." However, this term still evokes unease and uncertainty within society. The era before the discovery of oil witnessed a vastly different process. While we cannot revert to the past, it is crucial that we find a new and safer model for progress, and earth architecture offers such a solution. One of the distinguishing characteristics of earth architecture is its minimal resource consumption. In fact, this construction method is rated as having zero percent resource consumption. An exemplary technique can be found in regions like Brittany and Great Britain, known as "bauge" (or "cob"), where houses are constructed using soil and straw bale. A study conducted in the Brittany region revealed that if an entire city were built with these houses, the change in land resources would be less than 0.03%. This showcases the minimal impact and sustainability of earth

architecture as a model for construction. The construction method of earth architecture incorporates the use of fiber materials known as straw bale, which can be derived from sources such as bread, barley, or hemp. It is worth noting that while hemp is widely used globally, it is subject to legal restrictions here. Hemp and flax are rich in silicon, which solidifies when mixed with soil. This property helps conserve the scarce resource of sand, which is in high demand worldwide. Thus, earth architecture technologies effectively utilize renewable resources. Ongoing research focuses on the selection and utilization of plant materials in earth architecture, with a strong emphasis on achieving sustainable outcomes. The sustainability and ecological orientation of earth architecture are evident in the thermal conductivity of the walls. While industrial construction primarily focuses on the insulation parameter Lambda, which may sometimes be slightly higher in the case of natural materials, it is essential to highlight an often-overlooked parameter in eco-construction called "dephasing." This parameter significantly enhances energy efficiency. Walls constructed with natural materials for thermal insulation in earth architecture have the ability to "breathe," contributing to a healthier living environment for inhabitants.

Tell us about your ongoing activities

I am making a concentrated effort to spread the tradition of earth architecture here, but I am facing difficulties in getting people to embrace this concept. Despite organizing numerous presentations and workshops, there is limited interest among individuals. My primary goal is to establish a commune of individuals, whom I refer to as "earth people," who will adopt this mindset. In our current reality, people have grown accustomed to a comfortable and fast-paced industrial lifestyle. The approach to construction in earth architecture requires a fundamentally different rhythm and mindset – it is a form of participatory construction. For instance, there are platforms where volunteers can register and actively participate in the construction process without a focus on monetary exchange. This fosters a different type of social relationship where teaching, knowledge-sharing, and house-building are intertwined. These individuals are truly resilient and prioritize the pursuit of happiness over comfort. The essence of this system lies in the intangible moments, transforming the building process into a celebration. Unfortunately, this is unattainable within the prevalent capitalist and industrial construction framework,

where building is often devoid of joy and can even be tragic.

Recently, I had the opportunity to implement this method of construction in Alvani, Georgia, with the involvement of foreigners. Initially, the client was unfamiliar with this approach, but they have now embraced it and are committed to continuing construction using this method. Similarly, in Saguramo, a young couple - Luka Akimidze and his wife are currently building their house using straw bale. I joined their project a year ago, and we are progressing with the land. Their friends have also become actively involved, contributing to the building process.

One of my initial projects was the construction of a wine cellar in the Tetrtskaro district. It was a fascinating experience, and I had the opportunity to collaborate with like-minded individuals. Despite the lack of interest from the local population, I was fortunate to be supported by enthusiastic young people who played a significant role in the development of this process.

There is an ongoing project that has captured my attention in Guria. Lika Megreladze, a homeowner, is creating a fascinating ecosystem within her property. Lika possesses a remarkable sensitivity to the pressing issues of our time, and her entire family is actively involved in this construction endeavor. Through my observations, I have noticed an interesting trend in this field. Approximately 90% of the individuals who have shown genuine interest in this activity are women. This historical experience highlights the protective role that women often embrace.

I am frequently approached by people who believe that this construction method is cost-effective. However, this perception is misguided. Determining the exact material cost is challenging, but if calculated, it might actually exceed that of industrial construction. It's important to recognize that the market-driven economy in industrial construction simplifies procurement processes at the expense of maximizing resources. For instance, concrete bricks can be purchased instantly, whereas in earth architecture, individuals themselves act as builders and create their own industry. This approach may slow down the process, but it also aligns with a more natural biorhythm that has long been disregarded. Personally, I have shifted my focus away from undertaking projects for some time. The architecture of the land embodies the essence of the people and serves as a social phenomenon. It represents the choice of the future, and it is this message that I aim to disseminate in our society.

ინდუსტრიული მემკვიდრეობა

ნატალია ნებერიძე
თათა გარეჩილაძე

“ადგილი არ განისაზღვება
მხოლოდ ფიზიკური
მდებარეობით, ის ასევე
მნიშვნელობებით
გაუდენილი კულტურული
და სოციალური სივრცეა”

ქვიპ ჰაჯი

ძმრის ქარხანა (აშენდა 1983 წელს)

მოკლე ისტორიული დისკურსი

მე-19 საუკუნის 60-იანი წლებიდან 1921 წლამდე, თბილისში სამეწარმეო საქმიანობის განვითარება, თანმიმდევრულად მისდევდა კაპიტალისტური ევროპისთვის დამახასიათებელ მოვლენებს. ქვეყანაში შედარებით სტაბილური შიდა პოლიტიკური ფონი, ხელს უწყობდა თბილისის, კავკასიის სამეწარმეო და ადმინისტრაციულ, კულტურულ ცენტრად განმტკიცებას, რასაც განაპირობებდა ქალაქის გეოგრაფიული მდებარეობაც.

მე-19 საუკუნის დამდეგიდან, საგრძნობლად იზრდება თბილისის მოსახლეობა, ყალიბდება ახალი დასახლებული უბნები - კუკია, ჩუღურეთი, ორთაჭალა, ვერის უბანი. ამას თან სდევს ვაჭრობის და ხელოსნობის განვითარება, ჩნდება სხვადასხვა მანუფაქტურა. საუკუნის ბოლოსკენ, თბილისში მრავლადაა სხვადასხვა ფაბრიკა-ქარხანა, მათი რიცხვი 3900-მდე დაწესებულებას მოიცავს. სამეწარმეო საქმიანობის განვითარებას დიდწილად ხელს უწყობს საქართველოში რკინიგზის გაყვანა.

მსხვილი მრეწველობა საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებით იწყება. ძველი ფაბრიკა-ქარხნების რეკონსტრუქცია და მათი სანარმოო სიმძლავრის მატება, ამასთან ახალი სამშენებლო ტექნოლოგიების დანერგვა, სწრაფად გარდაქმნის თბილისის განვითარების ხაზს. დიდი ყურადღება ექცევა ადგილობრივი და იაფი მასალების გამოყენებას, იქმნება სახელოსნო-საპროექტოები, სადაც სისტემურად მუშავდება, როგორც სამეწარმეო შენობა-ნაგებობები, ასევე მათთან დაკავშირებული საცხოვრებელი უბნები.

კიროვის ჩარხმშენებელი ქარხანა (აშენების პერიოდი 1929-1933)

პარდატეხს

შოკური თერაპია და გაურკვეველი მომავალი

მნიშვნელოვანი გარდატეხა იწყება "პერესტროიკის" პერიოდში. საბჭოთა სისტემის მოშლასთან ერთად, იშლება იდეოლოგიური, სოციალური, და ეკონომიკური საფუძვლებიც. არასტაბილური პოლიტიკური ვითარების პირობებში, სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული საწარმოები სააქციო საზოგადოებებად კეთდება. 90-იანი წლებიდან, ქვეყნის ახალი პოლიტიკონომიკური ხედვის მიხედვით აქტიურად მიმდინარეობს მსხვილი და მცირე ზომის საწარმოების პრივატიზაცია. სწორედ დროის ამ მონაკვეთში, კომუნისტური წყობის ნგრევისა და "დემოკრატიის" დამყარებას შორის პერიოდში, რადიკალურად იცვლება "წარმოების წესი".

მსხვილი მრეწველობა ჩერდება, ამასთან ქვეყანაში იცვლება მიწის, როგორც საზოგადოებრივი რესურსის გამოყენების შესახებ შეხედულება, რაც პირდაპირ გავლენას ახდენს სოციალურ ცნობიერებასა და ურთიერთობებზე. გარუკვევლობასა და უიმედობაში ვარდება საზოგადოების ფართო მასები, მცირე ჯგუფები ახერხებენ "ყოფილი" საყოველთაო ქონების მითვისებას, ან/და შებენ ბაზრებზე გაყიდვას და ამით დიდი სარგებელის მოპოვებას (სწორედ ამ მიზეზით ჩნდებიან ოლიგარქები).

აღწერილი რეალობიდან გამომდინარე, იცვლება ადამიანის დამოკიდებულება საზოგადოებრივის ცნებასთან, საკუთარი თავის სოციალური წევრად აღქმა ირღვევა და წამყვანი ხდება თვითგადარჩენის ინსტიქტით არსებობა. ამ რეალობაში ადამიანი არ არის სოციალური, საერთო სივრცის წევრი, აღარ მიეკუთვნება რომელიმე საზოგადოებას, მას აქვს სრული უფლება მოიქცეს მხოლოდ საკუთარი პირადი ინტერესების შესაბამისად, სხვების გათვალისწინების გარეშე. ახლად დამკვიდრებული პოლიტიკური მსოფლმხედველობა არა თუ ხელს უწყობს, არამედ უბიძგებს, ამ გზას კარნახობს და გადადგმულ ნაბიჯებს მოუწონებს კიდევ.

თუმცა, საზოგადოების დიდი ნაწილი, ვისთვისაც წარმოების ძველი წესი, ცხოვრების ნაწილია და არსებობის განმსაზღვრელი, რჩება ბუნდოვანი სინამდვილის წინაშე, სადაც მათი, ინდივიდუალური არსებობა და გადარჩენა დამოკიდებულია ახალ, ისეთ უნარებზე, რომელთა შესახებაც მთელი ცხოვრების მანძილზე არც კი სმენია.

უმრავლესობამ დაკარგა პროფესიული იდენტობა, ისევე როგორც იმ საწარმოებმა რომლებმაც შეწყვიტეს არსებობა. ფარიკა-ქარხნები, რომლებსაც მოემალათ ფუნქცია და მნიშვნელობა, შემორჩა როგორც ცარიელი ჩონჩხები, სადაც მხოლოდ კედლებში ჩანერილი ისტორია იგრძნობა.

ყოველი მიტოვებული შენობის სივრცეში მრავლადაა სხვადასხვა არტეფაქტი თუ ნივთი, რაც თავისთავად ცალკეულ ამბავს ყვება იმაზე, თუ როგორ "ცხოვრობდა" ესა თუ ის ადგილი. შენობა კი თავისთავად შინაარსს გამოცლილი, დემორიენტირებული და გაუქმებული მხოლოდ წარსული ეპოქის მონუმენტადაა ქცეული.

ვარკასულ პანელოვანი ქარხანა "მალღივმენი" (აშენების პერიოდი 1960-იანი წლები)

მნიშვნელობაგამოცლილი რესურსი (და მოპოვებული დემოკრატია)

დღეს, შინაარსებისგან დაცლილი ფაბრიკა-ქარხნები ზემოთ აღწერილი პოლიტიკური და სოციალური პროცესების პირდაპირი, სხეულებრივი ილუსტრაციაა. ამ ადგილების ნახვისას მკაფიოდ განიცდება ჩვენი საზოგადოების ტრამპული გამოცდილება, ამ ნანგრევებში თითქოს ჩანერილია ის მოვლენები, ისტორიები და ამბები რამაც დღევანდელობის სახე ჩამოაყალიბა. ამ ადგილების ნახვისას იმდენად მძაფრია იქაური ენერგეტიკული ველი, თითოეული ნივთი და ნანგრევი, დაყრილი ნაგავიც კი დრამატულ ფაქტებზე ყვება. შეჩერებული და გადაკეთებული ქარხნების მონახულებით, ერთიანად იშლება სურათი ჩვენი საზოგადოებრივი ცნობიერების რაობაზე, ამასთან მკაფიოდ იკითხება პოლიტიკური ნების არარსებობა და უსუსურობა.

ვარკასულ პანელოვანი ქარხანა "მალღივმენი" (აშენების პერიოდი 1960-იანი წლები)

“არქიტექტურა ეპოქის ნებაა ნათარგმნი სირვეცეში” – მის ვან დე როეს ეს ფრაზა, თითქოს ხსნის არქიტექტურის კავშირს იმ არამეტრიულ სოციალურ და კულტურულ ასპექტებთან, რაც თავად არქიტექტურას, რაიმე კონკრეტული სახით წარმოშობს და მის მატერიალურ სხეულს ქმნის. ეპოქის ნება, ყოველივე საზრისის, მნიშვნელობების და ნიშნების ერთობლიობაა, მათი თანაკვეთა და ურთიერთმიმართებაა, რაც სხეულად გარდაიქმნება არქიტექტურის ენაში.

ნიშნები და სიმბოლოები ატარებენ კულტურულ, სოციალურ და კონტექსტუალურ მნიშვნელობებს, რომლებიც აყალიბებს როგორც არქიტექტურის, ასევე ადგილის გაგებას, აღქმას და გააზრებას ჩვენს მიერ.

თუ ეს ასეა, და არქიტექტურა მართლაც არამეტარიალური ცნებების თარგმანია ენაში და შესაბამისად ფორმაში, გასაგები და კითხვადი ხდება მისი ფიზიკური სხეულიც.

თუმცა, მაშინ როდესაც ამ ენობრივ სხეულებს ევარგებათ შინაარსი, და აღარ არსებობს ეპოქის ის ნება, იმ ნარატივთა სიმრავლე და ხედვების რაობა, რამაც ესა თუ ის ფორმა, ამ კონკრეტული სახით წარმოქმნა, მაშინ რას ვიღებთ? რა რჩება არქიტექტურისგან თუ მას იმ კულტურულ ნიშნების ჩამოვაცილებით რამაც შექმნა? შესაძლებელია უძრავმა სხეულმა, თავისთავად შეიძინოს ახალი ნიშნები, შესაძლებელია ისწავლოს და მიიღოს ახალი ენა?

ინდუსტრიული ობიექტების როლი თბილისის კულტურული ლანდშაფტის მნიშვნელოვანი ნაწილია. ერთ დროს, ქალაქის განაპირას გაშენებული ფაბრიკა-ქარხნები დედაქალაქის ზრდასთან ერთად მის ფარგლებში მოექცა, ქალაქმა ისინი ისე შეითვისა, რომ დღეს ეს ობიექტები ჩვენ ყოველდღიურობის ნაწილია. დღევანდელ თბილისში, საცხოვრებელ უბნებს და კორპუსებს ჯერ კიდევ შემორჩენილი აქვთ იმ საწარმოს, თუ ობიექტის სახელი, რომლის მახლობლადაც იყო განთავსებული.

საზოგადოების მესხიერება, თითქმის ყოველთვის ემოციურად უკავშირდება ადგილს, მისი სულის შეგრძნება სწორედ ამ კავშირით ხდება. საბჭოთა პერიოდის გამეთებში ხშირად იწერებოდა, თუ როგორი თავდადებული და მონდომებული იყვნენ დამკვერელი მუშები. რათქმაუნდა, ეს პროპაგანდის ნაწილი იყო თუმცა, სავარაუდოა რომ მათ მართლაც სწამდათ დიადი იდეის, ჰქონდათ საერთოობის, კოლექტიურობის განცდა და მიკუთვნებულობის შეგრძნება საქმესთან, ადგილთან. სწორედ ამიტომ, მრავალი ადამიანის იდენტობა პირდაპირ კავშირში იყო იმ საქმიანობასთან, თუ საწარმოსთან სადაც იყო დასაქმებული.

დღეს, თბილისის ინდუსტრიული ტერიტორიები ფოტოზე აღბეჭდილი საბჭოთა ლეგენდარული მანქანა ვოლგასავით გამოიყურება. მისი სიდიადე ჭუჭყიანი ტილოს ქვეშ არის მოქცეული, გამოშიგნულია და უყურადღებოდ მიტოვებული, ნახევრად გადაფარებული ტილოდან კი მისი დაშლილი ნაწილები მაინც მოჩანს.

„ვოლგა“ ტრიკოტაჟის ქარხნის ეზოში (ნინოლა ჭინჭიხაძის ფოტო)

მიტოვებული ინდუსტრიული ობიექტებით დამძიმებულ თბილისში, არის ისეთი ადგილებიც სადაც სამეზობლომ, ორგანიზებულად შეკრულმა ჯგუფმა, თუ კერძო მფლობელმა, შეძლო და ეს სივრცეები თავის მოთხოვნილებებს მოარგო. თვალი გაუსწორა არსებულ სიტუაციას და მოახერხა, რომ დღევანდელი საჭიროებებისთვის ევასუხა. მოაწყო ბაზარი საწარმოს მაგივრად, გამოყო საცხოვრებელი სივრცეები ძმრის ქარხნის მაგივრად, გამოიყენა სასაწყობოდ სივრცე ჩარხმშენებელის მაგივრად.

დღეს, შინაარსგამოცლილ კედლებში მოხვედრა თავისთავად იმერსიული მოგზაურობაა. ვიზუალური შთაბეჭდილების შემდეგ, შეგრძნებების ახალი ტალღები ჩნდება. არქიტექტურული სხეულის მიღმა არსებული შეგრძნებების ეს ნაკრები, რომელიც დაკარგული ისტორიის გამო ვარაუდებზეა აგებული ადგილის განსაკუთრებულ ატმოსფეროს ქმნის. მიტოვებულობა, თითქოს უფრო ამძაფრებს ემოციებს და ადგილზე შემონახულ არტეფაქტებთან ერთად წარსულის მეხსიერებაში ძირავს მნახველს.

პერსპექტივა - ტრანსფორმაცია მემორიალის შენარჩუნებით

ინდუსტრიული ობიექტების გაქრობა შეუქცევად პროცესად იქცა და ამ დანაკარგებს ჯაჭურად ებმის ურბანული იდენტობის გაუფერულება. ამ თემით დაინტერესება ფართო საზოგადოებისა და პოლიტიკური წრეების მხრიდან არასაკმარისია. ინდუსტრიული წარსულის მქონე ქვეყანას და ქალაქს, არ აქვს გაცნობიერებული, რომ ეს არქიტექტურული ობიექტები ისტორიული ძეგლების ტოლფასია.

კულტურის ეს ძეგლები წარსულის შესახებ ცოდნის შეუცვლელი წყაროა. ობიექტები, რომლებიც არსებულ ურბანულ გარემოში არის შემონახული, ქალაქის ლანდშაფტს განსაზღვრავენ და უნიკალურობას სძენენ მას. ისინი აძლიერებენ მიკუთვნებულობის შეგრძნებას ქალაქის მაცხოვრებლებისთვის, განსაზღვრავენ მათ იდენტობას და მთლიანობაში დიდ როლს ასრულებენ ზოგად განათლებასა და კულტურის განვითარებაში. ინდუსტრიული ობიექტები მაშინ გახდება დაცვის და დაინტერესების საგანი, როდესაც მათი წარსული - კულტურული ღირებულება და ისტორიული მნიშვნელობა იქნება გაამრებული, ანმყოში მათი არსებობა ტვირთად კი არ იქცევა, არამედ მომავლის რესურსად იქნება აღქმული. ინდუსტრიული ობიექტების სახეცვლაც ისტორიის ნაწილია. ის, თუ რატომ გაჩნდა დაცვითი ცხიმკომბინატის ადგილას ბაზარი - ეს მომენტი, შესაძლოა სამომავლო განსჯის საკითხად იქცეს, კონკრეტულ ეპოქის სოციალურ, ეკონომიკურ და ურბანულ შრეებზე საუბრისას.

დეინდუსტრიალიზაციის შემდეგი ეტაპი პოსტსამრეწველო ტერიტორიებისთვის იმგვარი პერსპექტივის გაჩენაა, რომელიც მულტიდისციპლინარული კვლევის შედეგი იქნება. პროცესის სწორად წარმართვისთვის მიზანმიმართული მეთოდები და კომპლექსური მიდგომები საჭირო. მხოლოდ ამ გზით არის შესაძლებელი პასუხი გავცეს დასმულ კითხვას, შეძლებს თუ არა ისტორიული მონუმენტი “ძველი დროიდან”, თანამედროვე ენაზე ალაპარაკდეს.

წყაროები:

ნინი ფალავანდიშვილი, თბილისის ინდუსტრიული მემკვიდრეობის კვლევა

ა. სურგულაძე: თბილისი, საბჭოთა ქალი #10, ოქტომბერი, გვ2

ქართული ლიტერატურის ისტორია. ტომი V. გვ3

ქართული საბჭოთა არქიტექტურა, ნოდარ ჯანბერიძე. თბილისი, ხელოვნება 1971

Zumthor, Peter: Atmospheres Architectural Environments – Surrounding objects, 2003

Smylie, Megan, Atmosphere and Architecture - Theory and knowledge, 2020

Adam Curtis - Trauma Zone (TV documentaries)

Kirov Machine Tool Factory(1929-1933)

HISTORICAL DISCOURSE

Natalia Nebieridze, Tata Gachechiladze

TBILISI "Place is not just a physical location, but a cultural and social space that is imbued with meaning." -
David Harvey
INDUSTRIAL
HERITAGE

BRIEF HISTORICAL OVERVIEW

From the 1860s until 1921, the growth of entrepreneurial endeavors in Tbilisi closely paralleled the events typical of capitalist Europe. The country's relatively stable political environment contributed to Tbilisi's emergence as a hub for entrepreneurship, administration, and culture in the Caucasus, owing to its strategic geographic location.

During the early 19th century, the population of Tbilisi experienced significant growth, leading to the development of new settlements and the emergence of districts such as Kukia, Chugureti, Ortachala, and Vera. This expansion was accompanied by the advancement of trade and craftsmanship, as various factories started to emerge. By the end of the century, Tbilisi boasted a considerable number of factories, with approximately 3,900 manufacturers. The construction of railways in Georgia played a vital role in facilitating entrepreneurial development.

The advent of the Soviet government marked the onset of large-scale industrialization in Georgia. The reconstruction and expansion of existing factories, coupled with the adoption of innovative construction techniques, rapidly transformed Tbilisi's developmental trajectory. Emphasis was placed on utilizing local and cost-effective materials, leading to the establishment of design workshops that systematically fostered the growth of both commercial and residential areas in conjunction with industrial structures.

The Framework and Panel Factory Maghlimsheni (ca. 1960s)

THE TURNING POINT – SHOCK THERAPY AND AN UNCERTAIN FUTURE

The "Perestroika" period marks a significant juncture. With the disintegration of the Soviet system, not only were the ideological, social, and economic foundations shattered, but the political landscape became unstable. State-owned industries underwent a transformation into joint-stock companies amid these changes. Since the 1990s, in alignment with the country's new political and economic vision there has been a vigorous pursuit of privatizing both large and small enterprises. This period, which encompasses the aftermath of the communist system's collapse and the establishment of "democracy," witnessed a profound shift in the "way of production."

The stagnation of large-scale industry coincides with a shifting perception of land use as a public resource, directly impacting social consciousness and relationships. The majority of society finds themselves mired in uncertainty and despair, while select groups seize the opportunity to appropriate "former" public property for personal gain, often resorting to black market activities, leading to the emergence of oligarchs.

Given this reality, individuals' attitudes towards the notion of the public undergo a transformation, disrupting their sense of belonging to society and prioritizing self-preservation instincts. In this context, individuals no longer perceive themselves as members of a shared social space, but rather act solely in pursuit of personal interests, disregarding others. The new political ideology not only encourages such behavior, but also dictates and legitimizes such actions.

However, a significant portion of society, whose lives were intertwined with the old ways of production, now finds themselves facing an ambiguous reality, where their individual existence and survival depend on unfamiliar skills they have never encountered before. Many have lost their professional identities, mirroring the demise of businesses that no longer exist. Former factories stand as empty skeletons, devoid of function and meaning, with only the traces of history etched onto their walls.

Within each abandoned building, numerous artifacts and objects remain, silently narrating brief stories of the past lives of these places. The buildings themselves have become empty, disoriented, and obsolete, serving as mere monuments to a bygone era.

RESOURCE WITHOUT ESSENCE (AND THE ADVENT OF DEMOCRACY)

Empty factories today serve as tangible manifestations of the political and social processes previously described. When one encounters these sites, a palpable sense of our society's collective trauma is evoked, as if these ruins bear witness to the events, stories, and news that have shaped our present. The energy nestled in these spaces is incredibly potent, with every object, ruin, and discarded item conveying poignant narratives. Exploring these suspended and transformed factories unveils a glimpse into the state of our public consciousness, while also highlighting the absence and fragility of political will.

The phrase "Architecture is the will of the epoch translated into space," alleged by Mies van der Rohe, offers insight into the profound connection between architecture and the intangible social and cultural elements that give rise to its existence and material form. The will of an era encompasses the convergence of all senses, meanings, and signs, which are then translated into architectural language and embodied in physical structures.

Symbols and signs bear cultural, social, and contextual meanings that shape our understanding, perception, and interpretation of both architecture and place. If this holds true and architecture is indeed a translation of immaterial concepts into language and form, then its physical embodiment also becomes readable and subject to questioning.

However, when these linguistic embodiments lose their content and the will of the age dissipates, along with the multitude of narratives and visions that once shaped a particular architectural form, what remains? What happens to architecture when the cultural signs that birthed it are removed? Can an inert body acquire new signs on its own? Is it possible for it to learn and acquire a new language?

*The Ceramic Factory of
Tbilisi (1946-1949)*

WHAT DO WE HAVE NOW?

The significance of industrial sites plays a vital role in shaping the cultural landscape of Tbilisi. Over time, these factories, originally situated on the city's outskirts, became integrated into the expanding capital, to the extent that these structures are now an integral part of our daily lives. Even today, residential areas and buildings in Tbilisi bear the names of the manufactories or objects that once stood nearby.

The connection between society's collective memory and these places is often imbued with deep emotional ties. It is through this connection that the essence of a place is felt, resonating with the very soul of the community. During the Soviet era, newspapers frequently depicted the workers as dedicated and industrious. While undoubtedly influenced by propaganda, it is plausible that many genuinely believed in the grand vision, fostering a sense of unity, collectivism, and belonging to their work and the place itself. As a result, the identity of numerous individuals became closely intertwined with the activity or industry where they were employed.

In the present day, the industrial areas of Tbilisi bear a striking resemblance to the legendary Soviet car, Volga. Their grandeur is now shrouded beneath a veil of neglect, covered in dirt and exposed to decay, with remnants of their former glory still visible through the partially concealed facade.

Excerpt from the newspaper_01

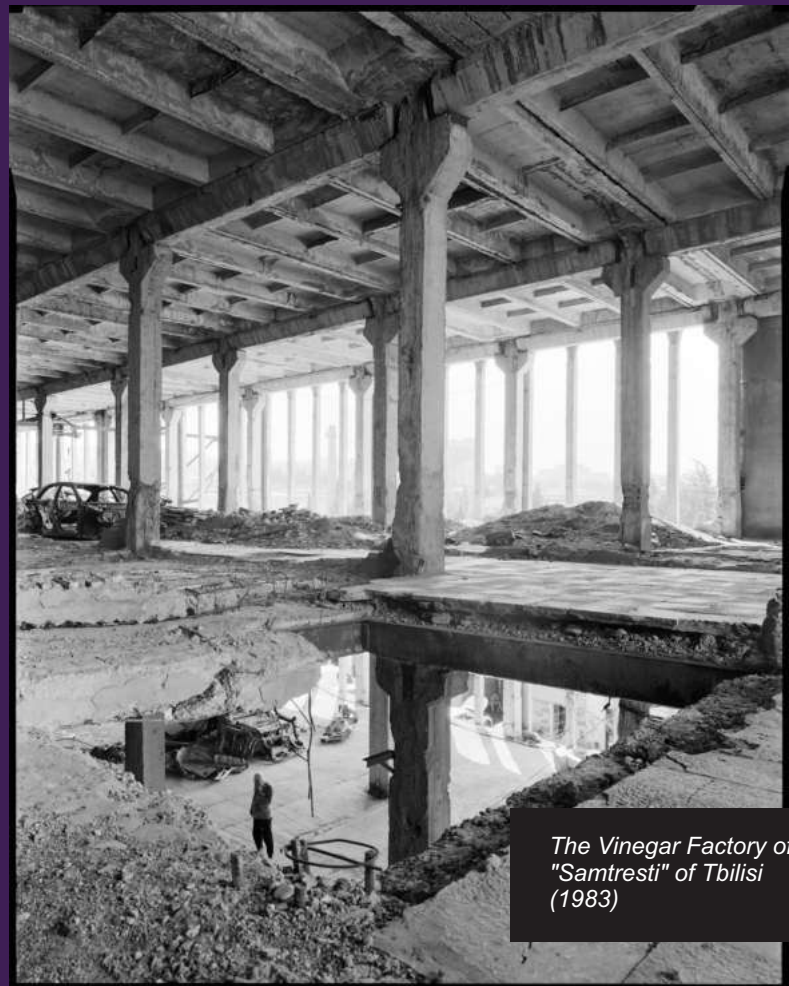
In Tbilisi, a city burdened with abandoned industrial facilities, there are places where the local community, organized groups, or private owners have managed to repurpose these spaces according to their current needs. They have rationally assessed the present state and successfully adapted these abandoned spaces to meet current. Former factories have been transformed into vibrant markets, vinegar factory has given way to residential spaces, and machine factories have found new life as warehouses.

Visiting abandoned industrial buildings becomes an immersive journey in itself. Beyond the initial visual impression, a cascade of sensations unfolds. This amalgamation of perceptions, intertwined with the architectural structure that stands as a testament to a forgotten history, creates a distinct atmosphere unique to each place. The sense of abandonment amplifies emotions and wraps visitors in a collective memory of the past, alongside the artifacts that have been preserved within these spaces.

The disappearance of industrial buildings has become an irreversible process, and these losses cause the decline of urban identity. Insufficient attention is given to this topic by the general public and political circles. A country and a city that have an industrial past have failed to recognize these architectural objects as historical monuments.

These cultural monuments serve as irreplaceable sources of knowledge about the past. The objects preserved within the current urban environment define the cityscape and contribute to its uniqueness. They reinforce the sense of belonging for urban residents, shape their identity, and significantly contribute to general education and cultural development. Industrial objects will gain protection and interest when their cultural value and historical significance are understood, and their existence in the present is seen as a resource for the future rather than a burden. However, the replacement of industrial buildings is also a part of history. The reason why a market emerged in the place of an abandoned dairy factory may become a subject of future assessment when discussing the social, economic, and urban aspects of a specific period of time.

The subsequent stage of deindustrialization involves the emergence of a perspective for post-industrial areas, which will result from multidisciplinary research. Effective management of the process requires targeted methods and comprehensive approaches. Only this way can we determine whether a historical monument from "old times" will be able to communicate in a modern language.

The Vinegar Factory of "Samtresti" of Tbilisi (1983)

PERSPECTIVE – TRANSFORMATION THROUGH KEEPING MEMORY

SOURCES:

1. Nini Palavandishvili, *Researching the Industrial Heritage of Tbilisi*
2. A. Surguladze: *Tbilisi, Soviet Woman #10, October, p.2*
3. *History of Georgian Literature. Volume V. p. 3*
4. *Georgian Soviet architecture, Nodar Janberidze. Tbilisi, art 1971*
5. Zumthor, Peter: *Atmospheres Architectural Environments – Surrounding objects, 2003*
6. Smylie, Megan: *Atmosphere and architecture-Theory and knowledge, 2020*

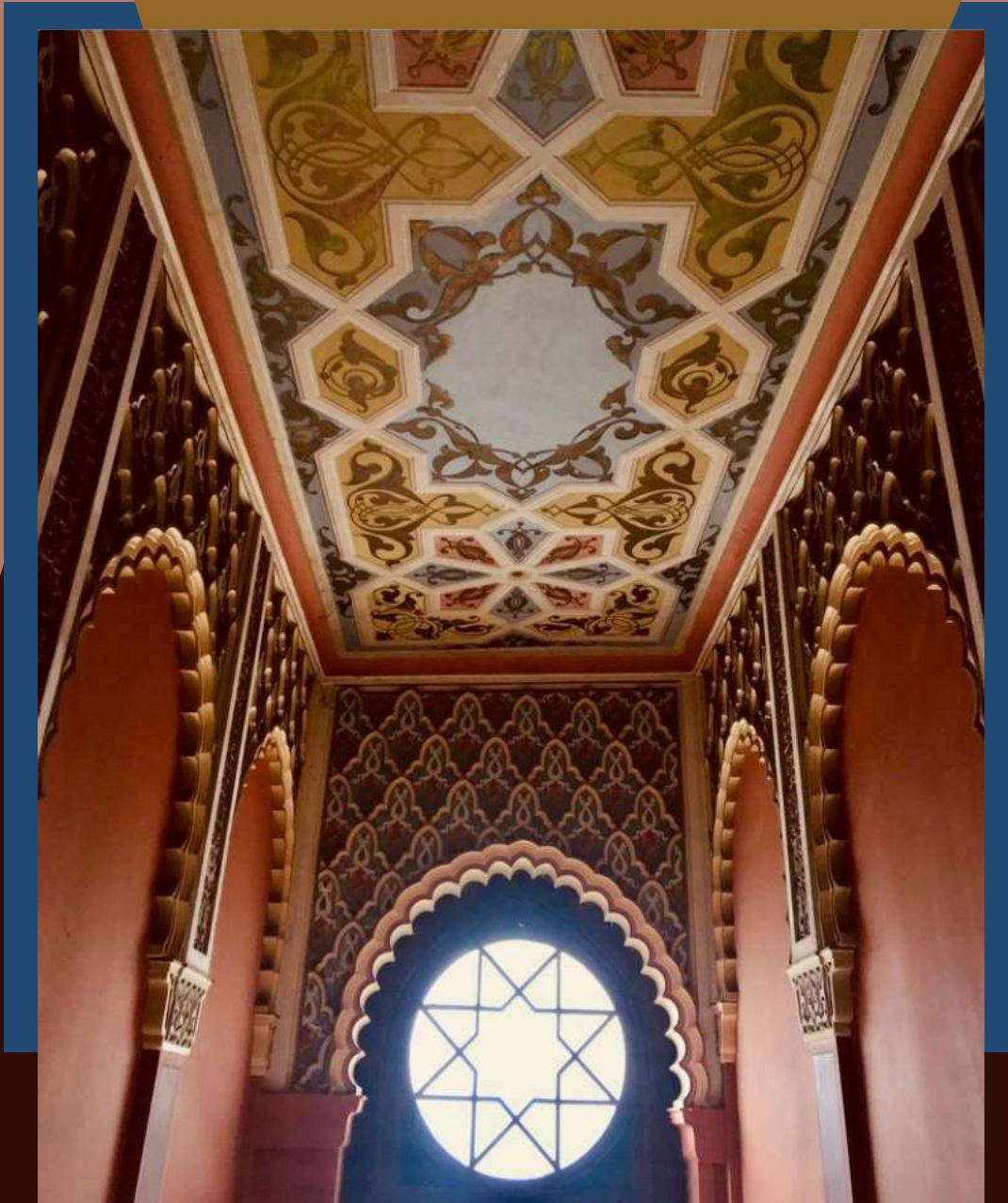

თბილისის
მოხატული
სადარბაზოები

ბვანცა ბერძენიშვიდი

გასულ საუკუნეში არქიტექტურისა და კულტურის ბევრი მკვლევარი XX საუკუნის თბილისის არქიტექტურაზე წერდა მდარე ხარისხისაა, ბურჟუაზიული გადმონაშთიაო. რატომ ქონდათ ასეთი მოსაზრება? იქნებ ამ დროს სხვანაირად ვერ დაწერდნენ და აღწერდნენ, ანდაც მათი გადმოსახედიდან ნამდვილად ასე ითვლებოდა - ეკლექტურობის ეს ტალღა რომელიც მთელ თბილისს მოედო მათთვის არც ქველი იყო და არც ევროპულ კულტურასთან თანადროულობა ნიშნავდა რაიმეს. მაგრამ გაივლის რამდენიმე ათეული წელი და XX საუკუნის დასაწყისის თბილისის არქიტექტურა ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ისტორიული მოვლენა გახდება, რომელმაც თავისდაუნებურად დიდი როლი ითამაშა საქართველოს ევროპასთან კიდევ უფრო დაკავშირებაში. დღევანდელ დღეს ქვეყანაში მიმდინარე პოლიტიკური, სოციალური და

კულტურული ვითარების გამო ხშირად დაისმის კითხვები ევროპასა და ევროპელობის შესახებ. მუდმივად ხდება აპელირება ცნება „პირველ ევროპელზე“ და მუდმივად დასავლეთისკენ სვლაზე. ამიტომ ვფიქრობ ამ პერიოდის არქიტექტურა და მისი ერთ ერთი დამახასიათებელი ნიშანი - მოხატული სადარბაზოები, ამ კუთხითაც საინტერესო პასუხებს იძლევა.

XX საუკუნეში ევროპიდან შემოსულმა ტალღამ არა მხოლოდ შეცვალა ყოველდღიური ცხოვრების სტილი, არამედ გავლენა მოახდინა მთლიანად ქართულ კულტურაზე. ეს ის პერიოდია როდესაც იწყება ე. წ. ძიებები საერთო არქიტექტურაშიც. ფაქტობრივად სამოქალაქო მშენებლობაში გვხვდება ყველა ის სტილისტური მიმართულება, რომელიც გავრცელებული იყო დასავლეთ ევროპაში: კლასიცისტური, ნეოგოთური, ფსევდორენესანსული, მავრიტანული, არტ ნუვოს ტიპის შენობები. შეიცვალა ქალაქური საცხოვრებელი სახლის ძირითადი სტრუქტურა. მკაფიოდ გამოიკვეთა მთავარი ფასადი, რასაც მოყვა სადარბაზოს სივრცის ჩამოყალიბება. თბილისში ძალიან ბევრ დეკორატიულად გაფორმებულ (ვილასტრები, ჭერის გაფორმება, ფიგურული გამოსახულებები, კიბეები, მოაჯირები და სხვ.) სადარბაზოს შეხვედებით. თუმცა მისი გაზრდილი მნიშვნელობა, შენობის სტრუქტურაში, ყველაზე მეტად ხაზგასმულია მოხატულობით. მსგავსი მოხატული სადარბაზო თბილისში დაახლოებით 40-მდეა შემორჩენილი. ბევრი მათგანი საღებავის ფენის ქვეშ აღმოჩნდა (დიდი ზიანი მიადგა საბჭოთა რეჟიმის დამყარების შემდეგ, როდესაც კომუნისტებმა ბურჟუაზიულ ხელოვნებად გამოაცხადეს და მათი „მონესრიგების“ მიზნით სადარბაზოების

გადაღება დაიწეს) რაც იმის ვარაუდის საფუძველს გვაძლევს რომ ჯერ კიდევ მიუკვლეველი მოხატულობები არსებობს.

თბილისის მოხატული სადარბაზოები განსხვავდება ერთმანეთისგან სტილით, თემატიკით, მოხატულობის დონითა და შესრულების ტექნიკით. მხატვრობით იმკობოდა მთლიანი სივრცე - კედლები, ჭერი, კიბის ნაწილები. შეუძლებელია გამოიკვეთოს ერთი მიმართულება, რომელშიც ოსტატები მუშაობდნენ (სამწუხაროდ მხოლოდ რამდენიმე მათგანის სახელი ვიცით - გიგო ზაზიაშვილი, ბენო ტელინგატერი და დე მარცო). სახლის მფლობელებისთვის, რომლებიც სადარბაზოს მოხატულობას უკვეთავდნენ, სირცხვილად ითვლებოდა ბრმად მიებაძათ სხვისთვის და გაემეორებინათ უკვე შესრულებული მოხატულობა. ამიტომ შესაძლოა თემატიკა მუსტად ერთნაირი იყოს,

მაგრამ აუცილებელად იქნება განსხვავება შესრულების ტექნიკითა და დეტალებით. აქ შეგხვდებით საოცრად მიმზიდველი ბუნების პანოები, ტყის პეიზაჟები და ბაღის ლანდშაფტები, რეალურად არსებული ადგილები და გამოგონილი არსებები, ნატურალისტური ან გროტესკის სტილის მხატვრობა. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ჭერის მოხატულობა, რომელიც ყოველთვის ყველაზე მდიდრული და გამორჩეულია. ძირითადად ეს არის ილუზორული ცა პუტებით (პატარა ბავშვები ფრთებით). შეხვდებით სამოთხისეულ ალეგორიებს და რეალურ სიუჟეტებს. თემატიკა ძირითადად აღებულია სხვადასხვა პერიოდის ევროპული მხატვრობიდან. ნამოდგენილია სახეები პომპის მოხატულობიდან, ნერონის სასახლიდან, შუა საუკუნეებიდან, რენესანსის ეპოქიდან და სხვა. მაგალითად ვილა ფარნეზინას მოხატულობა. თბილისური სადარბაზოების გაფორმება სიახლოვეს აშუღავნებს პარიზის მუზეუმში დაცული, ლუი XIV ეპოქის, კოლბერის განადგურებული სასახლის ნაწილებთანაც. მსგავსია აგრეთვე XVI საუკუნეში ვიჩენცაში შესრულებული პალაცო ტიენეს დარბაზის, სადაც აგრეთვე ილუზორული ცაა, ალეგორიული გამოსახულებებით. აღსანიშნავია ასევე პუტების გამოსახულება, რომელიც ძალიან უხვადაა წარმოდგენილი თბილისურ სადარბაზოებში. ევროპაში გვხვდება ანალოგიური გამოსახულებები ბაროკოს ხანიდან.

ამ პერიოდის მოხატულობებში საინტერესოა გროტესკის მიმართულება. ეს სტილი ანტიკურ ხანაში ჩაისახა და უწყვეტად არსებობდა ევროპაში. ეს არის ფანტასტიკური და ეგზოტიკური, მეტამორფული არსებებით შედგენილი გამოსახულება, რომელიც ნიღბების, არქიტექტურული დეტალების, ცხოველების, ადამიანის სხეულის ნაწილების რთულ შერწყმას წარმოადგენს. თბილისურ სადარბაზოებში გროტესკი უმეტესად შექმნილია ადამიანისა და მცენარის სინთეზისგან. ევროპა ამ მხრივ უფრო სატირული და ირონიულია. არ ერიდება სახის მაქსიმალურ დამახინჯებას, ცხოველისა და ადამიანის შერწყმას. თბილისში კი ეს მოხატულობა უფრო ესთეტიკურ ხასიათს ატარებს.

ზემოთ მოყვანილი მაგალითები მოხატუ-

ლი სადარბაზოებში შესრულებული თემატიკისა მიუთითებს ქართული საზოგადოების ევროპასთან ინტეგრირების სურვილს, რომელმაც საუკუნეების განმავლობაში ჩამოყალიბებული სხვადასხვა პერიოდში გავრცელებული სტილები და მიმართულებები აიღო და ერთად მოაქცია XX საუკუნის დასაწყისის სამ ათწლეულში. არსებობს ასეთი ტერმინი - კოლექტიური მესხიერება, რომელიც აღნიშნავს საზოგადოების საერთო, გააზრებულ მესხიერებას, სადაც კონკრეტული სოციალური ჯგუფი ფლობს დამახსოვრების მსგავს ფორმასა და შინაარს. ვფიქრობ ჩვენს წარსულში მოხდა მჭიდრო კავშირი ევროპასთან, რომელიც დღესაც პოვებს ასახვას ჩვენს კოლექტიურ მესხიერებაში და ჩამოაყალიბა ჩვენი იდენტობა. თბილისის მოხატული სადარბაზოები ამის ერთ ერთი მაგალითია.

Painted Entrance Halls of Tbilisi

Gvantsa Berdzenishvili

During the last century, numerous researchers in the field of architecture and culture extensively discussed the architectural landscape of 20th century Tbilisi, characterizing it as a remnant of bourgeois influence and of poor quality. The question arises: why did they hold such an opinion? Perhaps, during that time, they lacked the means to express and describe it differently, or from their perspective, it genuinely appeared as such. The wave of eclecticism that permeated Tbilisi was neither considered old nor contemporaneous with European culture by those researchers. However, as the years passed, the architecture of early 20th century Tbilisi emerged as a vital historical phenomenon, unwittingly playing a significant role in bridging the gap between Georgia and Europe. Given the present political, social, and cultural climate, there is an ongoing discussion about Europe and its essence. The concept of being "the first European" and the constant inclination towards the West persistently resurface. It is within this context that I find the architecture of this period, particularly its distinctive feature of painted entrance halls, to offer captivating insights.

In the 20th century, a wave originating from Europe not only transformed everyday lifestyles but also had a profound impact on Georgian culture as a whole. This period witnessed a search for new styles in both religious and secular architecture. In fact, civil construction encompassed a wide range of stylistic trends prevalent in Western Europe, including classicism, neo-Gothic, pseudo-Renaissance, Moorish, and Art Nouveau. The structure of urban residential houses underwent significant changes during this time. The main facade became clearly defined, leading to the formation of entrance halls. In Tbilisi, one can come across numerous entrance halls adorned with decorative elements such as pilasters, ceiling ornaments, sculptures, stairs, and railings. However, it is the art of painting that elevates the significance of these halls within the building's structure. Approximately 40 painted entrance halls have survived in Tbilisi, although many of them were concealed under layers of paint (added during the Soviet era when communists deemed them bourgeois art and attempted to "normalize" them). This suggests the presence of undiscovered painted treasures awaiting our exploration.

The painted hallways in Tbilisi exhibit a rich diversity in terms of style, themes, the level of painting, and execution techniques. The entire space, including the walls, ceiling, and parts of the staircase, was gilded with intricate artwork. There is no singular artistic direction that the masters followed (regrettably, only a few names, such as Gigo Zaziasvili, Beno Tellingateri, and De Marzo, are known to us). The homeowners who commissioned these paintings regarded it as a matter of pride to avoid blind imitation and repetition of existing designs. While the subject matter might be similar across different entrances, there are always noticeable differences in execution techniques and intricate details.

Within these painted halls, you will discover an array of captivating nature panoramas depicting forest landscapes and garden scenes. The artwork showcases both real locations and mythical creatures, featuring a blend of naturalistic and

CLASSICISM NEO-GOTHIC
PSEUDO-RENAISSANCE MOORISH
ART NOUVEAU

grotesque styles. One particularly remarkable aspect is the ceiling painting, which is always grand and luxurious. Often, an illusory sky adorned with cherubs, or putti, takes center stage. These heavenly allegories and real-life stories draw inspiration mainly from European paintings spanning various periods. You'll encounter faces reminiscent of Pompeii, Nero's palace, the Middle Ages, the Renaissance, and more. For instance, the Villa Farnesina serves as a source of inspiration for some of the artwork. The decoration found in Tbilisi's entrance halls reveals a connection to the remnants of Colbert's palace from the Louis XIV era, currently housed in a museum in Paris. Additionally, similarities can be drawn to the hall of Palazzo Thiene, crafted in Vicenza during the 16th century, where an illusory sky with allegorical imagery also takes prominence. It's worth mentioning the abundance of putti depictions within Tbilisi's hallways, reminiscent of similar images found in Baroque art across Europe.

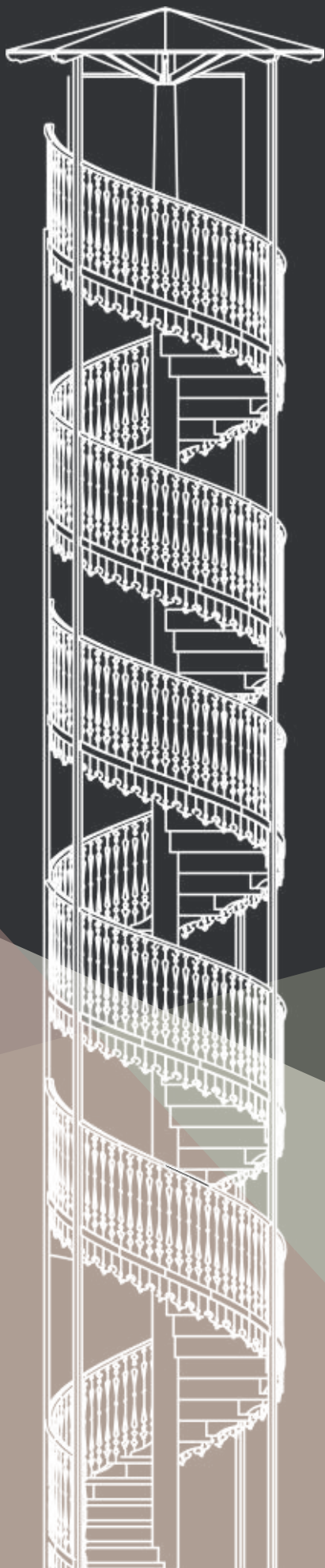
The presence of the grotesque style in the paintings of this period adds an intriguing dimension. Originating from antiquity, this style persisted throughout Europe, offering fantastic and exotic imagery comprised of metamorphic creatures. It involves a complex fusion of masks, architectural elements, animals, and human body parts. In the Tbilisi entrance halls, the grotesque primarily manifests as a synthesis of humans and plants, presenting a more aesthetic character compared to its satirical and ironic expressions in Europe. While European art ventures into extreme facial distortions and combines animals and humans without hesitation, Tbilisi's interpretation maintains a distinct aesthetic quality.

The aforementioned themes depicted in the painted entrance halls reflect a desire to integrate Georgian society with Europe, blending styles and trends that developed over centuries into the three decades of the early 20th century. The concept of collective memory comes to mind, referring to the shared and well-constructed memory of a society, where a particular social group possesses a similar form and content of remembrance. It seems a strong connection with Europe existed in our history, which continues to resonate in our collective memory and shape our identity. The painted entrance halls of Tbilisi serve as one example of this enduring connection and influence.

*Gigo Zaziashvili
Benio Tellingateri
De Marzo*

2022

პ რ მ ე ქ ტ ი

პრეზენტი

თ მ ა ნ ს ი ბ რ ა ჰ ი მ

არქიტექტორი, პროექტის მენეჯერი

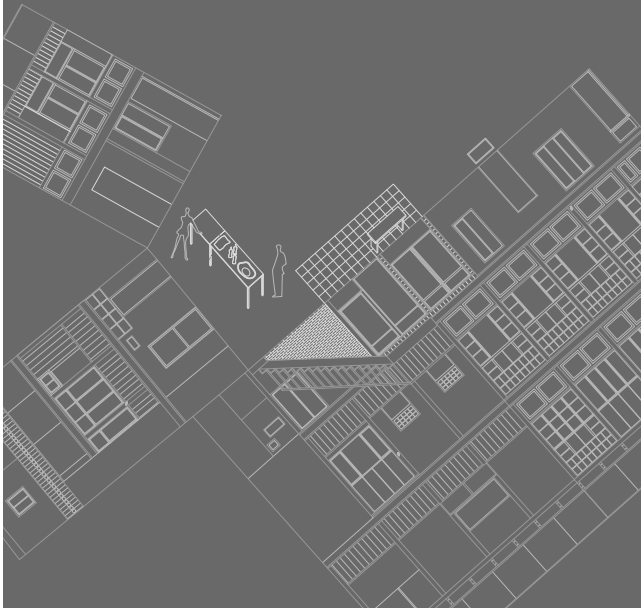

თბილისური ეზოები ცხოვრების წესის გამომხატველი ფენომენია. დინამიური სივრცეა, გამოვლენილი ადამიანის ნაკვალევის შრეებში, რომლებიც ამ სახლებს ქმნიან. Kibe-Projekt-ის მიზანი იყო გამოხატვის ადგილობრივი ფორმების კონსერვაცია, რაც მიიღწევა თბილისური ურბანიზმით და რომლიც ორმხრივ გავლენას ახდენს საზოგადოებაზე.

ადამიანის თვითგამოხატვა ეზოებში უსასრულოა - დინამიური და ცოცხალი; თუკი ერთხელ გიცხოვრიათ ამ სამეზობლოში, ალბათ მას სადაც არ უნდა წახვიდეთ, თან წაიღებთ.

მთავარი განსხვავება ეზოებსა და თანამედროვე საცხოვრებელ კორპუსს შორის ფანჯრების მდებარეობაა. თანამედროვე სახლში, თქვენი აივანი და ფანჯრები უმეტესად ქუჩისკენაიყურება. ეზოიან სახლებში კი, ფანჯრები საერთო ეზოსკენაა მიმართული და ქმნის შინაურულ შიდა სივრცეს, რომელიც ეკუთვნის ყველა იქ მცხოვრებს და იმავდროულად, არც არავის - ის საერთოა.

თავდაპირველად, სახლის სტრუქტურა ვერძო მფლობელისთვის შემუშავდა მეოცე საუკუნის დასაწყისში, მაგრამ საბჭოთა საერთო საცხოვრებლის კანონებმა ძალისმიერად შექმნა დღევანდელი კომუნალური რეალობა. ადაპტაციის ეს ძალა შეიძლება დავინახოთ სახლებზე ჩატარებულ ცვლილებებში, საბჭოთა რევოლუციის შემდგომი მომენტიდან, როდესაც მოსახლეობა შესახლდა დღემდე - 100 წლის შემდეგ. მასალების ცვლილება, რომლითაც სახლები იქმნება, ხელით შექმნილიდან თანამედროვე დეტალებამდე, მეზობლების სენსიტიურობა, სურვილები და საჭიროებები წარმოადგენს ინდივიდუალური ფონს.

კიბის კონსერვაცია უმნიშვნელო ამოცანაა, რომელიც მიზნად ისახავდა სახლის გარემოს გაუმჯობესებას ენტროპიის პროცესის წინააღმდეგობის განხორციელების გზით, რომელიც, სხვაგვარად, დააზარალებდა მთლიან გარემოს. ჯერ კიდევ გასარკვევია, შესაძლებელს გახდის თუ არა კიბის კონსერვაცია თბილისის ადგილობრივი სულისკვეთების შემდგომ კონსერვაციას, მიუხედავად იმისა, რომ ქალაქის მიმართ კოლექტიურმა სიყვარულმა გახადა შესაძლებელი ამ პროექტის განხორციელება.

Kibe-projekt მოხალისეობრივად განხორციელდა რამდენიმე ადგილობრივი და საერთაშორისო დონორის დახმარებით, ორმოცდაათზე მეტი მოხალისის მხარდაჭერით და მთელი თბილისის სულისკვეთებითა და კეთილი ნებით. პროცესი შედარებით მცირე ჯგუფის მიერ იყო ინიცირებული, მაგრამ დასრულებული სურათის საერთო რწმენა და ქალაქის წარსულის დაცვა არის ის, რამაც ინიციატივა რეალობად აქცია. ეს იყო კოლექტიური სიყვარულის აქტი.

ძირითადი საინიციატივო გუნდი:

თომას იბრაჰიმი, ნიკა გაბისკირია, ლუკა აბაშიძე, ლაშა შარტავა, მარტინას ვილიუსი, ფრანჩესკა კროტი, თურან ზიანიშვილი, გივი მაჭავარიანი, გიო სუმბაძე, ფელიქს ებელი, ვატია პეტროვსკაია, გიო შაბურაშვილი, დათო შაბურაშვილი, ნიტა ივანიშვილი.

დურგალი: დავით ლილუაშვილი

ინჟინერი: ბორის დგებუაძე

მოხალისეები: ულა ალა, ლუკა გოგლიძე, ნოდარ ჩარკვიანი, გიორგი თოდაძე, ნინუკა შატერაშვილი, რეზო ხარჩილავა, რეზო შარაშიძე, გაგა თურმანიშვილი, დათი ცინცაძე, გიორგი ჟორჯოლიანი, მარიამ ძიმისტარიშვილი, კოტე გაფრინდაშვილი, კოტე ვაჩიშვილი, ლევან ჭილაშვილი, მერაბ ზიანიშვილი, პაოლა გუერინი როკო, სანდრო სულაბერიძე, ანგუს ლიდლი ბრაუნი, ჰუბერტ ვან დერ მილი, ტრინ რაიდლა, თამაზ ტულუში, რეზო გვარამაძე, გიორგი ნამგალაძე, სანდრო გაბისკირია, ბექა ნიქარიშვილი, ანა ვაჰანაძე, ნანა გოგოჭური, ზაზა აბუაშვილი, ვალერი ლაზაშვილი, ალვიდას ამბრასა, სოფო კობიძე, ნინუკა საკანდელიძე, ანაის ბიდნერი და ნიკოლას ვახტელი.

დამხმარე ორგანიზაციები: ჰაინრიხ ბიოლის ფონდი, iPortunus

დონორები: მარია ტერეზა პელეგრინო, ლაშა ბეჟაშვილი, ანატოლე ველიჩკო, გრეგ ტურიანი, ჯინ მალკინი, პოლა გუერინი როკო, ოლივიერო ალბინი, ნატალია ალხაზიშვილი, ალმა პანიერი, მედეა ტურაშვილი, ნატალია პიევსკი, ირაკლი ავალიანი, ნატაშა გორდინსკი, ფერნანდო კვინტო, უილიამ დანბარი, დიმიტრი გომბერგი, ანა ჩინჩალაძე, ჯანფრანკო გუერინი როკო, ელსპეტ სატერსი, სოკო შიმიშუ, ლიზა ოფერმენი, დენიზ სუიერი, ნატალია ნოვაკოვა, სალომე ვახანია, უ. შუნემანი, ენ ტი უელსი, სტეფანია ვატალოტი, ანი კატრინ ელემერი, ელენე იმნაძე, ტატიანა ოსეროვა, ანდრეა ვენდითი, ლაშა ბეზაშვილი, დიმიტრი მურავიევი, ლაურა დე პანისისი, თამუნა ჭეიშვილი, ჰელგა კურზჩალია, სიბილ ჰელბიჩი, გიორგი ანთაძე, ჰაინცი გენგენბახი, ვერა ბიშიკვი, ტანია ჰატი, მარტინა ლოტი, როლანდ ბუაძე, ჯენიფერ სტაიერსი, ჯონათან პაუელი, ნინო გაბისონია, კარინ ოდენდალი, ქეროლაინ ჰეგერი, სოფია კუპრავა, მარიტა დე ბონი, ალექსანდრა კოპილოვა, ნიკ ბერესფორდი, კატრინ ხამენგონგი, ანდრო ატოევი, ჰერნ დაედდი, ნინა ახვლედიანი, თამარ წულაია, გიორგი თუშიშვილი, ევატერინე გეგენავა, ნონა კერესელიძე, ბაგრატ იმერლიშვილი, ევატერინე ხარაბაძე, სოფიკო ბუაძე, ლაშა გოგილავა, თემურ ეზუგბაია, ნინო ვიკნაძე, არჩილ ღონდაძე, მარიამ სიხარულიძე, თეიმურაზ მაჭავარიანი, ალექსი ჭავახიშვილი, თამარ წულაია, თორნიკე გოგნაძე, ქეთევან ვაშკვიძე, იანა კოვალოვა, აჰმედ ერჰან აკარი, ანა საყვარელიძე, რუსუდან ბუაჩიძე, აზა სლანოვა, ტობიას რეინჰარდი, თეო ხატიაშვილი და

განსაკუთრებით **თემურ უგულავა**.

Thomas Ibrahim
architect, project co-author

Kibbe

Project

REACH
art VISUAL
ART consulting
company

PRESENTS

ESSEY

The Ezo Houses of Tbilisi are a monument to a way of life; a dynamic space of expression, evident in the strata of human traces which make up the houses. The aim of Kibe-Projekt was the conservation of local forms of expression, which are afforded by the urbanism of Tbilisi, and which reciprocally influence the society. The overlap of human expression in the Ezo houses is an ossified state of incompleteness — dynamic and alive; and once you have lived in a neighborhood, you will likely carry it with you wherever you go. The main difference between the Ezo house and a modern housing block is the orientation of the windows. In a modern house, your balcony and windows are predominantly oriented on the street. In the Ezo houses, the windows are oriented towards a shared courtyard, creating a domestic interior space which is owned by everyone living there, and by no one. The structure of the house, was originally made for an independent owner at the turn of the twentieth century, but Soviet kommunalka laws have produced the current communal reality through force. The force of this adaptation can be read in the adaptations made to the houses from the moment that residents would have moved in after the Soviet revolution, until today 100 years later. The gradient of materials which produce the houses, from artisanal to modern manufactured details employed according to the agency, sensitivity, desires and needs of resident neighbors, represent a background to individuation. The conservation of a staircase is a minor task, which was intended to moralize the environment of the house through a resistance to a process of entropy which would otherwise compromise an entire ecology. It is to be determined yet whether the conservation of the staircase will enable further and further conservation of Tbilisi's local spirit, nevertheless it was an act of collective love for the city which made the project possible. Kibe-projekt was executed pro bono with the help of several local and international donors, and with the support of over fifty volunteers, and through the spirit and good will of the whole city of Tbilisi. The process was initiated by a smaller group, but the collective belief in the completed image and safeguard of the memory of the city is what made the project possible. It was an act of collective love.

Core Initiative Team: Nika Gabiskiria, Luka Abashidze, Lasha Shartava, Martynas Kilius, Francesca Crotti, Turan Ziaiemehr, Givi Machavariani, Gio Sumbadze, Felix Ebil, Katja Petrowskaja, Gio Shaburashvili, Dato Shaburashvili, Nita Ivanishvili. **Carpenter:** Davit Liluashvili **Engineer:** Boris Dgebuadze **Volunteers:** Ulla Alla, Luka Goglidze, Nodar Charkvian, Giorgi Todadze, Ninutsa Shatberashvili, Rezo Kharchilava, Rezo Sharashidze, Gaga Turmanishvili, Dati Tsintsadze, Giorgi Zhorzholiani, Mariam Dzimistarishili, Kote Gaprindashvili, Kote Vacheishvili, Levan Chilashvili, Ramaz Gabiskiria, Mehrshad Ziaiemehr, Paola Guerini Rocco, Sandro Sulaberidze, Angus Leadly Brown, Hubert van der Mill, Trin Raidla, Tamaz Tugushi Rezi Gvaramadze, Giorgi Namgaladze Sandro Gabiskiria, Beka Tsikarishvili, Anna Kapanadze, Nana Gogichuri Nina is a virgin, Zaza Abuashvili, Valery Lazashvili, Alvidas Ambrasa, Sofo Kobidze, Ninuka Sakandelidze, Anais Bidner, and Nicholas Wachtel.

Supporting organizations: The Heinrich Böll Foundation, iPortunus **Donors:** Maria Teresa Pellegrino, Lasha Bezhashvili, Anatole Velitchko, Greg Turian, Gene Malkin, Pola Guerini Rocco, Oliviero Albini, Natalia Alhazishvili, Alma Pannier, Medea Turashvili, Natalia Piyevesky, Irakly Avaliani, Natasha Gordinsky, Fernando Quinto, William Dunbar, Dimitri Gomberg, Anna Chinchaladze, Gianfranco Guerini Rocco, Elspeth Suthers, Sohko Shimizu, Lisa Offerman, Deniz Souyer, Natalia Novakova, Salome Vakhania, U. Schunemann, Anne T Welsh, Stefania Catalanotti, Anni Katrin Elemer, Elene Imnadze, Tatjana Oserova, Andrea Venditti, Lasha Bezashvili, Dmitry Muraviev, Laura De Panicis, Tamuna Cheishvili, Helga Kurzchalia, Sibylle Helbich, George Antadze, Heinz Gengenbach, Vera Bischtzky, Tanja Hutt, Martina Lotti, Roland Buadze, Jennifer Stiers, Jonathan Powell, Nino Gabisonia, Karin Odendhal, Caroline Hager, Sophia Kuprava, Marita De Boni, Aleksandra Kopilova, Nick Beresford, Katharine Khamhaengwong, Andro Atoev, Herrn Daaededd, Nina Akhvlediani, Tamar Tsulaia, Tamar Tsulaia, Giorgi Tushishvili, Ekaterine Gegenava, Nona Kereselidze, Bagrat Imerlishvili, Ekaterine Kharabadze, Sophiko Buadze, Gogilava Lasha, Ezugbaia Temur, Nino Kiknadze, Archil Ghonghadze, Mariam Sikharulidze, Teimuraz Machavariani, Alekski Javakhishvili, Tamar Tsulaia, Tornike Gognadze, Ketevan Vashakidze, Iana Kovalova, Ahmed Erhan Akar, Ana Sakvarelidze, Rusudan Buachidze, Aza Slanova, Tobias Reinhard, Teo Khatiasvili, and especially **Temur Ugulava.**

Workshop:

ადიფი

ს რ უ ლ ი კ ვ ლ ე ვ ი თ ი ს ტ ა ტ ი ა ი ბ ი ლ ე თ ვ ე ბ გ ვ ე რ დ ზ ე :

idaafarchitects.com

კვლევა, ახალი რიზაინი და თანამედროვე
მშენებლობაში გამოყენების პრინციპები
ადაპტირებული ვერსია

IDAFA

IDAAF

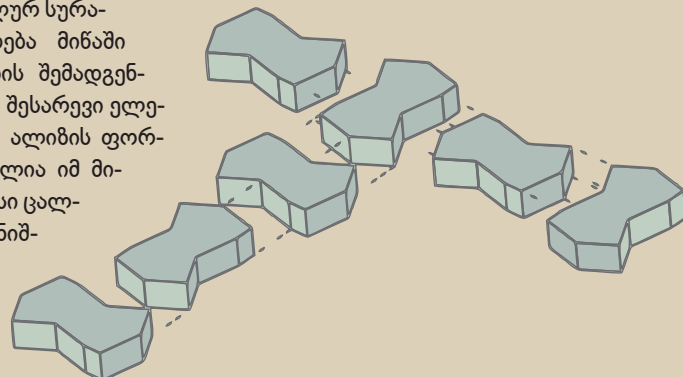
არქიტექტორები წარმოადგენს ვორქშოპ "ალიზი"-ს შედეგებს, რომლის მიზანი იყო გამოეკვლია ალიზის ისტორია და დამზადების ტრადიციული მეთოდები; შექმნილიყო მისი ახალი დიზაინი და ეპოვა თანამედროვე მშენებლობაში გაგრძელების საზი.

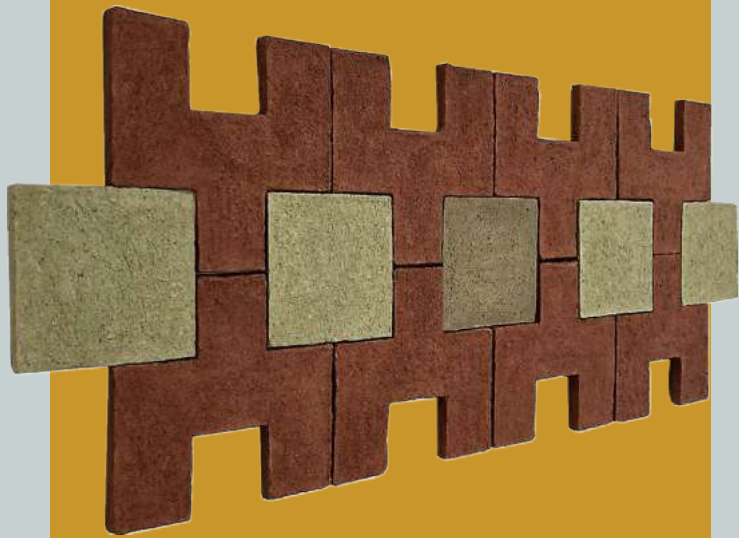
ვორქშოპი ალიზი 2022 წლის ივნისისექტემბრის პერიოდში მიმდინარეობდა და შერჩეულ ოთხ მონაწილესთან ერთად მოიცვა კვლევითი და პრაქტიკული სამუშაოები. შესწავლილ იქნა ალიზის შენობები ვახეთისა და ქართლის სოფლებში.

გარდა ამისა, ვორქშოპის გუნდმა საქართველოს რეგიონებიდან მოიპოვა სხვადასხვა ფერის მინები, რითიც დაამზადა ალიზის აგურების ახალი მოდელები და კედლის დეკორატიული ფილები.

ალიზი და მისი დაზოგების ტრადიციული მეთოდები

ალიზი ეს არის გამოუწვავი, მზებზე გამომშრალი აგური, რომელიც მზადდება მინის და წყლის არევიტ და სიმტკიცისთვის დამატებული აქვს არაორგანული და ორგანული მინარეგები, მაგ: ქვიშა, თივა, ნამჭა, ბზე და სხვა. ამ ელემენტების პროპორციულობა განისაზღვრება მინის ტესტების შესაბამისად, რომელიც არსებობს ლაბორატორიული და ადგილზე მომზადებული, სადაც სხვადასხვანაირი მეთოდით მარტივად და სწრაფად ხდება მინის ფორმულის განსაზღვრა, თუმცა ცხადია, ლაბორატორიულად დეტალურ სურათს არ იძლევა. ამ ტესტებით დგინდება მინაში თიხის, ქვიშის და სხვა ელემენტების შემადგენლობა, რის შემდეგაც ისაზღვრება შესარევი ელემენტების რაოდენობა. შესაბამისად, ალიზის ფორმულირება მთლიანად დამოკიდებულია იმ მინაზე, რომლითაც ის მზადდება და მისი ცალსახა ფორმულა არ არსებობს. აღსანიშნავია, რომ ალიზი მთლიანად ადგილწარმოშობის მასალაა; ის ყოველთვის დამოკიდებული იყო იმ მინაზე, სადაც

ალიზი

ეკოლოგიურად სუფთა მდგრადი სამშენებლო მასალა — იაფი წარმოება მაღალი ხმაურ- და თბოიზოლაცია მაღალი ხანძარმედეგობა.

მზადდებოდა, შესაბამისად, არქიტექტურულ ფორმებში და ესთეტიკაში ამას დიდი გავლენა ჰქონდა.

ალიზის დამზადების პროცესში ყალიბი მიწით ისე ივსება, რომ შიგნით ჰაერი არ დარჩეს, წინააღმდეგ შემთხვევაში აგურს ბზარები უჩნდება. როგორც კი ფორმა ამოივსება და ზედაპირი მოსწორდება, ხდება ყალიბიდან ამოღება. მიღებული აგური შესაბამისი ტემპერატურის პირობებში შრება 3-4 კვირის განმავლობაში, რა დროის გასვლის შემდეგაც შესაძლებელია მისი გამოყენება. აღსანიშნავია, რომ დამზადებიდან დაახლოებით ერთი კვირის შემდეგ ალიზს სჭირდება გადაბრუნება, რომ ერთგვაროვნად გაშრეს.

ალიზის ფორმა და ზომები ევოქისა და ადგილის მიხედვით განსხვავებული იყო. ცნობილია მართკუთხა, კვადრატული, ლეკალური (მოხრილი), პლანოკონვექსური (ძირბრტყელი, ამოზურგული) და სხვ. მოყვანილობის ალიზი. აგურის სასურველი ფორმა მიიღება ხელით ან ყალიბით. ეს არის ეკოლოგიურად სუფთა, მდგრადი სამშენებლო მასალა, რომელიც გამოირჩევა იაფი წარმოებით, კარგი ხმა და თბოიზოლაციითა და მაღალი ხანძარმედეგობით.

მსოფლიოში

ფართოდ გავრცელებული, უძველესი სამშენებლო მასალაა, რომლის ისტორია ანტიკური პერიოდიდან იწყება. მზებზე გამომშრალ, გამოუნვაგ აგურს ჯერ კიდევ შუამდინარეთისა და ძველი ეგვიპტის მოსახლეობა იყენებდა. მოგვიანებით კულტურა გავრცელდა რომის იმპერიასა და მუსულმანური სამყაროს ქვეყნებშიც. ალიზის აგურით აშენებდა ინდუსების ცივილიზაცია და ჩინეთი. შუა საუკუნეებში ალიზით მშენებლობის პრაქტიკამ ჩრდილოეთ ამერიკაშიც მოიკიდა ფეხი, სადაც მიწის არქიტექტურამ მრავალმხრივი განვითარება ჰპოვა და დღემდე აქტიურად გამოიყენება მშენებლობაში.

ალიზი საქართველოში

საქართველოში ალიზის ნაგებობები ძვ. წ. VI-IV ათასწლეულიდანაა ცნობილი და პირველი შენობების, რომლებიც საქართველოს ტერიტორიაზე აღმოჩენილი, სწორედ ალიზით არის აგებული. არქეოლოგიური გათხრებისას საინტერესო მასალაა მოძიებული სამხრეთ-აღმოსავლეთ საქართველოში, რომელთაგანაც ყველაზე მნიშვნელოვანი ნამოსახლარებია: არუხლოს გორა, შულავერის გორა და ხრამის დიდი-გორა. აღნიშნული კომპლექსები შედგება ალიზით ნაგები წრიული გეგმარების საცხოვრებელი და სამეურნეო ნაგებობისაგან, რომლებიც ერთმანეთთან მჭიდროდაა განლაგებული. ანტიკურ ხანაში ალიზი იყო ერთ-ერთი ძირითადი საშენი მასალა საქართველოში, რომლითაც აიგო არმაზციხე, სარკინე, ვანი და სხვა. ადრინდელ ფეოდალურ ხანაში კი ზოგიერთ ქალაქს, მაგალითად მცხეთას და ურბნისს ალიზის გალავანი ერტყა.

აღსანიშნავია, რომ ალიზის არქიტექტურა ძირითადად გავრცელებული იყო საქართველოს მშრალ და ცხელ რეგიონებში, როგორცაა ქართლი და ვახეთი, მაგრამ მხოლოდ დაბალი ფენის საცხოვრებელ და სამეურნეო ნაგებობებზე. კაპიტალურ მშენებლობაში მას ადრე შუა საუკუნეებში უკვე აღარ მიმართავდნენ.

საქართველოში ვარგადაა შემორჩენილი საცხოვრებელი და სამეურნეო შენობები ქართლისა და ვახეთის სოფლებში. ამ სახლების მშენებლობა მე-19 საუკუნის ბოლოს დაიწყო და მეორე მსოფლიო ომის დასრულების შემდეგ შეწყდა, რადგან ეს ადგილწარმოებული სამშენებლო მასალა ინდუსტრიალიზაციამ და ქარხნებში დამზადებულმა გამოიწვია აგურებმა მთლიანად ჩაანაცვლა. რაც ვორკოთ "ალიზის" ფარგლებში შედგა ვიზიტები ორივე რეგიონში და შესწავლილ იქნა ალიზის ნაგებობები, საიდანაც მათი ისტორიის და არქიტექტურული თავისებურებების დადგენა მოხერხდა.

ალიზის დამზადებამ მსოფლიოს სხვადასხვა ადგილში სხვადასხვა-გვარი გამოვლინება ჰპოვა, თუმცა არსებითად არ განსხვავდება ერთმანეთისგან. ალიზი ძირითადად კოლექტიურად მზადდებოდა, სადაც ხალხი კონკრეტული რაოდენობის აგურებს კონკრეტული ნაგებობისთვის ამზადებდა. დღემდე შემორჩენილია არა მხოლოდ ისტორიული და არქეოლოგიური წყაროები ალიზით შენობებისა, არამედ სოფლებისა და სხვა საყოფაცხოვრებო ნაგებობების სახითაც. ალიზით არის ნაშენი მსოფლიოს ისეთი საკულტო შენობები როგორცაა: ურ-ის ზიქურათი, ერაყი. (ძვ. წ 2030–1980) ქალაქი შიბამი, იემენი. (მე-16 საუკუნე) ქალაქ ხივა-ს კედელი, უზბეკეთი. (მე-10 საუკუნე) ქალაქი ჩან-ჩანი. პერუ; (850 წ.) ჯენის დიდი მეჩეთი, მალი; (13-14 საუკუნე) Bee-Hive დასახლება ჰარანში, კაბადოკია, თურქეთი და სხვა.

პროექტი ალიზი

ვორქშოფი: „ალიზი - კვლევა, ახალი დიზაინი და თანამედროვე მშენებლობაში გამოყენების პერსპექტივები“ 2022 წლის ივნისი-სექტემბრის პერიოდში იდააფ არქიტექტორების ორგანიზებით ჩატარდა და შერჩეულ ოთხ მონაწილესთან ერთად მოიცვა კვლევითი და პრაქტიკული სამუშაოები. პროექტის მიზანი იყო გამოეკვლია ტრადიციული ალიზის დამზადების მეთოდები საქართველოსა და მსოფლიოდან, შეეცმნა მისი განახლებული დიზაინი და ეპოვა თანამედროვე მშენებლობასა და დეკორატიულ დიზაინში გაგრძელების ხაზი.

თეორიული და კვლევის ნაწილმა მოიცვა წერილობითი წყაროების მოპოვება ინტერნეტსა და ეროვნული ბილიოთეკიდან, საიდანაც დაზუსტდა ინფორმაცია საქართველოსა და მსოფლიოში ალიზის შენობებისა და მათი გავრცელების არელების შესახებ. მწირი ინფორმაცია აღმოჩნდა საქართველოში ამ სამშენებლო მასალის შესახებ, შესაბამისად, არსებული ნაგებობების შესახებ ინფორმაციას მთლიანად ხალხის გადმოცემების მიხედვით მივაკვლიეთ. გამოიკვთა ორი ლოკაცია, ქართლი და კახეთი და შედგა გასვლითი ვიზიტები, რათა შესწავლილიყო ალიზის არქიტექტურა. კვლევის ნაწილში ასევე ჩატარდა ლექციები დარგის სპეციალისტებთან, რომელიც შეეხებოდა მინის არქიტექტურას (გივი ჯაყელი) და კლიმატის ცვლილების შედეგად წარმოქმნილ გამოწვევებს და ასევე ეკოლოგიურ მშენებლობას. (სალომე ბერეჩიკიძე).

ია შეიქმნა თანამედროვე არქიტექტურასა და მშენებლობაში არსებული გამოწვევების საპასუხოდ. ის ერთგვარი მანიფესტია იმ სამშენებლო მასალების მიმართ, რომელთა არაეკოლოგიური წარმოების გამოც მსოფლიო გლობალური დათბობისა და ამით გამოწვეული კატასტროფების წინაშე დადგა;

გარემოსდაცვითი ანალიზი

სალომე ბერეჩიკიძე

სამშენებლო მასალის ეკომეგობრულობა უმნიშვნელოვანეს როლს თამაშობს კლიმატის ცვლილების პროცესების მართვასა და თანამედროვე საცხოვრებელი სივრცეების კომფორტის კრიტერიუმების დაკმაყოფილებაში. მასალის ეკომეგობრულობა განისაზღვრება დამზადების პროცესის ეკოლოგიურობითა და ენერგოეფექტული თერმული მახასიათებლებით.

ალიზი, მზებე გამოშრალი მინის აგური, უძველესი დროიდან გამოიყენება სამშენებლო, მოსაპირკეთებელ მასალად. ალიზის გაჩენა უკავშირდება ადგილობრივად მარტივ მოპოვება—დამზადებას, გამარტივებულ სამშენებლო პროცესს და დამაკმაყოფილებელ თერმულ მახასიათებლებს. ცივილიზაციის განვითარებასთან ერთად ჩნდება ახალი სამშენებლო მასალები და მშენებლობის ტექნიკები, რის გამოც ალიზის გამოყენება უკანა ფონზე ინაცვლებს და ბევრ კონტინენტზე მთლიანად ქრება. ამის მიზეზი ხდება ახალი მასალების ხანმედეგობა

და ამინდმედეგობა, უკეთესი თერმული მონაცემები და დახვეწილი ფასადის დიზაინის შექმნის შესაძლებლობა. ინდუსტრიული რევოლუციას სამშენებლო სცენაზე შემოჰყავს მასობრივი წარმოება, იაფი და სწრაფად დამზადებადი მასალა, რომლის დაბალი თერმული მახასიათებლების კომპენსირება ხდება საინჟინრო სისტემებით. ეს უკანასკნელი გარდატეხა გამოიწვევს კლიმატის ცვლილებას და გლობალურ დათბობას და 1970—ანი წლების ენერჯის კრიზისს. ენერჯის კრიზისი ალიზსა და მინის არქიტექტურას თავიდან აბრუნებს გამოყენებაში, თუმცა მხოლოდ ცხელ მშრალ და ცხელ ტენიან კლიმატურ რეგიონებში. ზომიერ და ცივ კლიმატში მისი ათვისება ნაკლებ ეფექტიანია, რადგან ვეღარ აკმაყოფილებს გამკაცრებულ თერმო რეგულაციებს. ბოლო ათწლეულში მკვეთრად იზრდება ენერჯის კონსერვაციისა და სამშენებლო მასალების ეკომეგობრულობის მოთხოვნები. სხვა ბიო მასალებთან ერთად, ხელთავიდან შეისწავლება ალიზიც, მაგრამ უკვე ახალი მინარევებისა და ლაბორატორიული კვლევების ფონზე. არ არის წარმოდგენილი კონკრეტული გადაწყვეტა(ები), რაც ალიზს დააბრუნებს ფართო გამოყენებაში.

იდააფ არქიტექტორების შესახებ:

არქიტექტურული და ინტერიერის დიზაინ სტუდია იდააფ არქიტექტორები დაარსდა 2016 წელს თბილისში და მას არქიტექტორი ნანა ზალიშვილი ხელმძღვანელობს. გუნდის მიდგომა მულტიდისციპლინურ პრინციპებს ეფუძნება და აერთიანებს არქიტექტურას, ინტერიერისა და ავეჯის დიზაინს, ასევე ახალი სამშენებლო მასალების შექმნასა და შესაბამის კვლევებს.

იდააფ არქიტექტორების თითოეული პროექტი დაფუძნებულია ადგილის კულტურულ და გეოგრაფიულ კვლევაზე, რომლის გათვალისწინებითა და ინოვაციური მიდგომებით, სტუდია ცდილობს შექმნას დროსთან მიმართებაში ადეკვატური დიზაინი, როგორც საქართველოში, ისე მის ფარგლებს გარეთ.

Workshop:

Adobe Brick

Research, New Design & Prospects
for use In Modern Construction

Adopted version -
full article see on
IDAAF architects'
webpage :
idaafarchitects.com

Alizi

Idaaf Architects presents here the results of the 'Alizi/Adobe Brick' workshop, which explored the history and traditional methods for making adobe bricks, and in addition created a new design in order to find a way to continue its use in modern construction. The 'Alizi/ Adobe Brick' workshop took place in the summer of 2022 and included research and practical work with four selected participants. We studied Adobe Brick buildings in Kartli and in Kakheti; The workshop team also collected soil of ten different colours from various regions of Georgia and produced new Alizi/Adobe brick modules and decorative wall tiles.

and traditional methods of making it

Alizi, which means adobe brick in Georgian, is a sun-dried brick made by mixing earth and water with inorganic and organic additives such as sand, hay, sickle and other materials added for strength. The ratio of the various elements is determined following soil tests both on location and then in a laboratory. The makeup of the soil is quickly determined on location but a more detailed picture is provided in the laboratory. The tests determine the proportions of clay, sand and other elements in the soil, which dictates how much of the other materials need to be added. The formula for the making of Alizi is completely dependent on the soil from which it is made, and therefore there is no universal formula. As adobe is a completely indigenous material, everything depends on where it is made, therefore, it has had a great influence on the aesthetics of architectural design.

To make Alizi, a mould is filled with earth so that no air remains inside, otherwise the brick will crack. As soon as the mould is filled and the surface smoothed, the adobe brick is removed and dried for 3-4 weeks at the appropriate temperature after which it can be used for construction. To dry evenly, the brick needs to be turned over after a week.

The shape and dimensions of Alizi differ depending on the era and the place. The most common shapes are: rectangular, square, curved, plano convex and so on. The desired shape is achieved by hand or with a mould. Alizi is an environmentally friendly, sustainable building material, cheap to produce and with good sound and heat insulation plus high resistance to fire.

Adobe Bricks

in the world

Adobe is a widespread, ancient building material, the history of which begins in the ancient period. Sun-dried, unfired bricks were used by the people of Mesopotamia and ancient Egypt. Later, its use spread to the Roman Empire and the countries of the Muslim world. Hindu civilizations as well as China also constructed with adobe bricks. In the Middle Ages, adobe spread to North America, where earth architecture hugely expanded, and it is still actively used in modern construction.

Adobe making has used various methods across the world, though they remain essentially the same. Alizi was mostly made by communities where people made a specific number of bricks for a particular building. Historic and archeological sources have been preserved to this day in the form of buildings, villages and other household structures such as: Ziggurat of Ur, Iraq. (2030–1980 BC); the city of Shibam, Yemen. (16th century); Khiva city wall, Uzbekistan. (10th century); Chan Chan city, Peru. (850); The great mosque of Djenne, Mali. (13th-14th century); Bee-Hive Houses in Harran, Turkey and many more.

Adobe Bricks or **Alizi** in Georgia

The use of Alizi for building in Georgia dates from the Sixth to the Fourth millennium BC. Archeological excavations have uncovered Alizi structures in South-East Georgia, where the most important are the settlements of Arukhlo, Shulaveri and Khrami. They consist of circular residential and agricultural buildings constructed close to one other. In ancient times, adobe brick was one of the main building materials in Georgia, and it was used to build the castles of Armazi, Sarkine, Vani and other castles. In feudal times, some cities, such as Mtskheta and Urbnisi, were surrounded by Alizi walls.

This earth architecture was mainly to be found in the hot and dry regions of Georgia, such as Kartli and Kakheti, but usually only in poorer

residential and agricultural buildings. It was no longer in use for major construction by the early Middle Ages.

But there are well-preserved buildings in the villages of Kartli and Kakheti whose construction began in the late 19th century and finished only after the Second World War when this locally produced building material was replaced by fired bricks made in factories. As part of the workshop “Alizi” organized by Idaaf Architects, we visited both regions to study Alizi buildings and were able to determine both their history and architectural features.

the Alizi workshop

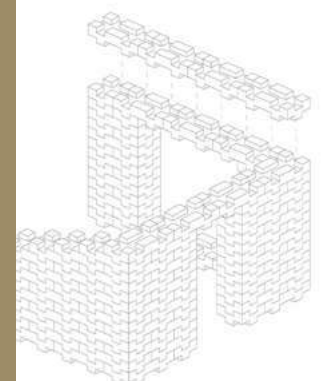
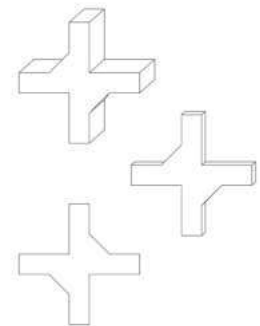
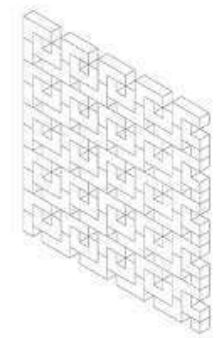
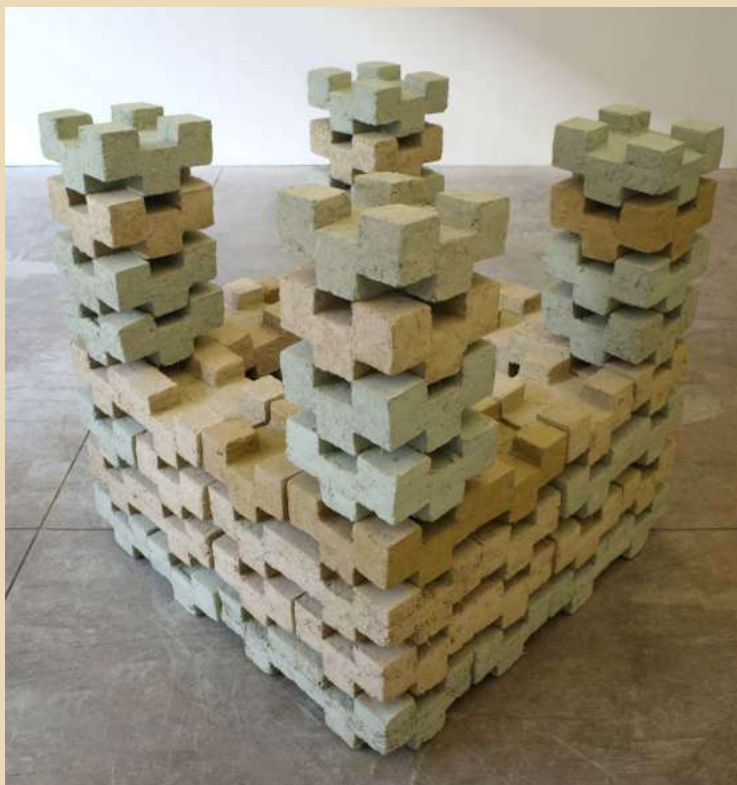
Idaaf Architects organized and led a workshop entitled: "Alizi - research and design perspectives for use in modern construction". It was held during the period, June-September 2022, and included research and practical work with four selected participants. Its aim was to research traditional methods of making Alizi in Georgia and the rest of the world, as well as to create new designs that could find a place in modern construction.

The theoretical and research part of the workshop included research in internet, as well as written sources from the National Library, which provided information about Alizi buildings in Georgia and their locations. But there was little information available on how these materials were made and the construction process. We therefore had to rely on what local people had to say of what they knew from family and villages stories.

Two locations - Kartli and Kakheti - were identified and field trips undertaken to study the architecture of Adobe brick buildings. In the research phase, two talks were delivered by specialists in the field: Givi Jakeli spoke about earth architecture and the challenges arising from climate change, and Salome Berechikidze talked about ecological construction and environmental analysis of the adobe bricks. The practical works took place in Mtskheta, at a pre-arranged place, and began with the production of traditional adobe bricks. Under the guidance of Givi Jakeli, a wall of rammed earth and a wall of hay covered in a thin layer of soil-water-sand mixture were built, together with different types of insulation and construction tiles made from adobe.

Bricks designed during the workshops:

Environmental Analysis

by Salome Berechikidze

An environmental aspect of a building material is one of the most significant actors in response to the climate change and global warming and has the prime importance in defining the comfortable indoor spaces. The ecofriendly material is defined by the ecological manufacturing process and the energy efficient thermal properties.

Adobe, a sun dried mud brick, is one of the earliest building and finishing materials. It has an ancient, world-wide history dating back to the 8th century B.C. Earth as a building material was first adopted due to its rich local availability, easiness of the production process and the good thermal characteristics. The gradual development of the human civilization brought with it the new building materials and construction techniques. Adobe slowly lost the demand and after some period completely disappeared from several continents. New materials suggested better durability and weather resistance, better thermal properties and an opportunity of creating a sophisticated facade designs. The Industrial Revolution introduced mass production techniques, cheap and quick-to-produce new materials to the construction scene, where low thermal qualities were compensated by engineering systems. This last rapid shift became a catalyst to climate change and created a global warming and the energy crisis of the 1970s. The energy crisis brings Adobe and earth architecture back into use, but mainly in hot dry and hot humid climate regions. In temperate and cold climates using adobe is of a more complex decision as it can no longer meet the modern, strict thermal regulations. In the last decade, the requirements for energy conservation and ecofriendliness of building materials have been increasing dramatically.

Researching bio-materials is one of the main focus and the priority of a building industry.

Adobe has been studied and analyzed through new laboratory tests. However no specific solution(s) have been presented that would bring Adobe brick back into wide use.

About IDAAF ARCHITECTS:

Architectural and Interior Design studio Idaaf Architects was established in Tbilisi in 2016 and is led by the architect

Nana Zaalishvili

Studio works on multidisciplinary principles combining Architecture, Interior Design and Furniture, as well as Research and Material Studies.

Each project by IDAAF Architects results from the deep cultural, geographical and site research with the aim of creating timeless yet modern architecture and design in Georgia and abroad.

კატო
ყარსელიშვილი

ძველ თბილისში მიმდინარე პროცესები ვენეციის ქარტიის შუქზე

INTERNATIONAL CHARTER FOR THE
CONSERVATION AND RESTORATION OF
MONUMENTS AND SITES
THE VENICE CHARTER

SOS!

დღესაც, პოსტპოსტმოდერნიზმის ხანაშიც კი, როდესაც იმაზე შეთანხმება გვიჭირს, თუ რა არის ესთეტიკა, ვფიქრობ, ეკლექტიზმის თვალსაზრისითაც თბილისის ნამდვილად არ აქვს წმინდად ესთეტიკური სახე, ისტორიულისგან განსხვავებით, თუმცა, თუ მის მოწესრიგებასა და გამშვენებაზე ვიფიქრებთ, დავიცავთ ისტორიულ მნიშვნელობას? არც ისე უხსოვარ დროსაც, როდესაც ზიანდებოდა ტაძრები თუ სასახლეები, მისი აღდგენა ეჭვგარეშე იყო, საინტერესოა, რას ანიჭებდნენ ძველი ხუროთმოძღვარნი თუ დამკვეთნი უპირატესობას, ძველის გამეორებასა თუ სიახლის შეტანას?

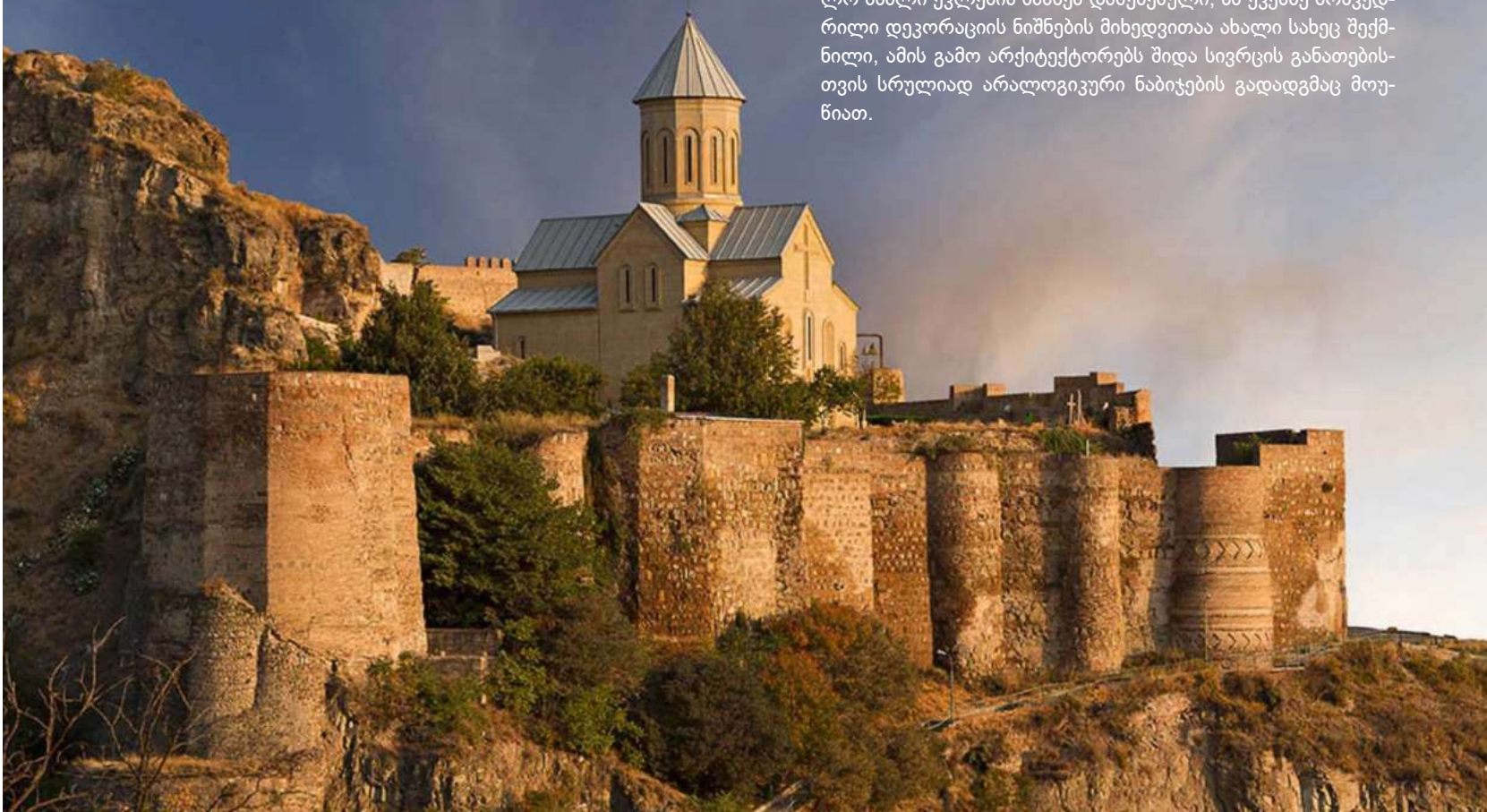
როდის და რატომ ენიჭება ამა თუ იმ ძეგლს კულტურული მემკვიდრეობის სტატუსი? აქვს მას რაიმე სხვა დანიშნულება ქალაქის კულტურული, ისტორიული და ცივილიზაციური თვალსაზრისით თუ იგი მხოლოდ კომერციული ძეგლია? ქალაქის ისტორიულ-კულტურული ნაწილი უნდა იყოს ახალი ნაწილისგან გამოყოფილი თუ თანამედროვე ცხოვრებაში მნიშვნელოვან როლს უნდა ასრულებდეს? ინარჩუნებს თუ არა ძეგლი "ძეგლის სტატუსს" მხოლოდ მხატვრული ღირებულებით (ამ შემთხვევაში "მხატვრულში" ვგულისხმობ სახეს, ფასადს, ნიღაბს, შინაარსისგან დაცლილ მოცემულობას)? ვფიქრობ, მხატვრულობასაც კი (არა თუ ღირებულებას) მას საზრისი, გარემო, ვითარება და დანიშნულება, ანუ ეპოქა სძენს. ამ კითხვებზე პასუხი, ერთი შეხედვით, მარტივია, მით უმეტეს, თუ 1964 წელს მიღებულ ვენეციის ქარტიას გავითვალისწინებთ, მაგრამ ჩვენი რეალობით ვხვდებით, რომ ვენეციის ქარტია ამონარიდია ფურცელზე დანერგილი ბერძნული იდეალური სახელმწიფოს მოდელის კანონთა კრებულიდან და თუ ვიმსჯელებთ იმ ლოგიკითაც, რომლის მიხედვითაც, კანონები იმიტომ არსებობს, რომ ის დავარდვიოთ, ჩვენ ამ კანონების დარღვევა შესანიშნავად გამოგვდის.

ძველ თბილისში მიმდინარე პროცესებით ნათელი ხდება, რომ ქალაქსა და კულტურულ ნიმუშებს მხოლოდ ურჯულო

მტერი არ ანგრევს... ნათელია, რომ ჩვენს კულტურულ მემკვიდრეობას რესტავრაცია უკეთდება პრეზერვაციისთვის, ტურისტებისთვის, მათვის, ვინც თბილისის სულ რამდენიმე საათით ნახავს და არა ჩვენთვის, აქ მუდმივად მაცხოვრებლებისთვის, რადგან თუ კარგად დავაკვირდებით ჯერ კიდევ "რესტავრატორებისგან" ხელშეუხებელი სახლების მორთულობას, დავინახავთ იმ გულმოდგინებას, რომლითაც ადრე აშენებდნენ ქალაქს, დღეს ეს გულმოდგინება სამუშაოს სწრაფად და იაფად დასრულების სურვილმა შეცვალა. ეს ყველაფერი ვერ მოდის ვენეციის ქარტიის მესამე პუნქტთან თანხმობაში, ვინაიდან ასეთი რესტავრაციით ხელოვნების ბრწყინვალე ნიმუშსაც და შედარებით მოკრძალებულ ნიმუშებსაც ეკარგებათ არა თუ კულტურული, არამედ ისტორიული ღირებულებაც, რესტავრირებული შენობები რჩება უბრალო იდეად პლატონის იდეათა სამყაროდან, რომ აქ არსებობდა ნაგებობა, მისი სახე კი სრულიად უგულებელყოფილია. ასე კი ბუნებრივია, რომ ქალაქი კარგავს იმ სულიერებას, რაც მას გააჩნდა, როგორც ავა მორჩილად წერს თავის ერთ-ერთ წიგნში, რომ თბილისის მფარველი ანგელოზები ძველი სახლების ბზარებში ცხოვრებენ, მათი დანგრევითა და ახლადაშენებით კი ეს ანგელოზები ქრებიან.

თუმცა აქვე აღსანიშნავია ისიც, რომ აქ (ი. მაჩაბლის N13) შენარჩუნებული და დატოვებულია დეკორაციის პირვანდელი სახე, რაც ინტერიერის უკეთ აღქმაში გვიწყობს ხელს.

რესტავრაციისთვის უმნიშვნელოვანესია თავდაპირველი (ან დროთა განმავლობაში ჩამოყალიბებული სახის) სახის აღდგენა, ამიტომ ვენეციის ქარტიის მეცხრე და მეთხუთმეტე მუხლების გათვალისწინებით, რესტავრაცია უნდა შეწყდეს იქ, სადაც მთავრდება ცოდნა ამათუ იმ ძეგლის ძველი სახისა. ამ მხრივ, საინტერესოა ნარიყალას წმინდა ნიკოლოზის ეკლესია, აქ ტაძრის მთლიანი სახე აგებულია ვარაუდით. ძველი ნაგებობიდან შემორჩენილია ქვის წყობის რამდენიმე რიგი, ხოლო ახალი ეკლესია მასზეა დაშენებული, ამ ქვებზე მოხვედრილი დეკორაციის ნიშნების მიხედვითაა ახალი სახეც შექმნილი, ამის გამო არქიტექტორებს შიდა სივრცის განათებისთვის სრულიად არალოგიკური ნაბიჯების გადადგმაც მოუწიათ.

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი ძველი ქალაქის აღდგენაში ესაა მოქალაქეების მონაწილეობა. ეს რამდენიმე საკითხს განსაზღვრავს, უპირველესად, პასუხისმგებლობის გარკვევაში, რომ მოქალაქე არაა ქალაქში მაცხოვრებელი, არამედ ქალაქელი, რომელიც თავად აყალიბებს, ქმნის თავის ქალაქს, მაგრამ აქვეა გასათვალისწინებელი კიდევ რამდენიმე პრობლემა, როგორ უნდა აღადგინოს შესაბამისი ცოდნის არმქონე ადამიანი კულტურული ძეგლი, თუნდაც ეს მისი საცხოვრებელი სახლი იყოს, ალბათ, სწორედ ამიტომ არ აქვთ მათ საქართველოს კანონმდებლობით კულტურული მემკვიდრეობის შევითების უფლება, თუმცა არც მერია და კულტურის სამინისტრო იწუხებს თავს კულტურული მემკვიდრეობის რესტავრაცია-კონსერვაციით თავს... ამ ყველაფერს მიყვავართ სავალალო შედეგებამდე, ინგრევა და ნადგურდება უმნიშვნელოვანესი კულტურული მემკვიდრეობა, გარდა ამისა, საფრთხე ექმნება იქ მაცხოვრებლების სიცოცხლეს.

არქიტექტორებისა და ისტორიული ძეგლების სპეციალისტთა მიერ შემუშავებული დოკუმენტის ერთ-ერთი პუნქტის მიხედვით (მუხლი 1; მუხლი 6), უმნიშვნელოვანესია შენობის მასშტაბი, ეს ერთდროულად რამდენიმე პრობლემას წყვეტს, მაგალითად, თავად მასშტაბისა და კულტურული გარემოს დაცვის საკითხს, ამ მხრივ, აღსანიშნავია სოლოლაკში, ჭონქაძის ქუჩის კუთხეში აშენებული სრულიად თანამედროვე შენობა, მისი მასშტაბი და წმინდა არქიტექტურული ფორმა (და არა მხატვრული სახე), რომელიც კარგად ჯდება ქუჩების კვეთაში, სულაც არ არღვევს მხატვრულ იერსახეს, შეიძლება ითქვას, რომ იგი თითქმის შეუმჩნეველია (გამჭირვალეა) ძველი

შენობების ჩრდილში, იგი შესანიშნავად ეხამება ბუნებასაც, რადგან მისი მშენებლობისთვის არაა მოჭრილი ხეები, ნაგებობამ ხეები შთანთქა, გარს შემოუარა, რამაც მას მეტი სიმსუბუქე შესძინა.

უმნიშვნელოვანესია უკვე აღდგენილი ძეგლების მოვლა-პატრონობა (ვენეციის ქარტია მუხლი 4; ვაშინგტონის ქარტია მუხლი 7). ამის მაგალითია აღმაშენებლის ქეჩა, შეიძლება ეს არაა მაღალი დონის რესტავრაცია, თუმცა რამდენიმე წლის შემდეგ ვხედავთ, რომ ფასადები ინგრევა, გაჭუჭყიანდა, დაკარგა ყველანაირი სახე, ქალაქის მოსახლეობამ უშუალოდ რესტავრაციასა და შევითებაში თუ არ დახარჯა ენერგია და ფინანსური სახსრები, კარგი იქნება უკვე განახლებულის შენარჩუნებაში მაინც თუ მიიღვეს მონაწილეობას.

ვენეციის ქარტიის თანახმად, რა თქმა უნდა, ისტორიული ადგილების სახე, დანიშნულება და მნიშვნელობა შენარჩუნებული უნდა იყოს, თუმცა ტყუილი პრეზენტაციებისთვისაც კი ყოვლად დაუშვებელია. ცნობილია, რომ თბილისში სოფლის მეურნეობას არ მისდევდნენ, დღეს კი იქ, სადაც აბო თბილელის გვამი დანვს, დღეს მცირე "ეთნოგრაფიული მუზეუმი" გვხვდება.

დღეს ბევრს გლობალიზაცია მსოფლიოს უპირველეს პრობლემად მიაჩნია, მას, რა თქმა უნდა, აქვს დადებითი და უარყოფითი მხარეები, თუმცა კულტურის გაერთფეროვნება და ერთ საერთო სისტემაში ჩანერა (და ეს სწორედ ამის მაგალითია), მართლაც უდიდესი პრობლემაა, ეს, ალბათ, საზოგადო დეპრესიას გამოიწვევს, რადგან აღარ იარსებებს არაფერი სიახლე, ადამიანებს აღარ ექნებათ მიზეზი მოგზაურო-

ბისტვის... ამ პრობლემის თავიდან აცილება სწორედ კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნებით, დაცვით, მოვლა-პატრონობითა და მომავალი თაობებისთვის გადაცემითაა შესაძლებელი, ძველი ქალაქის შენარჩუნებით შევუნარჩუნებთ ჩვენს ქალაქს სახეს, თუმცა არ ვიცი ეს რამდენადაა შესაძლებელი, როდესაც მთაწმინდის მხოლოდ "ფასადილა" შემორჩენილი და მას მხატვრულ ღირებულებაზე მეტად ისტორიული დარჩა.

ძველი უბნების კიდევ ერთი მთავარი პრობლემაა ახალი მშენებლობები, ისინი თითქოს "ჭამენ" ძველ უბნებს, მაგალითად, ახლა ზემო ვერაზე, მთაზე, ძველი შენობების დანგრევის შემდეგ გამოთავისუფლებულ ტერიტორიაზე შენდება მაღალსართულიანი კორპუსები, რაც, გარდა იმისა, რომ ანგრევს თბილისის ისტორიულ ხედს, ხელს უშლის მთაწმინდიდან წამოსული ასე თუ ისე სუფთა ჰაერის მოძრაობას და ქვემოთ ჩამოსვლას, რის გამოც შეიცვალა ჰავა განსაკუთრებით ამ ტერიტორიაზე, ეს მშენებლობები საკმაოდ საეჭვო და საშიშია, ვინაიდან მთაწმინდის ეს ნაწილი შედგება ფხვიერი, მოძრავი, არამყარი ქანებისგან, რაც მშენებლობისთვის (მითუმეტეს დიდი კონსტრუქციებისთვის) საშიშია. ვერაზე ისტორიულ სახლებთან ერთად ისტორიული ხეებიცაა (სულ 12). უნიკალური ჯიშისა და მრავლწლიანობის გამო მათ თითქმის იგივე მნიშვნელობა აქვთ რაც სახლებს, მაგრამ, მეორე მხრივ, მათი ფესვები საფრთხეს უქმნის ძველი სახლების ისედაც სავალალო მდგომარეობაში მყოფ საძირკვლებს, ხოლო სახურავებს აწვება მათი მძიმე ტოტები და მათგან ჩამოცვენილი ტოტები, წინვები ან ფოთლები. მოსახლეობისთვის საფრთხეს წარმოადგენს ხეების ჭივბიცა და შენამფლისას შესხურებული ხნსარებიც. მერიაც არ გასცემს მისი მოჭრის ან განახლების უფლებას. ნათელია, რომ ერთი კულტურული მემკვიდრეობა ხელს უშლის მეორე კულტურული მემკვიდრეობის არსებობას. რა უნდა გააკეთოს შექმნილ ვითარებაში შესაბამისმა ორგანოებმა? აქედან გამოსავალი მრავალმილიონიანი რეაბილიტაციაა, რა თქმა უნდა, შესაძლებელია ამ ყველაფრის ნელ-ნელა გამაგრება, რესტავრაცია, აღდგენა, მაგრამ თბილისის მერია და კულტურის სამინისტრო არც ამით იწუხებს თავს.

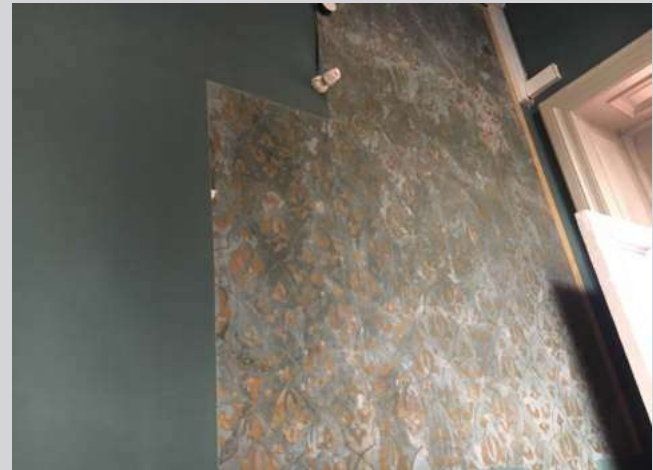
ნებისმიერი ნაგებობა დროთა განმავლობაში საჭიროებს შეკეთებას, ჩვენი კულტურული მემკვიდრეობის მხოლოდ რაოდენობის და ბოლო დროს თბილისის მერიის გამოცხადებული ახალი პროექტების გათვალისწინებითაც, უნდა ვიცოდეთ, რა იგულისხმება ტერმინებში:

რესტავრაცია —

1. რაიმეს პირველადი ან მასთან მიახლოებული სახით აღდგენა;
2. დროთა ვითარებაში დაზიანებული რისამე აღდგენა პირვანდელი სახით.

რეკონსტრუქცია —

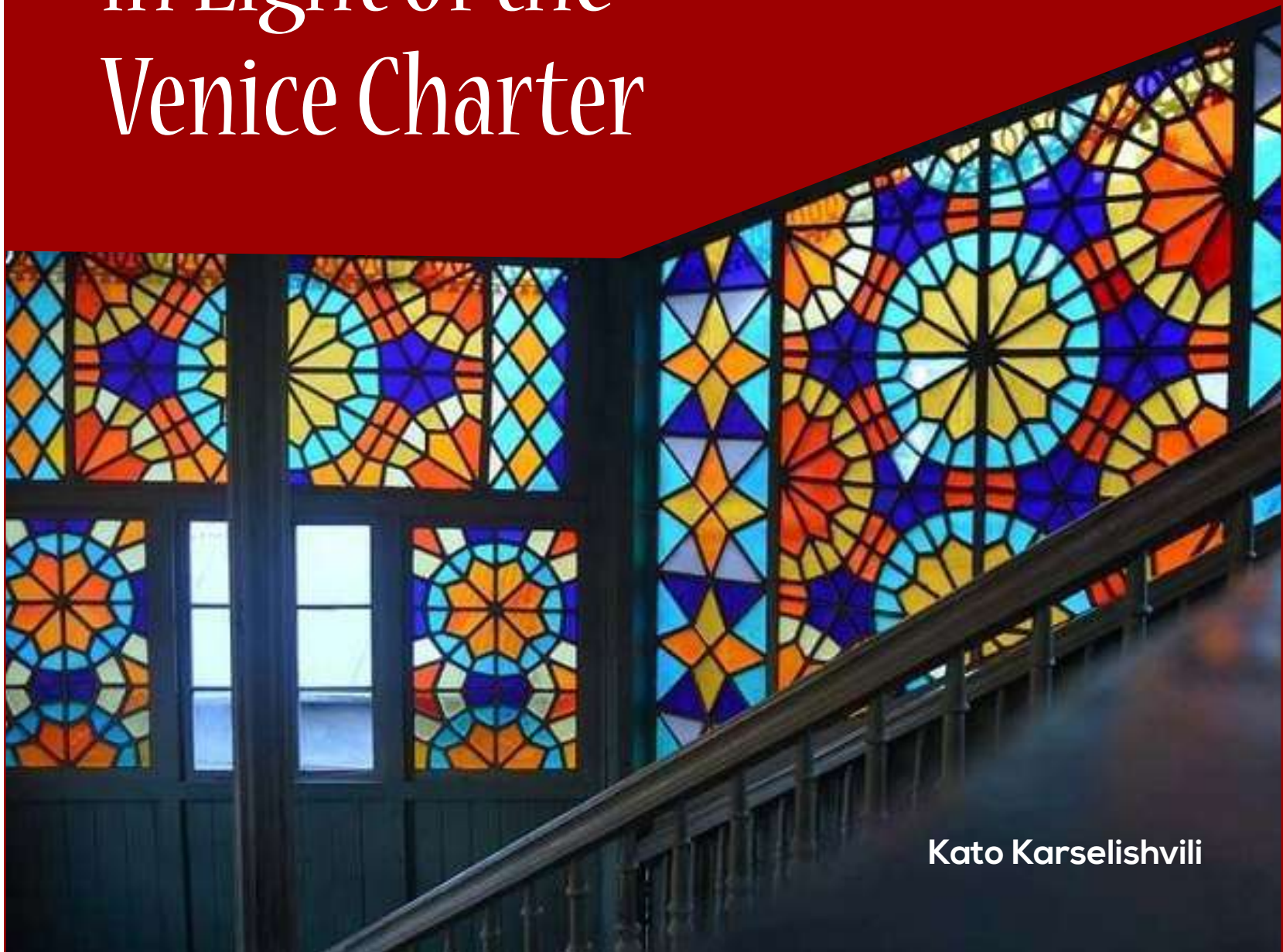
1. რისამე აღდგენა გადარჩენილი ნაშთების, შემონახული აღწერების საფუძველზე;
2. რისამე ძირფესვიანი გადაკეთება, გარდაქმნა გაუმჯობესების მიზნით. (სამოქალაქო განათლების ლექსიკონი), როდესაც ძველის გამშვენებაზე მიდგება საუბარი, უპირველასად, უნდა გავიგოთ, რა არის ჩვენთვის მშვენება და ხომ არ კლავს ის ისტორიულობას?

Ongoings of

Old Tbilisi

in Light of the
Venice Charter

Kato Karselishvili

WHEN AND WHY is a monument granted the status of cultural heritage?

Even today, in the era of postmodernism, when we cannot even agree on the essence of aesthetics, even in today's post-postmodern age, where it's challenging to reach a consensus on the definition of aesthetics, I believe that Tbilisi, from the perspective of eclecticism, does not possess a purely aesthetic appearance, unlike a historical one. However, if we prioritize the city's organization and embellishment, will we still preservation its historical significance? Even in more recent times, when temples and palaces were damaged, their restoration undoubtedly necessary, but raises an intriguing question: Did the old architects and clients favor faithfully replicating the old or incorporating new elements?

When and why is a monument granted the status of cultural heritage? Does it serve any other purpose beyond being a commercial monument, from the cultural, historical, and civilizational perspective of the city? Should the historical-cultural part of the city be segregated from the new developments, or should it play a significant role in modern life? Does a monument maintain its "monument" status solely based on its artistic value (where "artistic" refers to its façade, aesthetics, and form without considering its content)? I believe that even artistic aspects derive their meaning, context, and purpose from their environment and era. The answers to these questions might seem straightforward, particularly when considering the Venice Charter adopted in 1964. However, in our reality, we discover that the Venice Charter exists merely as a written document, much like an excerpt from a collection of laws in an ideal Greek state model. Judging by the logic that laws exist to be violated, we see that these laws are being perfectly broken. With the ongoing processes in old Tbilisi, it becomes evident that the city and its cultural fabric are not only under threat from lawless adversaries... It is evident that the restoration of our cultural heritage is primarily driven by the intention to present it to tourists, to those who will only spend a few hours in Tbilisi, rather than catering to the permanent residents. If we carefully observe the decoration of the untouched houses, we

can witness the passion with which the city was originally built. However, today, that passion has been replaced by a desire for quick and cost-effective completion. Such an approach contradicts the third point of the Venice Charter, because through such restoration, not only do magnificent architectural masterpieces lose their cultural significance, but even more modest structures lose their historical value. The restored buildings end up being reduced to mere concepts in the realm of Plato's ideas, where it is acknowledged that a building once existed, while neglecting its authentic appearance. Naturally, as Aka Morchiladze mentions in one of his books, the city loses the spirituality it once possessed. Tbilisi's guardian angels, as he describes, reside within the cracks of the old houses, and these angels vanish with the demolition and new construction.

However, it is worth mentioning that in this particular case (I. Machabeli 13), the original decoration has been carefully preserved, allowing us to appreciate and understand the interior more effectively.

The restoration process should prioritize the preservation of the original appearance, whether it is the initial design or the face that has evolved over time. In accordance with the ninth and fifteenth articles of the Venice Charter, restoration should cease where our knowledge of the monument's previous appearance ends. An intriguing example in this regard is the Church of St. Nicholas of Narikala. The entire façade of the temple has been reconstructed based on assumptions. Only a few rows of stone remnants from the old structure remain, serving as the foundation for the new church. The architects had to take unconventional measures to illuminate the interior space, given the challenges posed by this approach and the reliance on the decorative signs found on these stones to create a new aesthetic.

The active involvement of citizens is a crucial aspect in the restoration of the old city. It raises several important issues, primarily concerning the clarification of responsibilities. A citizen is not merely a resident of the city but someone who actively shapes and contributes to the creation of their city. However, there are certain challenges that need to be considered. How can individuals without relevant knowledge undertake the restoration of a cultural monument, even if it is their own home? It is perhaps for this reason that Georgian legislation restricts individuals from carrying out repairs on cultural heritage sites. Unfortunately, neither the City Hall nor the Ministry of Culture seem to prioritize the restoration and conservation of cultural heritage, leading to detrimental consequences. Not only is valuable cultural heritage being destroyed and lost, but there is also a risk to the safety and well-being of the residents in such areas.

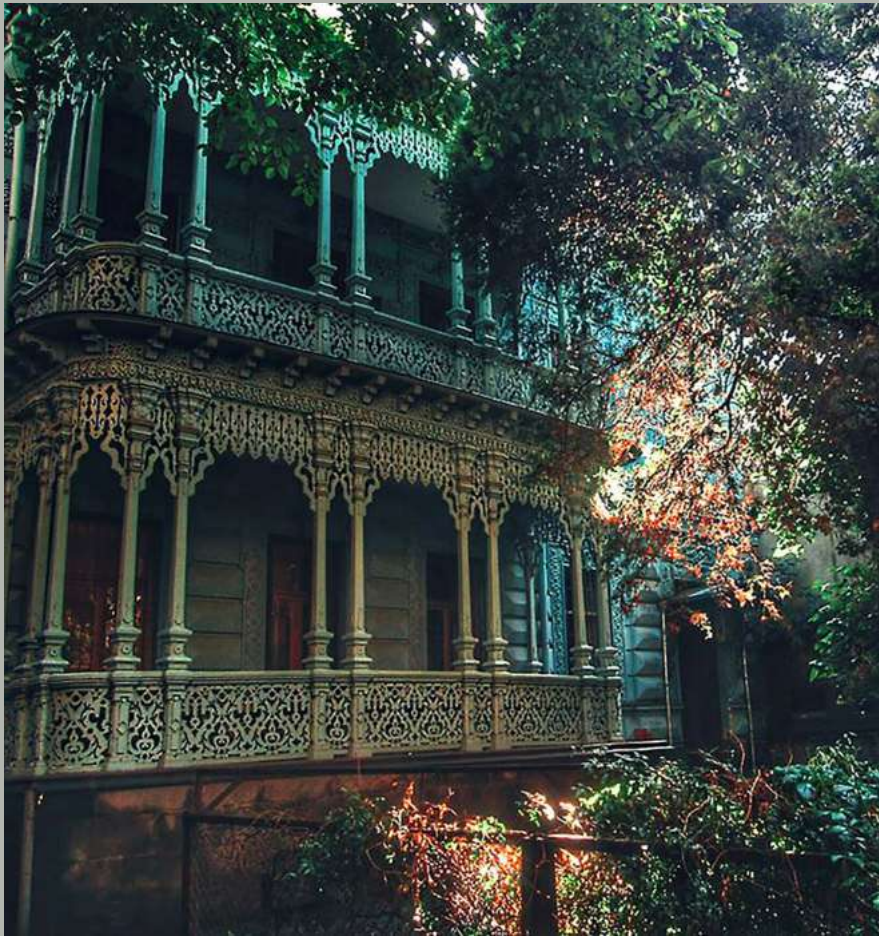
According to one of the points outlined in the document developed by architects and historical monument specialists (Article 1 and Article 6), the scale of a building holds significant importance as it addresses multiple concerns simultaneously. It not only determines the appropriate size of the structure but also plays a crucial role in preserving the cultural environment. A completely modern building in Sololaki, in the corner of Chonkadze street, constructed with careful consideration of its scale and architectural form (rather than solely focusing on artistic appearance), harmoniously blends into the environment. It does not disrupt the overall artistic ambiance and is almost imperceptible when standing in the shadow of the old buildings. Moreover, such a building can seamlessly integrate with nature as no trees were sacrificed during its construction. Instead, the building incorporates and surrounds the existing trees, lending it a sense of lightness and enhancing its overall compatibility with the natural surroundings.

The proper maintenance of already restored monuments holds utmost importance, as highlighted in Article 4 of the Venice Charter and Article 7 of the Washington Charter. A notable example illustrating this is Aghmashenebeli Street, where, although the restoration might not have been executed at a high level, we can observe that after a few years, the facades have started to deteriorate, become dirty, and lose their original appearance. This calls for active participation in the ongoing maintenance efforts.

While the Charter of Venice emphasizes the preservation of the appearance, purpose, and significance of historical sites, it is essential to note that a lie, even for the sake of presentation, is completely unacceptable. Tbilisi, historically, was not known for agriculture, yet today, there is a small "ethnographic museum" at the location where Abo Tbileli's body was cremated.

Globalization is often viewed as a significant concern in today's world, and it certainly has its advantages and disadvantages. One of the key concerns associated with globalization is the potential homogenization of cultures and the assimilation of diverse cultural expressions into a single system. This phenomenon, exemplified by the preservation and writing of cultural heritage into a common framework, can indeed pose challenges. It may lead to a sense of social depression as the uniqueness and novelty of different cultures diminish.

BLUE HOUSE

old balcony

Furthermore, it might reduce people's motivation to travel and explore different cultural experiences... To address this issue, it is crucial to prioritize the preservation, protection, and maintenance of cultural heritage, ensuring that it is passed down to future generations. While the façade of historical sites may hold more historical than purely artistic value, it still plays a vital role in maintaining cultural diversity and providing a connection to the past. By actively safeguarding and transmitting cultural heritage, we can mitigate the potential negative impacts of globalization and foster appreciation for the richness and variety of our world's cultures.

One of the main challenges in the old districts is the encroachment of new constructions, which appear to overshadow and consume the historic character of these areas. A clear example is the construction of high-rise buildings on Zemo Vera, on the mountain, where old buildings were demolished. This not only disrupts the historical aesthetic of Tbilisi but also hinders the flow of traffic from Mtatsminda. Furthermore, these constructions raise concerns about the movement of fresh air and the alteration of weather patterns in the area. The construction projects are particularly worrisome and unsafe due to the loose, mobile, and unstable rocks in this part of Mtatsminda, making it hazardous for large-scale structures. Apart from the historical houses, the district of Vera is also home to significant historical trees, totaling 12 in number. These trees possess immense value comparable to the houses due to their unique variety and long-standing presence. However, their roots pose a threat to the already deteriorating foundations of old houses, while their heavy branches, fallen branches, pine cones, or leaves put additional strain on roofs. The population is also exposed to risks associated with tree worms and poison ivy. Unfortunately, the City Hall does not grant permission to cut or renew these trees, creating

a dilemma where one cultural heritage impedes the preservation of another. In this situation, it is crucial for the relevant authorities to take action. The ideal solution would involve a multi-million dollar rehabilitation effort, slowly reinforcing, restoring, and preserving the cultural heritage at stake. However, both the Tbilisi City Hall and the Ministry of Culture seem to overlook these pressing issues and neglect their responsibilities. It is imperative for the authorities to address these concerns promptly and prioritize the preservation and restoration of the cultural heritage of Tbilisi's old districts.

Any building requires reparation over time, considering the mere amount of our cultural heritage and the new projects recently announced by the Tbilisi City Hall, we should know how the terms are defined:

Restoration - 1. Restoration of something in its original form or close to it; 2. Restoration of something damaged over time in its original form.

Reconstruction - 2. Restoration of something on the basis of surviving remains, preserved descriptions; 3. To fundamentally change something, transform it for the purpose of improvement (Dictionary of civic education). When it comes to the embellishment of the monument, first of all, we need to assess what beauty means for us and whether it kill the historicity.

ნიანვარი თაბერვარი მარტი

საქართველოს
ეროვნული პეიზაჟი
პეიზაჟის
არქიტექტურის
მე-18 ბიენალე

მარტო შარბერაშვილი

მომავლის ლაბორატორია - ასე ქვია 2023 წელს ვენეციის არქიტექტურის მე-18 საერთაშორისო ბიენალეს, რომლის კურატორი ლესლი ლოკო ამ დარგის პერსპექტივაზე დეკოლონიზაციის და დეკარბონიზაციის გზით საუბრობს. ვენეციის არქიტექტურის ბიენალეს საგამოფენო სტრუქტურა აერთიანებს კურატორის მთავარ გამოფენას არსენალესა და ჯარდინის სივრცეებში, კურატორის რჩეულ პროექტებს და წარმოადგენს ეროვნულ პავილიონებს მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნიდან. წლევანდელი ბიენალეს აქცენტი აფრიკა და აფრიკული დიასპორაა, რაც ხაზგასმულია დეკოლონიზაციის გადააზრებაზე მსჯელობასა თუ მსოფლიოს ახალ დღის წესრიგზე ფიქრისთვის. სიახლე, როგორც აუცილებელი, მაგრამ ამავედროულად გამოცდილებითი მდგომარეობა არეართი ციტატით და კონცეფციით არის ბიენალეს საგამოფენო სივრცეებში დაფიქსირებული. მათ შორის ჩემთვის ერთ-ერთი ყველაზე დასამახსოვრებელი იყო ფრანგი კრიტიკოსის, ანატოლ ფრანსის, ციტატა: „ყველა ცვლილებას, თუნდაც ყველაზე სანატრელს, თავისი სევდა აქვს; რადგან ის, რასაც ჩვენ უკან ვტოვებთ, ჩვენი ნაწილია; ჩვენ უნდა მოვკვდეთ ერთი სიცოცხლისთვის, სანამ მეორეში შევალთ.“(“All changes, even the most longed for, have their melancholy; for what we leave behind us is a part of ourselves; we must die to one life before we can enter another.” Anatole France).

ეს გარკვეულწილად შემამზადებელი, პრინციპული პოზიციონირებაა დღევანდელი მიღების და მომავლის ამავე დღევანდელიდან უკომპრომისოდ გააზრებისთვის. არქიტექტორი, ურბანისტი, ლანდშაფტის დიზაინერი, შემოქმედი თუ მთაბროვნი ლესლი ლოკოს განსაზღვრებით „ცვლილების აგენტია“, რომელიც უპირველესად წარმოსახვის გზით იწყებს ცვლილებაზე ფიქრს. ვიზუალური ხელოვნებისგან განსხვავებით ეს ფიქრი არქიტექტურის ბიენალეზე მეტად კონცენტრირებულად, ნაკლები აბსტრაქტულობით შეეხებოდა ისეთ კონკრეტულ საკითხებს, როგორც რესურსების ათვისება, მასალის და გარემოს ურთიერთკავშირია. კვლევა და დაკვირვება, როგორც მეთოდი წარმოადგენდა არქიტექტურას, როგორც „პროცესს“ და „მომენტს“.

აღნიშნული დაკვირვების მეთოდოლოგია, როგორც ფუნდამენტური ბაზისი ნიშანდობლივია თბილისის არქიტექტურის ბიენალეს

აქცენტი

აფრიკა

გუნდისთვის, რომელმაც ბიენალეს წლებანდელ კონცეფციასთან კავშირში პროექტი “იანვარი, თებერვალი, მარტი” წარადგინა.

“იანვარი, თებერვალი, მარტი” კრიტიკული დაკვირვების პოზიციიდან გადაიზრებს წყლის რესურსს საქართველოს ადგილობრივ კონტექსტში. სიმბოლურია რომ წყალზე გაშენებულ ვენეციაში ქართული პავილიონი ამ თემატიკას კომპლექსურად წარმოადგენს სამი მთავარი კომპონენტით: ინსტალაცია, ვიდეო, პუბლიკაცია. პროექტის სათაური დროის იმ ფრაგმენტულ მონაკვეთზე გვაფიქრებს, როდესაც დუშეთის რაიონში ჟინვალის წყალსაცავის დინების დონე იკლებს და წლის მანძილზე იქ მდებარე ჩაძირული ჯვარპატიოსანის ეკლესია კვლავ გარემოს, ბუნებრივ ლანდშაფტს „უბრუნდება“. დროებითი ხილვადობის ეს აქტი პროექტის თანაკურატორებისთვის მნიშვნელოვანი მეტაფორა აღმოჩნდა. სწორედ ეს არტეფაქტული სიმბოლო ბაზილიკის ფორმის ობიექტია საგამოფენო სივრცის მთავარი ვიზუალური აქცენტი. ინსტალაცია არამხოლოდ იდეურად, არამედ სტრუქტურითაც პირდაპირ კავშირს ავლენს ადგილთან, რამდენადაც, მიმდებარე ტერიტორიაზე მიკვლეული შლამი მასალისგან არის ნაშენი. საგამოფენო სივრცეში ნამუშევარი ინტერვენციულია და ამავდროულად ლოგიკურ ჯაჭვს ქმნის. სივრცის ვიზუალ-პოეტურ პლასტებს ამძაფრებს ობიექტის საკრალური მინიმალისტური ფორმა, ფერი და ჩანაფიქრში გაცხადებული სივრცული მონუმენტურობა. ეს სიმბოლიზირებული გადაწყვეტა მძაფრდება თანხლებული ვიდეო დოკუმენტაციებით. ერთ-ერთი ვიდეო აღწერს პროცესს — ჟინვალის წყალსაცავის შედეგად არსებულ გარემოს ცვლილებებზე უტყვი დაკვირვების გზით. აქ წყალთან, მის ძალასთან განმარტობით ვფიქრდებით კვლავწარმოების პროცესულ დინამიკაზე, წარმავალსა და მუდმივობას შორის გამჟღავნებულ შეუთავსებლობაზე, სიცოცხლის ციკლში ხელოვნური ჩარევის კვალზე.

მკვეთრი და გამჭოლი აქცენტით სივრცეში წარმოდგენილი მეორე ვიდეო დოკუმენტაცია იხსენებს უახლოესი წარსულის ქრონიკას, კერძოდ, ნა-

მოხვანჰესის პროტესტს. ნამოხვანის პროტესტი ერთ-ერთი ყველაზე მასშტაბური სამოქალაქო დემონსტრაცია იყო, რომელიც არამხოლოდ ჰესის მშენებლობას აპროტესტებდა, არამედ მიწის გასხვიების პრეცედენტს კაბალური პირობებით, ინვესტორის მომხმარებლურ დომინაციას გარემოზე, რაც სრულად ამ მხარის გაუდაბურებას, მიკროკლიმატის და ლანდშაფტური გარემოს დაზიანებას გულისხმობდა. საპროტესტო ტალღამ და ადგილობრივი მოსახლეობის ერთუბიანმა შედეგი გამოიღო, რამდენადაც ჰესის მშენებლობისთვის დაწყებული სამუშაოები შეწყდა და ვერძო კომპანიამ დატოვა ტერიტორია.

ჰესების საკითხი და საქართველოს როგორც განვითარებადი ქვეყნის განხილვა შეჯამებულია აღნიშნული პროექტისთვის შექმნილ პუბლიკაციაში. სხვადასხვა სფეროს წარმომადგენელი მკვლევარი განიხილავს პერიოდის ენერგოპოლიტიკას და მთელი რიგი გარემოსდაცვითი საკითხების უგულვებელყოფას, რაც დღემდე არაა აქტიურად დღის წესრიგში. მკვლევარი და პუბლიკაციის ერთ-ერთი ავტორი ალექსანდრა აროშვილი საგულისხმო პარადოქსზე საუბრობს, ვერძოდ „რესურსების წყველასა“ ე.წ. „სიუხვის პარადოქსზე“, რომელიც გულისხმობს ბუნებრივი რესურსით მდიდარ ქვეყნებში ამავე რესურსების უთანასწორო გამოყენებას. ავტორი განიხილავს საქართველოს, როგორც წყლის რესურსით მდიდარ ქვეყანას, მაგრამ მასიური ჰესების მშენებლობას პრობლემატურ საკითხად ასახელებს იმ გეოგრაფიული, სეისმური და გარემოსდაცვითი პირობების გათვალისწინებითა და მცენიერული კვლევებით გამოყარებული არგუმენტაციით, რაც შეუძლებელს ხდის აღნიშნულ გარემოში გიგანტური ჰესების მშენებლობას.

კრიტიკული ანალიზი, ჭარბი მოხმარების და არაეკოლოგიური მიდგომების შეფასება სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვან საკითხებს გამოკვეთს, მით უფრო მომავალზე სასაუბროდ. თბილისის არქიტექტურის ბიენალე თავისი დაარსებიდან დღემდე ამ ანალიზს სხვადასხვა მეთოდოლოგიითა და ერთმანეთთან დაკავშირებული კონცეფციებით იკვლევს. გამორჩეულად მნიშვნელოვანია, რომ წლევანდელი ვენე-

ციის არქიტექტურის ბიენალეზე საქართველოს ეროვნული პავილიონის პროექტად ასეთი კრიტიკული და დაკვირვებით ანალიზზე დაფუძნებული ნამუშევარი იქნა წარდგენილი, მით უმეტეს იმის გათვალისწინებით, რომ უახლოეს პერიოდში 2012 წლის შემდეგ საქართველოს არ მიუღია მონაწილეობა არც დამოუკიდებელი და არც ეროვნული პავილიონის პროექტით ვენეციის არქიტექტურის ბიენალეზე. წლევანდელ მონაწილეობაში კი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანად ისახება თანხვედრა წარდგენილ პროექტსა და საერთაშორისო კონტექსტს შორის. ამ ფორმატით საქართველო საერთაშორისო განსჯის, დაფიქრების და მსჯელობის იმ არეალში ექცევა, სადაც არამხოლოდ არქიტექტურული დარგის ნიშურად აქტივიზაცია, არამედ გლობალურად ეკო მიმართულებით აზროვნების და მიდგომების განვითარება ხდება. ამ პროცესში მომავალზე მსჯელობა ეფუძნება არაიერარქიულ საერთოობის განცდას, რომელიც ჯერ კიდევ 2020 წელს თბილისის არქიტექტურის ბიენალეს მთავარი განხილვის თემა იყო. რა განსაზღვრავს საერთოობას? მსურს ჩემი შთაბეჭდილებების გაზიარება თბილისის ბიენალეს 2020 წელს გამოცემული კატალოგის ერთერთი კვლევის ციტირებით დავასრულო: „საერთოობის პრაქტიკა შეიძლება გავიზაროთ, როგორც დინამიკური პროცესი, რომელიც არსებულს ეყრდნობა და ღია რჩება მომავალი გარდაქმნებისთვის.“ [“სოციალისტური მეკვიდრეობიდან საერთოობის ახალ კონცეფციამდე”, - ურს კუმბერგერი და ვერენა შმიდტი]. მომავალზე ფიქრის დაწყების ამგვარი პროექცია აუცილებლობითაც ვია ნაკარნახევი. მით უმეტეს იმ პირობებში, როდესაც ჩვენი ქვეყანა და საზოგადოება მერყევ პოლიტიკურ კატაკლიზმებს შორის ურთულეს პროცესებს გადის. რა ზღვარს ვაღწევთ და რა რესურსს ვდებთ უკეთესი სამოქალაქო საზოგადოების შესაქმნელად, ღირსეული შრომითი პირობებისა და საცხოვრებელი გარემოსთვის საერთოობის რომელ პერსპექტივას ვაანალიზებთ? არქიტექტურა, როგორც დანიელი არქიტექტორი ბიარვე ინგელის განსაზღვრავს „პრაქტიკული პოეზია“ და „იანვარი, თებერვალი, მარტი“ ამგვარი პოეტური „გაკვეთილით“ ჩვენს გარემოსა და მიდინარე პროცესებზე ქმედითი ფიქრის ვენ გვიბძგებს.

january,
february,
march

National Pavilion of Georgia
MAY 20 — NOV 26

Mariam Shergelashvili

Georgian National Pavilion
at the
18th Venice
Architecture Biennale

Laboratory of the Future – this is the name of the 18th International Biennale of Architecture in Venice, taking place in 2023 this year. Curated by Lesley Lokko, it explores the perspective of the architectural field through the lenses of decolonization and decarbonization. The exhibition structure of the Venice Architecture Biennale encompasses the curator's main exhibition in the Arsenale and Jardin spaces, along with selected projects and national pavilions from various countries worldwide. With a special emphasis on Africa and the African diaspora, this year's biennale aims to provoke contemplation on decolonization and the new global agenda. The exhibition spaces of the Biennale capture the essence of novelty, recognizing it as both essential and experiential. This is achieved through incorporating relevant quotations and concepts into the exhibition. Among them, a particularly memorable quote for me was one from the French critic Anatole France: "All changes, even the most longed for, have their melancholy; for what we leave behind us is a part of ourselves; we must die to one life before we can enter another." To a certain degree, this represents a foundational and deliberate stance towards embracing the present and envisioning the future without compromising the current state. According to Lesley Lokko, an architect, urbanist, landscape designer, creator, or thinker is a "change agent" who primarily initiates transformation through imagination. Unlike the visual arts, the thinking process at the architecture Biennale is more focused and less abstract, delving into tangible matters such as resource utilization and the interplay between materials and the environment. The approach of research and observation, as a methodology, portrays architecture as both a continuous "process" and a significant "moment."

This observation methodology holds significant importance as the foundational framework for the Tbilisi Architecture Biennial team, who presented the project "January, February, March" in alignment with this year's Biennale concept. "January, February, March" seeks to reevaluate the local water resource within the context of Georgia through a lens of critical observation. Symbolically situated on water, the Georgian pavilion in Venice presents this theme in a multifaceted manner through three main components: installation, video, and publication. The project's title evokes thoughts of a fragmented period when the water level of the Zhinvali reservoir in the Dusheti region recedes, revealing the Jvarpatiosani church submerged beneath it, allowing it to "reintegrate" into the natural landscape. This temporary visibility serves as a significant

metaphor for the project's co-curators. The primary visual centerpiece of the exhibition space is the basilica-shaped object, an artifact imbued with symbolic meaning. The installation not only conceptualizes but also structurally establishes a direct connection to the location, as it is constructed from the sludge material sourced from the surrounding area. The work within the exhibition space is both interventionary and creates a logical progression. The visual and poetic elements of the space are intensified by the sacred minimalist form of the object, the color palette, and the spatial monumentality expressed in the concept. This symbolic approach is further amplified by the accompanying video documentation. One of the videos explores the process by observing the changes in the environment resulting from the Zhinvali reservoir. In this contemplative setting, immersed in water and its transformative power, we reflect on the dynamics of reproduction, the revealed juxtaposition between transience and permanence, and the traces of human intervention within the cycle of life.

The second video documentation exhibited within the space carries a sharp and penetrating tone, serving as a reminder of a recent chapter in history—the Namokhvanhesi protest. The Namokhvani protest stands as one of the largest civil demonstrations, protesting not only the construction of the hydroelectric power plant (HPP), but also the precedent of land alienation under unfavorable conditions, the excessive dominance of investors over the environment, leading to complete deforestation in the area, and the detrimental impact on the microclimate and landscape. The wave of protests and the determination of the local population bore fruit, as construction of the HPP was halted, and the private company withdrew from the area.

The issue of HPPs and the consideration of Georgia as a developing country are succinctly summarized in the publication crafted for

the aforementioned project. A researcher, representing various fields, delves into the energy policy of the Soviet era and the neglect of several environmental concerns that persist to this day. Alexandra Aroshvili, the researcher and one of the authors of the publication, discusses a significant paradox known as the "curse of resources." This paradox highlights the unequal utilization of the same resources in countries abundant in natural wealth. The author regards Georgia as a nation rich in water resources but views the construction of massive hydroelectric power plants as a contentious issue. This perspective takes into account the geographic, seismic, and environmental conditions, supported by scientific research, which deems the construction of colossal hydroelectric power plants unviable in such an environment.

The critical analysis and evaluation of overconsumption and non-ecological approaches shed light on crucial issues that warrant discussions about the future. The Tbilisi Architecture Biennial has consistently delved into these analyses using diverse methodologies and interconnected concepts. The

inclusion of a project based on critical analysis and observation as the Georgian National Pavilion at this year's Venice Architecture Biennale holds immense significance. It is noteworthy that since 2012, Georgia has not participated with an independent or national pavilion project at the Venice Architecture Biennale, making this year's presentation even more remarkable. The alignment of the project with the international context is particularly important, as it places Georgia within the realm of international judgment, thinking, and reasoning. This participation not only activates the architectural field but also contributes to the development of global eco-oriented thinking and approaches.

In this process, the discourse on the future is based on a sense of non-hierarchical commonality, which was a central topic of discussion at the Tbilisi Architecture Biennale in 2020. What defines commonality? I would like to finish sharing my impressions by quoting one of the studies from the publication of Tbilisi Architecture Biennale 2020: "Practices of communing can be understood as a dynamic process which build on the exciting and remain open for future transformations." ["From socialist heritage towards a new concept of commons" by Urs Kumberger and Verena Schmidt]. This forward-looking perspective is necessitated by the prevailing circumstances, particularly when our country and society navigate through challenging periods amidst fluctuating political upheavals. It prompts us to contemplate the limits we are reaching and the resources we are investing in creating a better social society. Which perspective of commonality are we analyzing for the decent working conditions and living environment? As the Danish architect Bjarke Ingels defines, architecture is "practical poetry," and "January, February, March" with its poetic "lessons" encourages us to actively reflect on our environment and ongoing processes.

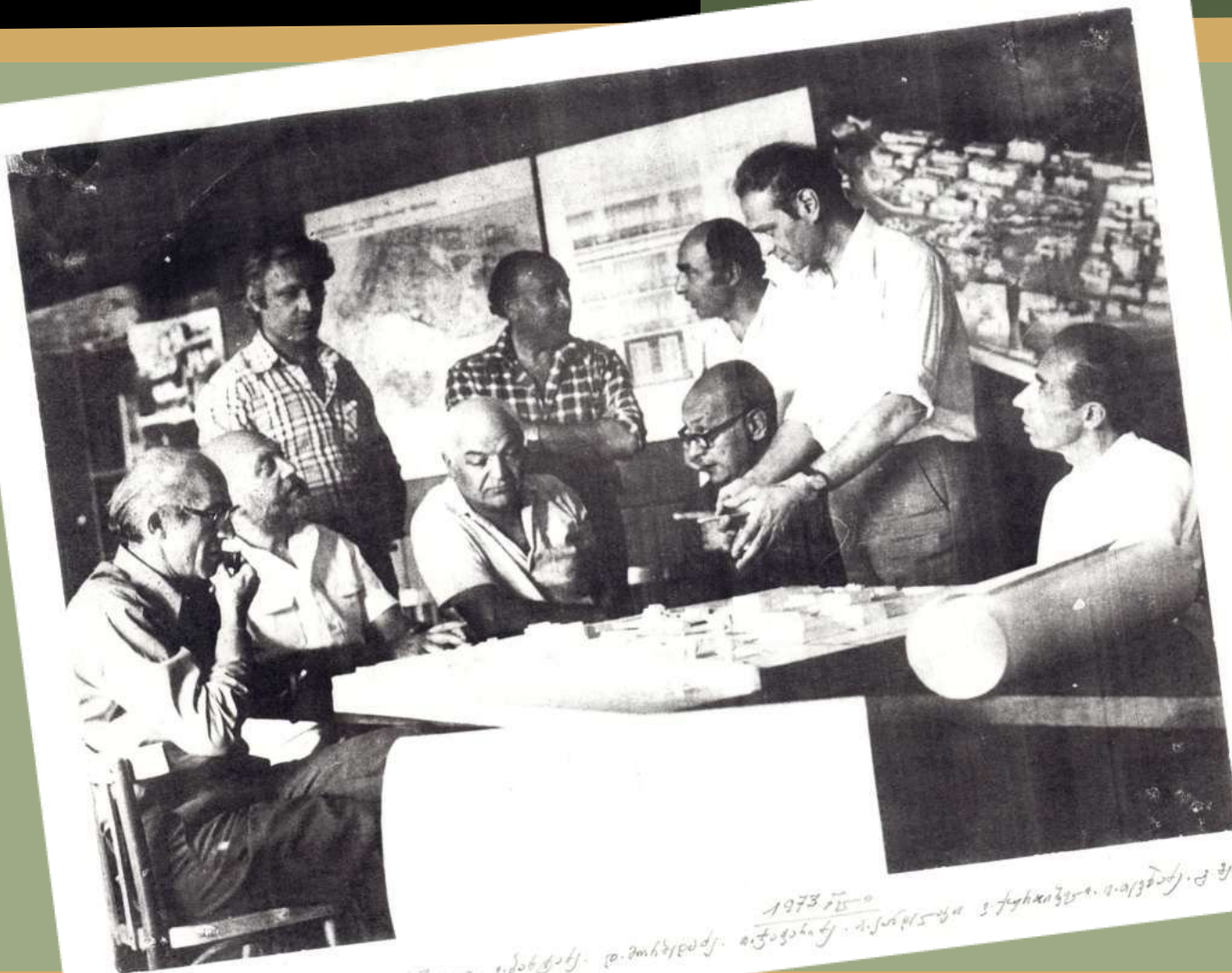

All changes, even the most longed for, have their melancholy; for what we leave behind us is a part of ourselves; we must die to one life before we can enter another.

Anatole France:

ნარკოტიკები – უახლესი ინოვაციები

თბილისის არქიტექტურის არქივი

"თბილისის არქიტექტურის არქივი" არის ციფრული პლატფორმა.

taa.net.ge

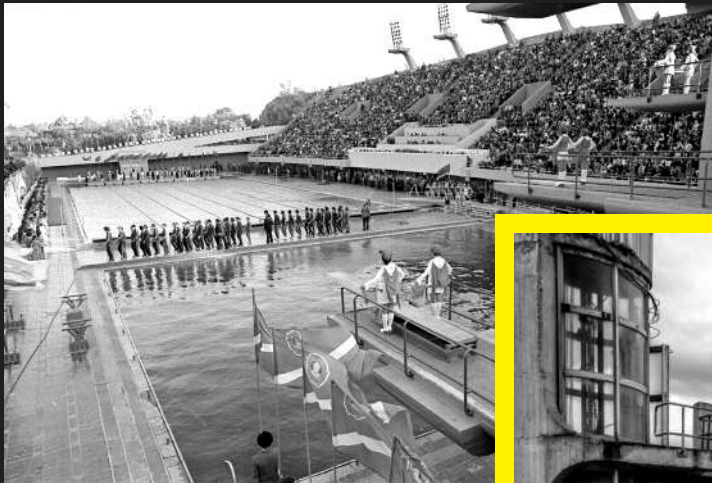
საიტზე ქვეყნდება სხვადასხვა დროს საქართველოში მოღვაწე არქიტექტორთა, ინჟინერთა, მკვლევართა და ხელოვანთა ბიოგრაფიები, ფოტოები, პროექტები და სხვა ნამუშევრები. გლოსარი უამრავი სახელწოდების და ცნების ასხნა-განმარტებას შეიცავს. წელიწადში ოთხჯერ ელექტრონული ფოსტით ვრცელდება ახალი ამბების გამოშვება. პროექტის მიზანი ქართული არქიტექტურის მიმართ ცნობიერების ამაღლება, ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის და ახალი ნარატივების აღმოჩენის ხელშეწყობაა.

ამ ეტაპზე ჩვენი ყურადღების ცენტში საბჭოთა დროის არქიტექტურაა, კერძოდ კი ქართული საბჭოთა მოდერნიზმის პერიოდი. სახელმწიფო საპროექტო ინსტიტუტების გაუქმებასთან ერთად განადგურდა მათი არქივების დიდი ნაწილი, სახე ეცვლება ან მიზანმიმართულად ინგრევა ნაშენი გარემო და ცალკეული შენობები. მათთან ერთად შეიძლება ბევრი ცნობილი არქიტექტორისა და ინჟინრის სახელიც წაიშალოს მესხიერებიდან, რადგან როცა ვეღარ ვხედავთ შენობას, ქრება ის ძაფი, რომლითაც მას ავტორის სახელთან ვაკავშირებდით. ყველა ამ ფაქტორისა და პროფესიული ლიტერატურის სიმწირის ფონზე უფრო მეტ მნიშვნელობას იძენს ჩვენი ციფრული არქივის არსებობა. პროექტების სიაში გამოქვეყნებული გვაქვს რამდენიმე რადიკალურად სახეცვლილი ან დანგრეული ობიექტის მასალები, რომლებსგანაც სამშენებლო დოკუმენტაციისა და თანადროული ფოტოების გარდა არაფერი აღარ დარჩა. მათი, როგორც ეპოქისა

და არქიტექტურული სტილის ამსახველი საუკეთესო მაგალითების შენარჩუნება, ბევრად უფრო მდიდარს, მრავალფეროვანს და საინტერესოს გახდიდა თბილისს.

ისტორიული კონტექსტის შესწავლის საფუძველზე გვსურს გადავხედოთ მეოცე საუკუნის მეორე ნახევრის არქიტექტურული მემკვიდრეობის როლს თანამედროვე და მომავალი განვითარების პერსპექტივაში. ამის მაგალითად შეიძლება წარმოვიდგინოთ სპორტული საწყლოსნო კომპლექსი "ლაგუნა ვერე", რომელსაც დღეს სრული განადგურების საფრთხე ემუქრება. რეაბილიტაციის შემთხვევაში, რაც ტექნიკურად უდაოდ შესაძლებელია, ამ უნიკალური ობიექტის შენარჩუნება და თანამედროვე მოთხოვნების გათვალისწინებით მისი რეკონსტრუქცია ქალაქისთვის ბევრად დიდ ღირებულებას წარმოადგენს, ვიდრე მისი დანგრევა და გრანდიოზული დეველოპერული პროექტისთვის ადგილის გათავისუფლება. ჩვენი პუბლიკაციებით ყურადღება გვინდა მივაქციოთ ქალაქისთვის მნიშვნელოვან მოვლენებს.

გაფანტული დოკუმენტური მასალის მოპოვება, დაკავშირება, კვლევა და სხვადასხვა მედიის საშუალებით გასაჯაროება ზრდის არქიტექტურული კოლექციების ხელმისაწვდომობას და ამით ახალ მნიშვნელობას სძენს მათ. განსაზღვრული რაოდენობის კატალოგიზებული პროექტები ინახება ცენტრალურ და მუნიციპალურ არქივებში. ფასდაუდებელია კერძო კოლექციებში დაცული მასალებიც, რომელთა აღმოჩენა და ციფრულ ფორმატში გადაყვანა ჩვენი სამუშაოს დიდ ნაწილს მოიცავს. საერთო კულტურული მესხიერების რეკონსტრუქციის ერთ-ერთი წინაპირობა სწორედ ამ რესურსების სრულფასოვანი გააზრება, შესწავლა და გამოქვეყნებაა.

ლაგუნა ვერე

"ლაგუნა ვერე" – დღეს მას სრული განადგურების საფრთხე ემუქრება. ამ უნიკალური ობიექტის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია ქალაქისთვის ბევრად დიდ ღირებულებას წარმოადგენს, ვიდრე მისი დანგრევა და გრანდიოზული დეველოპერული პროექტისთვის ადგილის გათავისუფლება.

“თბილისის არქიტექტურის არქივის” დამფუძნებლები არიან არქიტექტორები მარიამ გეგიძე, ნინო ჩაჩხიანი და ნათია აბასაშვილი. მისი დაარსება 2020 წლის თბილისის არქიტექტურის მეორე ბიენალეს უკავშირდება და აქ წარდგენილი პროექტებიდან ერთ-ერთია, რომელიც უკვე მესამე წელია აგრძელებს არსებობას, ვითარდება და იზრდება. ბიენალეს მხარდაჭერითვე 2023 წელს შევქმელით ჩვენი არქივის პირველი ბეჭდური გამოცემის - "ლაგუნა ვერეს" დაბეჭდვა. მისი პოვნა შეიძლება წიგნის მაღაზიებში თბილისში, ბერლინში, ვაიმარში და ვენეციაში.

ჩვენი სამუშაო დიდწილადაა დამოკიდებული პირადი არქივების მფლობელთა კეთილ ნებაზე და სურვილზე, გაგვისწან ოჯახებში შენახული მასალები, გვაჩვენონ პირადი ფოტოები, გადმოგვცენ ციფრული დოკუმენტები ან მოგვცენ მათი გაციფრულებისა და გამოქვეყნების უფლება. მადლობას ვუხდით ყველას, ვინც ჩვენთან თანამშრომლობს და გვეხმარება საჭირო კონტაქტების დამყარებაში.

თბილისის არქიტექტურის არქივი არ უნდა წარმოიდგინოთ, როგორც საქაღალდეებით დასუნძულული თაროები - ის არის სიხარულით და მოულოდნელობებით სავსე პროცესი - დღეს შეიძლება ისევ ვინმემ მოგვწეროს, რომ ბაბუის ფოტო ალბომში რაღაც პროექტის ჩანახატები ყოფილა და ხომ არ გვანდობრესებს...

<https://taa.net.ge/en/news/>

Tbilisi Architecture Archive

The "Tbilisi Architecture Archive" Is a digital platform.

taa.net.ge

The website publishes biographies, photos, projects and other works of architects,

engineers, researchers and artists who were active in Georgia at various times. The glossary contains explanations of many names and terms. A newsletter is sent by e-mail four times a year. The goal of the project is to raise awareness of Georgian architecture, provide easier access to information, and contribute to the discovery of new narratives.

At this stage, our attention is focused on Soviet-era architecture, particularly the period of Georgian Soviet Modernism. It is important to introduce it, because with the abolition of the state architectural offices, a large part of their archives disappeared, the richest heritage was rebuilt, changed or intentionally destroyed. Along with them, the names of many famous architects and engineers can be erased from our memory, because if we can no longer see the building, the thread that connected it with the name of the creator disappears. Against the background of all these factors and the lack of professional literature, the existence of our digital archive becomes more important. In the list of projects, we have published the materials of several radically changed or destroyed structures, of which nothing remains except construction documentation and historical photos. Preserving them as the best examples of the era and architectural style, Tbilisi would have been much richer, more diverse and interesting. Based on the study of the historical context, we would like to examine the role of the architectural heritage of the second half of

the 20th century in terms of modern and future development. As an example of this, we can think of the aquatic sports complex "Laguna Vere", which today is threatened with total destruction. In case of a technically possible redevelopment, the preservation of this unique object and its reconstruction according to modern requirements is far more valuable for the city than demolishing it and making room for a grandiose development project. With our publications we would like to draw attention to important events for the city.

Locating, linking, researching scattered documentary material and disseminating it through a variety of media increases the accessibility of architectural collections and gives them new meaning. A certain number of cataloged projects are kept in the Central and City Archives. Also invaluable are the materials preserved in private collections, the discovery and recovery of which constitute a large part of our work. One of the prerequisites for the reconstruction of the common cultural memory is the comprehensive understanding, study and publication of these resources.

The founders of "Tbilisi Architecture Archive" are architects Mariam Gegidze, Nino Tchatchkhiani and Natia Abasashvili. Its launch is related to the 2nd Tbilisi Architecture Biennial in 2020 and is one of the projects presented here, which is already developing and growing in its third year. With the support of the Biennial, in 2023 we were able to publish the first print edition of our archive - "Laguna Vere". It is available in bookstores in Tbilisi, Berlin, Weimar and Venice.

<https://taa.net.ge/en/news/>

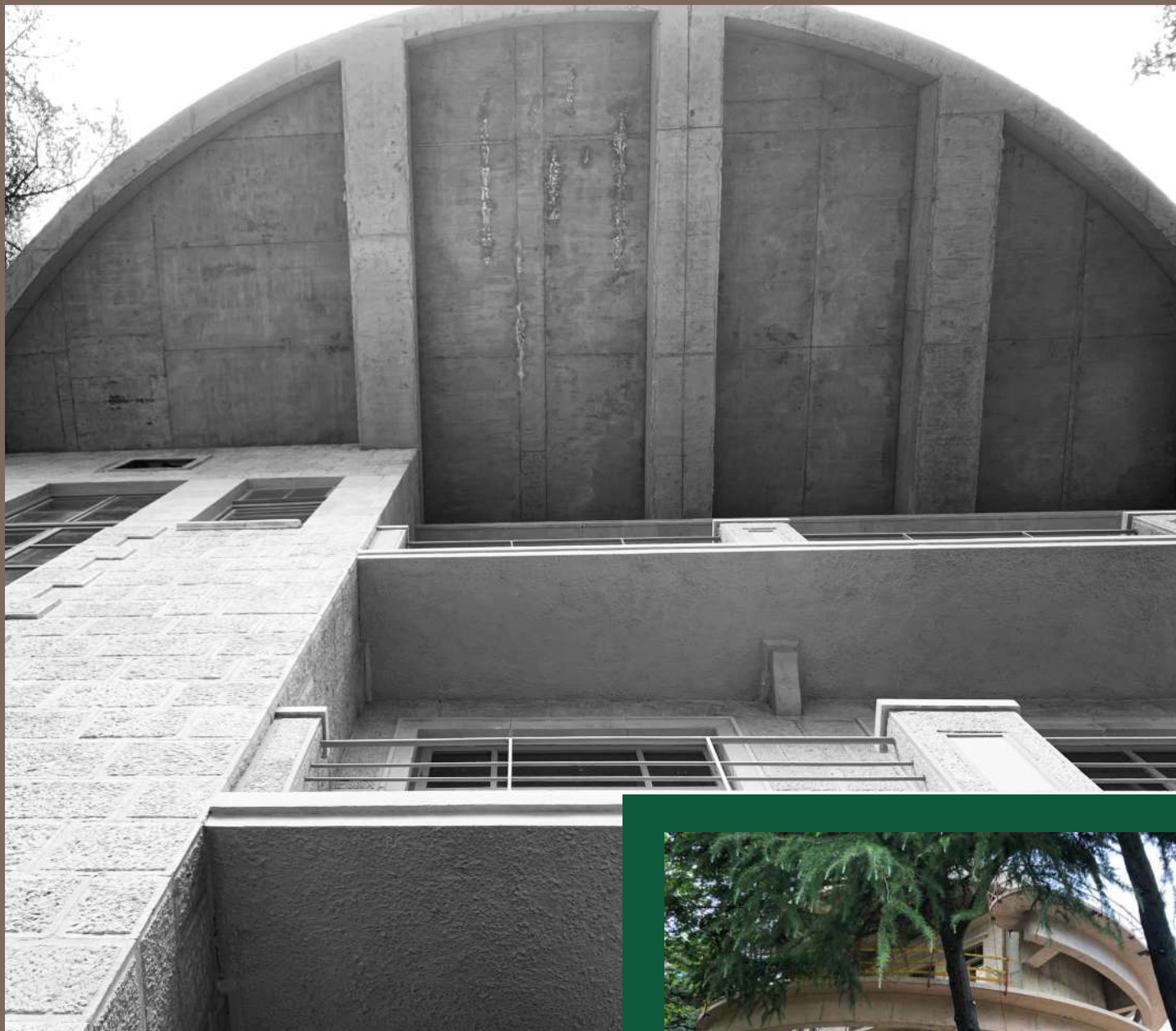
Our work depends in large part on the good will and generosity of the owners of private archives to open the materials stored in their families, to show us personal photos, to hand over digital documents, or to give us permission to digitize and publish them. We thank all those who cooperate with us and help us to establish the necessary contacts.

The Tbilisi Architecture Archive should not be imagined as shelves full of folders - it is a process full of joy and surprises - today again someone might write to us that there were sketches of a project found in his grandfather's photo album, and whether that might be interesting for us...

სრულივეტუჩონს ღაბოჩასტოჩონს
N°3

არქიტექტურა არ უნდა გაექცეს ცვლილებით გამოწვეულ სევდას, რომელიც თან სდევს თითოეულ ტრანსფორმაციას. მხოლოდ ამ შეგრძნების სიმწვავით მიიღწევა ის ტემპერატურა, რომელიც დამყოლს ხდის ფიზიკურ მატერიას და მასში ანიჭებს განსხვავებულ საგნებსა და მისწრაფებებთან, შეუღლებას შესაძლებლობას.

მომავლისადმი და ცვლილებისადმი უნდობლობა, ჩვეულის დაკარგვის შიში, ერთ-ერთი მთავარი მიზეზია კონფლიქტებისა, რომლითაც გაჭერებულია ატმოსფერო, როგორც გლობალური მასშტაბით ასევე ძალიან ახლო, ადამიანური კავშირების ფარგლებში.

მაშინ როდესაც, აღნიშნულ უნდობლობის ატმოსფეროს ვერ არღვევს ვერბალური დიალოგი, კომუნიკაცია შესაძლებელია არქიტექტურით, გარემოს ფორმირებით, რომელიც თავისი ინკლუზიურობის და პლასტიურობის წყალობით, შეიძლება ცნობიერებაში დაიღვეოს როგორც შეთანხმების მაგალითი და გადაწყვეტის შთაგონება.

ჩვენი შენობების უმეტესობა სინთეზურობის და უკიდურესი განსხვავებების შეთავსების მცდელობაა. უფრო ხშირად ვი ისეთი პროექტები რომლებიც ადგილმდებარეობიდან ან მნიშვნელობიდან გამომდინარე საზოგადოების განსაკუთრებული ყურადღების საგანია.

ასეთი ადგილია ჭავჭავაძის გამზირი. სამკურნალო კომბინატის შენობის უდიდესი ნაწილის დემონტაჟის მიუხედავად, მისი პორტალის დატოვება, მაინც გარკვეულწილად აგრძელებს ამ ტრადიციული სამედიცინო დაწესებულების არსებობას.

პროექტის სინთეზურობისკენ გადადგმული პირველი ნაბიჯია, ქალაქგეგმარებითი ტრანსფორმაცია, რომელიც სამედიცინო ფუნქციის დატოვებასთან ერთად, მიზნად ისახავს, ტერიტორიის საზოგადოებრივი, კულტურული და სარეკრეაციო პოტენციალის გამოვლენას და ათვისებას. მიუხედავად ძირეული ცვლილებისა, სამკურნალო კომბინატის ცენტრალურ ელემენტად კვლავ დარჩება მისი ისტორიული ნაწილის ფრაგმენტი, რომლის გეომეტრიაც შეცვლილია ახალი ელემენტების გარსში მოქცევის გზით.

ამჟამად, შენობა დასრულების სტადიაზეა და თუ რამდენად თვალნათელი და მისაღები იქნება მისი სინთეზური ბუნება მომავლის საკითხია. პარალელურად, თეორიული ძიებები გვაჩვენებს, რომ ტრანსფორმაციების კუთხით ყველაზე მნიშვნელოვანია ის მომნიშვნელოვანი ცვლილებები, რომლებიც თვით არქიტექტურის დარგის ფარგლებშია მოსალოდნელი.

დღევანდელი არქიტექტორისაგან მოითხოვს ახალი საინჟინრო და გამომსახველი მეთოდების ძიებას. აუცილებელია გადავიზოროთ ჩვეული წარმოდგენები შენობებისა და მშენებლობის შესახებ.

პირველ რიგში, აუცილებელია გარდვევა შენობების კონსტრუირების მეთოდების განხრით, იმდენად რამდენადაც მშენებლობის ინდუსტრია უიმედოდაა ჩამორჩენილი.

დღესდღეობით თითოეული შენობის რეალიზაცია დაკავშირებულია ფიზიკური და ბუნებრივი რესურსების დიდ დანახარჯებთან, რაც აძვირებს მის წარმოებას, შესაბამისად მოგების გენერირებას გადაჭარბებული ზომები და მასშტაბები ესაჭიროება.

ეს კი წარმოადგენს სათავეს ყველა იმ მანკიერებისა, რომელიც თან ახლავს სამშენებლო და შესაბამისად არქიტექტურულ საქმიანობას.

აღნიშნულის შედეგებს ვიძიებთ ბუნების, ადამიანური მასშტაბისა და მშენიერების მასიური განადგურების სახით.

ხელმისაწვდომი სამშენებლო მეთოდების წიაღში გარდვევა, გლობალური მცენიერული ძალისხმევის უპირველესი ამოცანაა, ხოლო არქიტექტორთა ჰუმანიტარული ფრონტი ახალი სამეტყველო ლექსიკონის შექმნის ამოცანაზე გადის. ამ პროცესში მონაწილეობა, მისდამი არამარტო მზაობას და ცნობიერების გახსნას, არამედ ექსპერიმენტირებას და მისი დაჩქარების გზების ძიებას მოითხოვს.

დიმიტრი ბაჟაიძე

LABORATORY

of

ARCHITECTURE

TECHNIQUE

RE

#3

Dimitri Shapakidze

Architecture should not evade the inherent sadness that accompanies transformation during certain periods of life.

It is through embracing the intensity of this emotion that we can reach a level of understanding that renders physical matter pliable, allowing it to associate with diverse objects and aspirations.

The apprehension and mistrust of the future and change, coupled with the fear of relinquishing the familiar, often serve as primary catalysts for conflicts that pervade both global dynamics and intimate human connections.

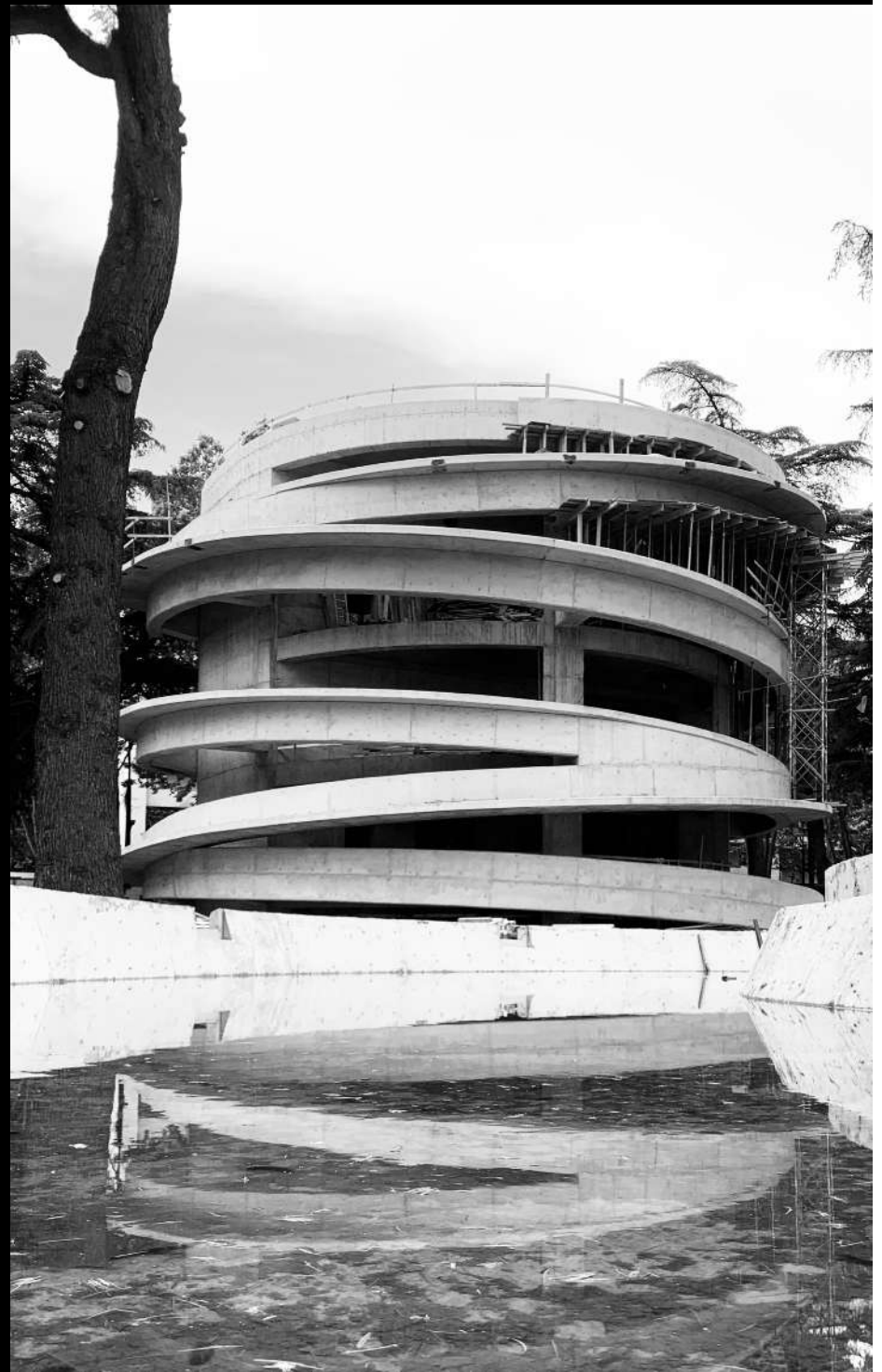
Although the prevailing atmosphere of mistrust may not be easily dispelled through verbal dialogue alone, communication can be achieved through architecture. By shaping the built environment with inclusiveness and adaptability, it has the potential to leave a lasting impression in our consciousness as a symbol of harmony and a source of inspiration for resolving conflicts.

Many of our buildings strive to achieve a synthesis of contrasting elements and styles.

These projects often attract significant public attention due to their prominent locations or importance.

Chavchavadze Avenue is a prime example of such a location. Despite the majority of the medical complex being dismantled, its portal remains intact, serving as a reminder of the traditional medical institution that once stood there. This preservation allows for a continued existence, albeit in a modified form.

The initial stage of the project focuses on the urban planning transformation, which involves not only preserving the medical function but also uncovering and utilizing the area's public, cultural, and recreational potential. While undergoing a radical

change, a key element of the medical complex, in the form of a historical fragment, will be retained. However, its geometry will be altered through the integration of new elements. This approach seeks to achieve a synthesis of the old and the new, blending historical significance with contemporary design.

Currently, the building is nearing completion, and the degree to which its synthetic nature will be visible and accepted remains a question for the future. However, theoretical research highlights the significance of transformative changes within the field of architecture itself.

Contemporary architects face the challenge of exploring new

engineering and expressive methods. It is necessary to reevaluate conventional notions of buildings and construction.

One crucial aspect is making breakthroughs in building construction techniques, as the construction industry lags behind in this regard. Presently, the production of each building requires significant expenditure of physical and natural resources, driving up costs and necessitating large scales for profitability. This underlying issue gives rise to various problems plaguing the construction and architectural sectors, such as extensive destruction of nature, lack of human scale, and diminishing aesthetic appeal.

Delving into alternative construction methods is a primary task for global scientific efforts, while architects play a vital role in creating a new architectural vocabulary. Participating in this process demands not only preparedness and awareness but also experimentation and the pursuit of ways to accelerate progress.

By actively engaging in these endeavors, architects contribute to the advancement of construction practices and the realization of a more sustainable and aesthetically pleasing built environment.

პროექტი

შორისდებულნი

დავით ბაიბერიშვილი

ადექსანდრა ბაჩიჩიძე

კონტექსტი

2022 წლის რიგით მესამე თბილისის არქიტექტურის ბიენალე სახელწოდებით დროებითობის თემით დაინტერესდა და საკითხი დრო-სივრცე-ნაშენის ჭრილში განიხილა. გამოცხადებულ კონკურსში შეირჩა სამი ფიზიკურად განხორციელებადი პროექტი რომელთაგან ერთ-ერთი პროექტი "შორისდებულის".

„შორისდებულის“ გუნდის მუშაობის პროცესში გამოიკვეთა აზრი, რომ არაჯანსაღ ურბანულ გარემოში სიცარიელის სივრცე ხდება დროებითი ფენომენი.

ამ აზრს, სპორტის სასახლის მიმდებარე ტერიტორიაზე, დაკვირვება ამყარებს. ისტორიული რუკების ანალიზი აჩვენებს, რომ აქ დროთა განმავლობაში იზრდებოდა სიმჭიდროვე და იცვლებოდა საცხოვრის ტიპოლოგია.

ერთ დროს არსებული სტუდ. ქალაქი ჯერ ბარაკებმა შეავსო, შემდეგ ბარაკები კორპუსებმა ჩაანაცვლა და დღეს სივრცე მაღლივი ნაშენითა და ავტომობილებითაა სავსე.

სივრცისა და სიცარიელის როლი ქალაქის ჯანსაღი განვითარებისთვის გადამწყვეტია. განსაკუთრებით საყურადღებოა არაგანსაზღვრული სივრცეები, რომლებიც კონკრეტული ფუნქციით არ არის დატვირთული. რადგან ასეთ სივრცეში ისეთი სოციალური მოვლენები იჩენს თავს, რაც სხვაგან ვერ ახერხებს გამოვლენას. ხოლო იქ, სადაც რაიმე კონკრეტული არსებობს, სხვა ვერაფერი მოხდება.

"შორისდებულის გუნდმა" სპორტის სასახლის ტერიტორიაზე ჯერ კიდევ შერჩენილი სივრცე ხანგრძლივობის ჭრილში გაიაზრა. წარმოიდგინა საფრთხე, რომ ეს სივრცეც გაქრება.

ინსტალაციისთვის ორ მაღლივ შენობას შორის სიცარიელე - სამმეტრიანი სივანისა და ორმოცმეტრიანი სიმაღლის მანძილი შეირჩა.

"რა იქნება შემდეგ"

სიცილიური ადგილი შეავსო ხარაჩოს მადლივმა სტრუქტურამ, რომელიც სამშენებლო ბადით დაიფარა - ასე მივიღეთ ფარდა შენობებს შორის.

ინსტალაციამ, რომელიც სამშენებლო მოედანზე დროებით გამოყენებადი ელემენტებისგან, სამშენებლო ხარაჩოსა და დამცავი ბადისგან შედგებოდა, დროებით განასხეულა და აღნიშნა სიცილიური. გამვლელელებში გაჩნდა ინტერესი, გაისმა კითხვები - რა არის ფარდის მიღმა?... აქაც რამის მშენებლობა ხომ არ იგეგმება?... ეს სიცილიური ხომ არ გაქრება?... რა იქნება შემდეგი?... სიცილიურის კონცეფტი ღრმად არის გამჭდარი კულტურაში და ჩვენს ყოველდღიურებაში. საკითხის საფუძვლიანი გააზრებისთვის მნიშვნელოვანია მას სხვადასხვა მხრიდან შევხედოთ რათა სრული სურათი აღვიქვათ. ამიტომ „შორისდებულის“ გუნდმა გადაწყვიტა სიცილიურის თემაზე დისკურსი წარემართა და პავილიონის სივრცე, სხვადასხვა დისციპლინაში მყოფ ავტორს დაუთმო.

მუსიკალურმა არტისტებმა, ქორეოგრაფებმა, ფოტოგრაფმა, ხელოვნებათმცოდნემ, რეჟისორმა, მეცნიერებმა - საკუთარი ხერხებით იკვლიეს და ილაპარაკეს სიცილიურის ცნებაზე. ავტორებმა უმნიშვნელოვანესი წვლილი შეიტანეს პროექტში. მათ ჩართულობამ გამოაჩინა, რამდენად მრავალფეროვანი შეიძლება იყოს სიცილიური ორ შენობას შორის, თუ რამდენად ფართოა სიცილიურის ცნება და როგორ ვავშირებთ ის ადამიანის ემპირიულ გამოცდილებასთან. პროცესმა გააჩინა დაკვირვების შესაძლებლობა, თუ რა ხდება, როცა ერთი რეალობა სხვადასხვა ენაში აღიწერება. აქვე გამჟღავნდა კულტურის ფენომენი, რომელიც განაგრძობს რეალობის გადამუშავებას, აწარმოებს საზღვრებს ცნებათა შორის, შობს და იკვლევს ფორმათა სხვადასხვაობას.

რომ კულტურა, როგორც სიცილიურიდან დაძრული ნაკადი ფორმათწარმოქმნაში ცოცხლობს. პროექტ „შორისდებულის“ ავტორობის მიღმა, როგორც პროცესზე დამკვირვებლებმა შეგვიძლია ვთქვათ, რომ კულტურა სიცილიურიდან გამოყოფით იწყება.

რომ რეალობა ენამდელია და სიცილიური ენამდელი სივრცეა.

პროექტ „შორისდებულის“ და ტექსტის ავტორები:

დავით ბეიტრიშვილი; ალექსანდრა გაჩაჩილაძე

„შორისდებულის“ სივრცეში განხორციელებული ღონისძიებები:

ქორეოგრაფიული პერფორმანსი: „tempor[e]ality“

ქორეოგრაფია: **ნათია ჩიკვაძე, ვალერია ხრიპია, გარია შალაგინა**

მუსიკის ავტორი: **ნინო დავაძე**

ხმის ინსტალაცია - მუსიკალური არტისტი: **ილია იოსელიანი (Kacivinme)**

საუაბრი: „მეცნიერული დისკურსი სიცილიურებზე“ - ფიზიკოსები: **გიბ დვალის და აკაკი რუსაძე**

საუაბრი: „სიცილიური და კინო“ - ხელოვნებათმცოდნე: **გიორგი გვახარია**

საუაბრი: „სიცილიური და ფოტოგრაფია“ - ფოტოგრაფი: **გიორგი შენგელია**

საუაბრი: „ევოლუციის ღმერთები და დემონები“ - ექიმი, პათო-ლოგანატომი: **დეა ყოლბაია**

ხმის ინსტალაცია - მუსიკალური არტისტი: **სანდრო ჩინიალაძე (TeTe Noise)**

თეატრალური პერფორმანსი: „ლარსი და ჰიბრისი“

ტექსტის ავტორი და რეჟისორი: **დათა თავაძე**

სცენის დიზაინერი: **ქეთი ნადიბაიძე**

მსახიობი: **სანდრო სამხარაძე**

CONTEXT

The third Tbilisi Architecture Biennale in 2022, titled "What happens next," focused on the concept of temporality and explored it within the framework of time, space, and architecture. In the competition that was announced, three viable projects were selected, with one of them being the "Shorisdebuli" (interjection) project.

D A V I T B E I T R I S H V I L I ■ A L E K S A N D R E G A C H E C H I L A D Z E

SHORISDEBULI

This temporary installation, composed of elements commonly found on construction sites such as scaffolding and safety netting, served to symbolize and demarcate the emptiness.

Curiosity was piqued among passers-by, and questions arose: What lies behind the curtain?.. Are there plans for future development here?.. Will this vacant space also be filled?.. What happens next?..

The concept of emptiness holds significant meaning in our culture and influences our daily experiences. To gain a comprehensive understanding of this issue, it is crucial to approach it from various perspectives in order to obtain a holistic view.

Recognizing this, the "Shorisdebuli" team made a deliberate choice to engage in a discourse centered around emptiness, devoting the pavilion space to artists and experts from diverse disciplines.

Musicians, choreographers, photographers, art critics, directors, and scientists each contributed

During the work of the "Shorisdebuli" team, the notion emerged that vacant spaces in an unhealthy urban environment are transient occurrences.

This viewpoint is substantiated by observations made in the vicinity of the Sports Palace. An examination of historical maps reveals an escalation in population density and a transformation in housing typology over time.

Previously, the area housed students, which were subsequently replaced by barracks, and today, the landscape is characterized by towering structures and a multitude of vehicles.

The significance of space and emptiness cannot be overstated in the sustainable growth of a city. Particularly, the presence of undefined spaces devoid of specific functions holds great importance. It is within such spaces that unique social events unfold, which cannot be replicated elsewhere. Conversely, when a space is already occupied by something concrete, the potential for other happenings diminishes.

The "Shorisdebuli" team approached the vacant space near the Sports Palace with a long-term perspective, recognizing the potential threat of its disappearance.

They selected a narrow three-meter-wide and forty-meter-high gap between two high-rise buildings as the site for their installation.

The team erected a towering structure of scaffolding, covered by a construction net, effectively creating a curtain between the buildings.

their unique perspectives, exploring and discussing the concept of emptiness through their respective art forms and expertise.

The participation of these authors in the project made a significant impact, shedding light on the diverse nature of the void between two buildings and its profound connection to human experiential understanding. Through their engagement, they provided insights into the multiplicity of interpretations and expressions of the void, demonstrating how it can be perceived through various lenses and articulated in different languages.

This process created an opportunity to observe and reflect upon the dynamic interplay between culture and reality, as well as the role of language in shaping our understanding.

It revealed how culture continuously processes and interprets reality, establishing conceptual boundaries and exploring the richness of forms.

From our perspective as observers of the "Shorisdebuli" project, we can affirm that culture emerges from the separation from the void.

It demonstrates that reality exists prior to language, and void represents the uncharted space that precedes linguistic expression.

Authors of the "Shorisdebuli"

project and the text:

DAVIT BEITRISHVILI, ALEKSANDRE GACHECHILADZE

Events held at the "Shorisdebuli" space:

Choreography performance: "tempor[e]ality"

Choreography: Natia Chikvaidze, Valeria Khripach,
Maria Shlagina

Music: Nino Davadze

Sound Installation - Musical artist: Iliia Ioseliani (Kacivinme)

Talk: "Scientific discussion on the void" -
physicists: Gia Dvali and Akaki Rusetski

Talk: "The void and photography" -
photographer: Giorgi Shengelia

Talk: "Gods and Demons of Evolution" -
Doctor, Anatomical Pathologist: Dea Kolbaia

Sound installation -
musical artist: Sandro Chinchaladze (TeTe Noise)

Theatrical performance: "Lars and Hubris"
Author of the text and director: Data Tavadze
Stage designer: Keti Nadibaidze
Actor: Sandro Samkharadze

ღ ა ვ ი თ ბ რ მ დ ს ვ ი

საქართველო

საქართველო

შახსტა

ერთგვარი
ინსტრუმენტი,
რომელზედაც ადაპიანები
მალლა აღიან და ქვევით
ჩადიან.

**ამ ადგილს წავაწყდი, როცა
ვცდილობდი მეპოვა რაღაც
საინტერესო და
კონტრასტული**

დავით ბროდსკი

შახტა ხელმისაწვდომია ყველასთვის, ვისაც სურს განახორციელოს სიმბოლური მოქმედებები, თავისუფლად გამოხატოს საკუთარი თავი იმაში, რაც მინისქვეშადაც ზემოთ გადაინაცვლებს — იქნება ეს სიტყვებით, ბგერით, მუსიკით თუ პოეზიით. შახტა დგას საჯარო სივრცეში და არის არაფორმალური, არააკადემიური, თვითორგანიზებადი, სპონტანური სოციალური შეკრებებისა და შემთხვევების ადგილი, როგორც ბარების, რესტორნების, კლუბების და მსგავსი ადგილების ალტერნატივა.

„ამ ადგილს წავაწყდი, როცა ვცდილობდი მეპოვა რაღაც საინტერესო და კონტრასტული — დავინახე ეს მითოვებული, დანგრეული მალაროები და მთელი ეს ნაგავი მწვანე გარემოში, რომელიც ქმნის ამ მიკროკლიმატს და, ულამაზეს სეიზაჟთან ერთად მდინარე მტკვარზე, ერთიანმა სურათმა ჩემი ყურადღება მიიპყრო.“ — დავით ბროდსკი, არქიტექტორი, პროექტის ავტორი.

ინსტალაცია მოთავსებულია ოდნავ შემადლებულ ბორცვზე, გარემორტყმულია ფიჭვებით და სხვა ხეებით.

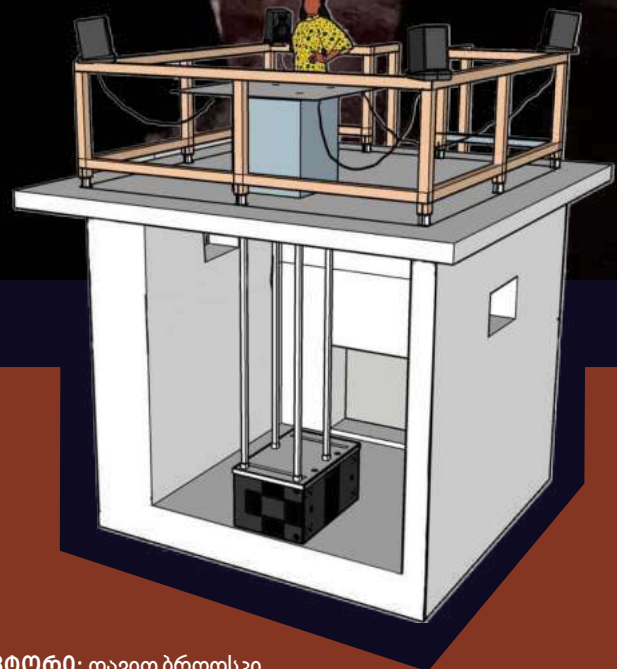
თბილისში, მდინარე მტკვრის მარცხენა ნაპირზე მდებარე შახტას ესაზღვრება ყოფილი ელექტროსადგური, ე.წ. "ტესის" კომპლექსი და მისი შემადგენელი შენობა-ნაგებობები ერთი მხრიდან, ხოლო მეორე მხრიდან მდინარე და გზატკეცილი. მისი მესამე კუთხე უერთდება დოლო აბაშიძის ქუჩას.

ბორცვის ამ ნაწილზე მიწიდან აღმართულია ორი ნახევრად დანგრეული ბეტონის ნაგებობა, რომლებიც მიწისქვეშა გვირაბით უერთდებიან ყოფილ საქვაზე სადგურს, რომელიც მდებარეობს "ტესის" ვერძო ტერიტორიაზე. ადრე ეს გვირაბი მოიცავდა ცხელი წყლის მილსადენებს, რომლებიც ქალაქის ამარაგებდნენ. ბორცვის მცირე ნაწილი, სადაც ეს მაღარო-კომპლექსებია განთავსებული, საზოგადოებას ეკუთვნის.

ყოფილ ელექტროსადგურის შენობასა და ამ კონკრეტულ გორაკს შორის გავლებულია უხილავი ნითელი ხაზი, რომელიც ყოფს მათ და ასევე ხელს უწყობს ინსტალაციის კონტექსტის შექმნას.

„უშუალოდ ნამუშევრის იდეა ეხება ქალაქის ურბანულ სივარცელს, ანუ ადგილებს, როგორც საჯარო სივრცეებს, რომლებიც ტექნიკური თუ სხვა მიზეზების გამო მოკლებულია ვერძო/საქმიან და სახელმწიფო ინტერესებს. საბოლოო ჯამში, შახტას მთავარი ღირებულება ისაა, რომ ის გადაკეთდა არაფორმალური, არაკადემიური და სკონტანური თავშეყრის ადგილად, რაც ბარებში, რესტორნებში, კლუბებსა და მსგავს ადგილებში წასვლის ალტერნატივაა,“ - ამბობს პროექტის ავტორი.

გვინდა, გავაგრძელოთ და განვაფართოოთ ეს პროექტი. ინსტალაცია ხორციელდება თბილისის სათემო რადიოსთან თანამშრომლობით, რომელიც შახტას სთავაზობს პლატფორმას სიახლეების, ღონისძიებებისა და ლაივ შესრულებების ტრანსლირებისთვის.

ავტორი: დავით ბროდსკი

კურატორი: ანა ჩორგოლაშვილი.

განხორციელდა “პერფორმანსის დღეები თბილისი,” 2020 წლის გამოშვების ფარგლებში.

მონაწილეები: ბენ ვილერი, MXDR, BUSF, ლაშა ცქვიტინიძე, გრიშა რახმილოვიჩი, თემურ ახმეტოვი, ირაკლი ყოლბაია, Tete Noise, რატი ფრადე, ნატალია ბასილაია.

განსაკუთრებული მადლობა: ზურა ცოფურაშვილს, გიორგი ჟორჟოლიანს, თინათინ წურქავას, მარიამ ძიმისტარიშვილს, ნიტა ივანიშვილს, ტატა ყვავილაშვილს, ერეკლე ჩხიკვაძეს, ზაზა ჩიგლაძეს და სხვებს.

PROJECT

david brodsky

SHAKHTA is an instrument of kind on which people are climbing up and climbing down. It is accessible for all who wish to conduct symbolic acts, freely express themselves in what will transcend from the underground to the above – be it through words, sound, music, or poetry.

SHAKHTA stands in a public space and is a place of non-formal, non-academic, self-organized, spontaneous social gatherings and instances as an alternative of bars, restaurants, clubs, and the places alike.

“I found this place as I was trying to find something interesting and contrasting – I saw this abandoned ruined mines and all the garbage around in the whole green surrounding which creates that micro climate, and with this beautiful landscape on the river Mtkvari, this whole picture caught my attention”. – David Brodsky, architect, project author.

The installation is placed on a slightly elevated hill and is surrounded by the pine and a few other trees. Located on the left bank of the river Mtkvari in Tbilisi, SHAKHTA is bordered by former electro-station, the so-called 'Tetsi' complex and its component building-structures on one side and the river and the highway on the other, whereas on its third angle it is attached to Dodo Abashidze Street. On this part of the hill, from the ground erect two half-crumbled concrete buildings, which, through an underground tunnel, connect to the former boiler station located on the private territory of 'Tetsi'. Previously this tunnel contained hot water pipelines that served as a supplier of the city. The small part of the hill where these mine-complexes are situated belongs to the public. Between the former electro-station building and this particular hill is drawn an invisible red line that signifies its division and as well contributes to creating the context of the installation.

“The idea of the work itself relates to the urban voids of the city, i.e., the places as public spaces that due to technical or other reasons are deprived of private/business and state interests. In the end, the main value of Shakhta is that it transformed into a place for non-formal, non-academic and spontaneous gatherings, which is an alternative to going to bars, restaurants clubs and places alike”. - David Brodsky, architect, project author

I found this place as I was looking for urban voids

David Brodsky

WE WISH TO PURSUE AND DEVELOP THIS PROJECT FURTHER.

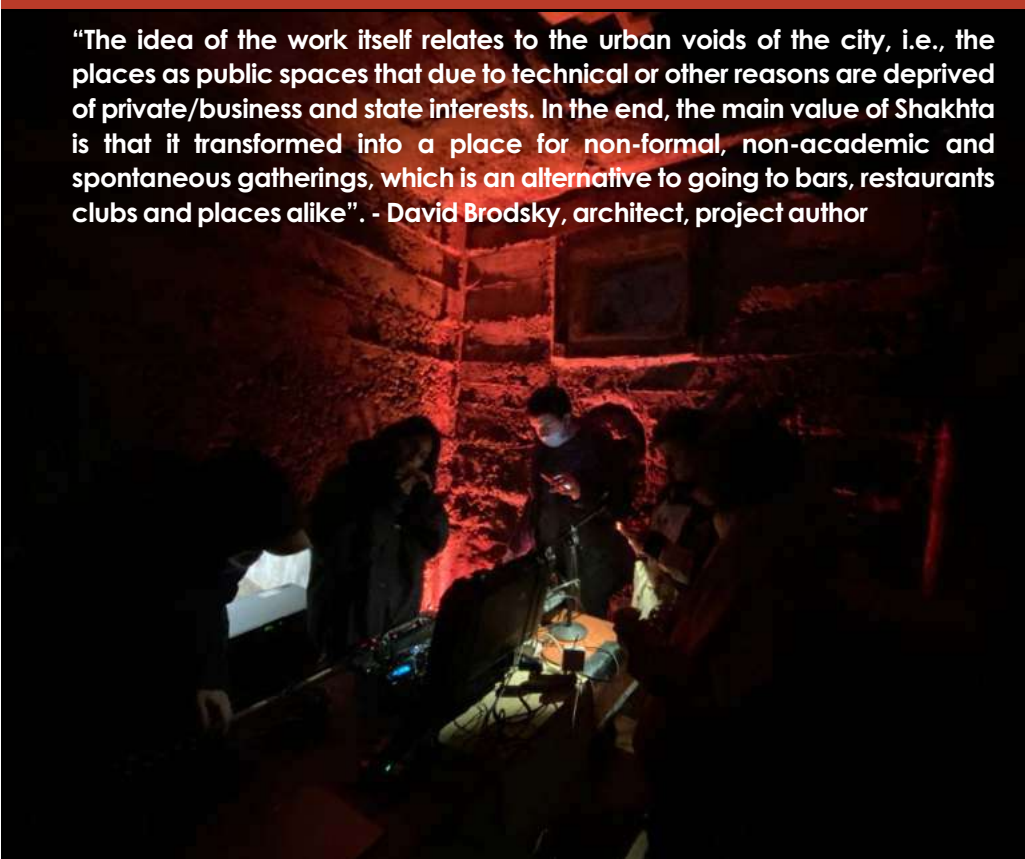
The installation is realized in collaboration with Community Radio Tbilisi which offers the platform to SHAKHTA for broadcasting its happenings, events, & live performances.

AUTHOR: David Brodsky

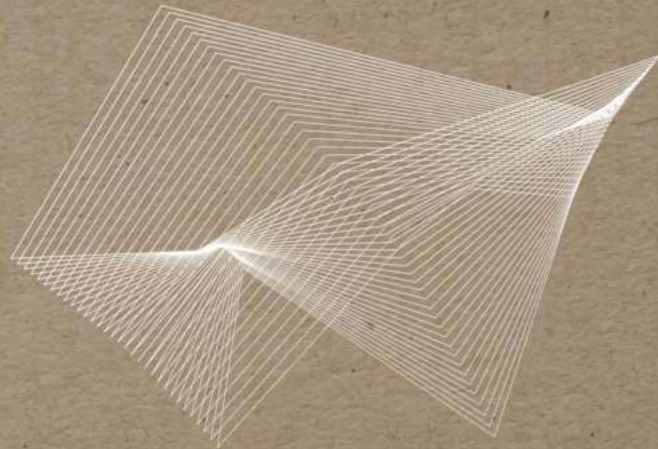
CURATOR: Ana Chorgolashvili. Project was realized in the framework of “Performance Days Tbilisi”, 2020

PARTICIPANTS: Ben Wheeler, MXDR, BUSF, Lasha Tskvitinidze, Grisha Rakhmilovich, Temur Akhmetov, Irakli Kolbaya, Tete Noise, Rati Eradze, Natalia Basilaya

SPECIAL THANKS TO: Zura Tsophurashvili, Giorgi Zhorzholiani, Tinatin Tsurkava, Mariam Dzimistari-shvili, Nita Ivanishvili, Tata Kudashvili, Ekle Chkhikvadze, Zaza Chigladze and others.

ՅԸՆԹՅՄԻՑԵԿ

ԻՆՎԵՍՏԻՑԻԱ

„რაკურსის“ მიზანია აღმოაჩინოს, გამოიკვლიოს და დააარქივოს საქართველოში მიტოვებული შენობა-ნაგებობები და წარუდგინოს საზოგადოებას. იდეა მოიცავს დაცარიელებული და განადგურებული სივრცეების გამოცოცხლებასა და გააქტიურებას.

თბილისი დატვირთულია მსგავსი სივრცეებით, თუმცა, მათ აკლიათ ყურადღება, არის ნგრევის პირას ან ქცეულია ნაგავსაყრელად. მიუხედავად ამისა, ქალაქში ახალი მშენებლობები არ წყდება და სამუხაროა, რომ უკვე არსებული ფიზიკური რესურსი უგულვებელყოფილია. საინტერესოა მიტოვებული სივრცეების განახლება, მათი პრეისტორიების გათვალისწინებით. ახალი სიცოცხლე მათ შესძენს ახალ ფუნქციას, არსებული მოცემულობით შესაძლებელია მათი ისეთ ობიექტებად გადაქცევა, რომლებიც ატარებენ ახალ იდეას. საწყის ეტაპზე „რაკურსი“ დაინტერესებულია მცირე მასშტაბის მქონე შენობებით ან ადგილებით, როგორებიც შეიძლება

იყოს შახტები, გვირაბები, ნანგრევებიდან შემორჩენილი კედლები, რკინა-ბეტონის შიშველი კონსტრუქციები და ა.შ. პირველი ეტაპი პოპულარიზაციისა და ინტერესის გასაჩენად, მათი აღწერა და ერთ პლატფორმაზე თავმოყრაა, შემდეგ ფიზიკური მუშაობა, ახალი კონცეფციიდან ფიზიკურ რეალობამდე მისასვლელად. რაკურსში ჩართულობა მნიშვნელოვანია როგორც სტუდენტებისთვის ისე პროფესიონალებისთვის, (იქნებიან ისინი არქიტექტორები, დიზაინერები, არტისტები, მომიჯნავე სფეროებში მოღვაწე ადამიანები, თუ უბრალოდ დაინტერესებული მოქალაქეები). მათთან ერთად „რაკურსი“ შექმნის შეიმუშავოს სამომავლო გეგმა თითოეულ შენობაზე. ეს შესაძლებლობა არაფორმალური განათლების მიღების არაჩვეულებრივი გზაა სტუდენტებისთვის.

ზოგჯერ ვერავინ ამჩნევს ისეთ მიტოვებულ ადგილს, რომელსაც ნაგავი ფარავს, ან რომც ამჩნევდეს, მასთან ინტეგრაცია ხშირ შემთხვევაში შეუძლებელიც არის ხოლმე, ამიტომ მნიშვნელოვანია მათი ახლებურად დანახვა, რაც თავისთავად გავლავს გზას გამვლელისთვის და სივრცის ათვისების საშუალებას მისცემს მას.

ჩვენი ორგანიზაცია საწყის ეტაპზეა, მაგრამ უკვე გააღვივა ინტერესი საზოგადოებაში და მისცა მათ ბიძგი ჩართულობის პროცესებში.

„რაკურსს“ ჰქონდა ორი გამოფენა, პირველი CCA-(თანამედროვე ხელოვნების ცენტრი)-ში, სადაც არქივისთვის განკუთვნილი ფოტოები გამოიფინა და შერჩეული ობიექტები იყო წარმოდგენილი. ამის შემდეგ შევარჩიეთ ერთ-ერთი მიტოვებული შენობა, რომლის ახლიდან გადააზრება და გაცოცხლება, ვფიქრობთ, საინტერესო იქნებოდა. გამოვაცხადეთ ჩანახატების კონკურსი, სადაც შესაძლებლობა მიეცათ უკვე ჩართულიყვნენ როგორც არქიტექტორები, ისე ხელოვანები და სხვა დაინტერესებული ადამიანები - ასეც მოხდა. მივიღეთ საინტერესო იდეები და გამოვფინეთ ფაბრიკის საგალერეო სივრცეში, ჯგუფური გამოფენის „ურბანული განახლების პერსპექტივების“ ფარგლებში. მივიღეთ საინტერესო შეფასებები, რითაც ჩვენი ერთობაშია ერთიორად გაიზარდა. ახლა ფინანსური უზრუნველყოფის სტადიაზე ვართ - ალბათ, მარტივი მისახვედრია, თუ რა ხარჯებთანაა დაკავშირებული თითოეული ობიექტის აღდგენა და უკვე პროცესშია რა ოდენობის ფიზიკური სამუშაო რესურსი გახდება საჭირო. ველოდებით მხარდაჭერას ყველასგან, ვისაც ექნება შესაძლებლობა და სურვილი, შესძინოს ძველ სხეულს ახალი სული. ჩვენ ვგეგმავთ ვორქშოპებს სტუდენტებისთვის და უზრუნველყოფთ მათთვის კომფორტული სამუშაო გარემოს შექმნას, სადაც ისინი შეძლებენ მიიღონ თეორიული სწავლება და ლექციები ამ სფეროში უკვე გამოცდილი ადამიანებისგან. არაფორმალური განათლების ეს შესაძლებლობა შეუცვლის და გაუმდიდრებს წარმოსახვას არქიტექტურისა და დიზაინის სტუდენტებს, რაც ჩვენი ორგანიზაციის ერთ-ერთი მთავარი მიზანია.

გუნდის წევრები:

**თინათინ წურჭავაძე
შაკო ჩალაური.**

ჩვენ ვთანამშრომლობთ სახელოვნებო რეზიდენცია „ეთნო რეკრეაცია ტაბატაძესთან“, არქიტექტორებთან, „დივერ“ თორნიკე კაპანაძესთან (რომელიც მინისქვეშა ქალაქების მკვლევარია), თანამედროვე ხელოვნების გალერეა და მედიათეკასთან „კუბი კონტექსტი“, ასევე „EASA Georgia“-სთან, (ევროპულ არქიტექტორ სტუდენტთა ასამბლეა, საქართველოს წარმომადგენელთან), ხელოვანებთან. თითოეული მომიჯნავე სფეროდან გამოცდილების გაზიარება ჩვენთვის და ჩვენი ვორქშოფების მონაწილეებისთვის საინტერესო და ღირებული იქნება.

Dakurzi

Team
members:

Tinatin Tsurkava Shako Chalauri

The goal of "Rakursi" (foreshortening) is to discover, explore, and archive the diverse architectural and spatial expressions found in Georgia and contribute to the community. The idea encompasses the revitalization and activation of abandoned and neglected spaces.

Despite similar areas existing in Tbilisi, they often go unnoticed or are considered unsuitable for development. Nevertheless, new construction projects in the city do not come to a halt, indicating an interest in revitalizing these neglected spaces and their potential value. The introduction of a new concept allows for their transformation into objects that align with the proposed idea.

During the initial phase, "Rakursi" focuses on smaller-scale structures or locations such as shafts, tunnels, remnants or ruins, raw concrete frameworks, and more. The primary goal at this stage is to generate interest and promote awareness by describing these spaces and bringing them together on a unified platform. Subsequently, physical efforts are dedicated to translating the new concept into tangible reality. Active involvement in "Rakursi" is essential for both students and professionals, including architects, designers, artists, individuals working in related fields, as well as interested citizens. Collaboratively, they can help shape future plans for each building. This opportunity provides students with a unique avenue for acquiring informal education.

Sometimes, these abandoned places go unnoticed, concealed beneath piles of garbage. Even if they are noticed, integrating with them often seems impossible. Therefore, it becomes crucial to view these spaces in a fresh light, providing guidance to passers-by and enabling them to utilize the space.

While our organization is still in its early stages, it has already managed to generate interest within the community, motivating them to actively participate in the process. "Rakursi" has organized two exhibitions so far. The first exhibition took place at the CCA (Center for Contemporary Art), showcasing archival photographs and presenting selected objects. Subsequently, we selected one of the abandoned buildings that we deemed intriguing to reimagine and

Currently, we are in the process of securing financial support. It is evident that restoring each object will incur costs and demand physical resources throughout the process. We eagerly await support from those who have the means and desire to infuse these old structures with new life. Our plans include organizing workshops for students, providing them with a comfortable working environment, and offering theoretical training and lectures from experienced professionals in the field. This informal educational opportunity aims to transform and enrich the imaginative capabilities of architecture and design students, representing one of our organization's primary objectives.

We collaborate with various partners, such as the artistic residence "Ethno Recreation Tabatadze," architects, underground city researcher, "digger" Tornike Kapanadze, the contemporary art gallery and media library "Cube in Context," as well as "EASA Georgia" (the representative of Georgia in the European Architect Students' Assembly) and local artists. Sharing experiences from adjacent fields promises to be both interesting and valuable for us and the participants of our workshops.

ORGANIZATION

RAKURSI

სადაც არის სივრცე და სიბინძურე

პროექტის ინიციატივის ზოგადი ხედვა

ცვლილებები ზეგნით ყიფილი იწყება

#გააცოცხლე შენი უბანი

📍 წყნეთის ქუჩა

„გააცოცხლე შენი უბანი“ ურბანულ-სოციალური პროექტია, რომელიც შეიქმნა “ურბანული განვითარების ინსტიტუტის“ ახალგაზრდა არქიტექტორი წევრების მიერ.

საქართველოს ქალაქების ურბანული განვითარება ბოლო ორი ათწლეულის განმავლობაში მეტად არამდგრადი მიმართულებით მიდის, ამ პროცესს საფუძვლად უდევს ერთი მხრივ არაჯანსაღი ეკონომიკური და ურბანული პოლიტიკა და შეუსაბამო საკანონმდებლო ბაზა, ხოლო მეორე მხრივ მოქალაქეთა არასათანადო ჩართულობა საკუთარი გარემოს მიმართ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. საქალაქო საკითხებთან მიმართებით მოქალაქეთა ინერტულობას აქვს თავისი ობიექტური მიზეზები და მათ შორისაა დაბალი ცნობიერება და ტენდენციური დამოკიდებულება, როგორც გადაწყვეტილების მიმღები პირების, ისე ურბანისტებისა და არქიტექტორების მხრიდან.

ქალაქს არ ქმნან მხოლოდ მოქალაქეები, მხოლოდ არქიტექტორები ან მხოლოდ ხელისუფლებები. ურბანული გარემო არის ყველა მონაწილის ძალისხმევის, ცნობიერების, კულტურისა და მოქმედებათა ერთობლიობის ანარეკლი. სწორედ ამიტომ პროექტის მთავარი მიზანია გაააქტიუროს სამოქალაქო საზოგადოება ურბანულ საკითხებთან მიმართებით, გაუჩინოს მათ კითხვები და პრეტენზიები ურბანული გარემოს უკეთესობისკენ შესაცვლელად, დაამკვიდროს თანამონაწილეობითი დაგეგმარების პრაქტიკა და შექმნას კავშირი მოსახლეობას, პროფესიულ საზოგადოებასა და გადამწყვეტილების მიმღებ პირებს შორის. ამ ჯგუფების კოლაბორაცია კი საფუძველს ჩაუყარის ქალაქის მდგრად განვითარებას.

„გააცოცხლე შენი უბანი“, მიუხედავად იმისა რომ ეს არის ქალაქგეგმარებითი პროექტი, კამპანიის ხასიათი აქვს და მიმართულია მოქალაქეებში და პროფესიულ ჯგუფებში არსებული ნიჰილისტური დამოკიდებულების შეცვლისა და ურბანისტების, არქიტექტორების და სტუდენტების პროფესიული განვითარებისკენ.

ურბანული განახლების იდეა, რომელიც საფუძველად უდევს პროექტს, თითოეულ ჩვენგანში არსებობს, პროფესიისა და ასაკის მიუხედავად. მაშინ როდესაც ვხედავთ ჩვენს გარშემო არსებულ სივრცეს და გვიჩნდება სურვილი უკეთესი გავხადოთ, მაშინ როდესაც ვზრუნავთ ჩვენს ეზოზე, ქუჩაზე, ან უბანზე. თუმცა ხშირად ეს ცვლილებების სურვილი მხოლოდ ფიქრებად რჩება. ჩვენი მიზანია მოქალაქეების სურვილები საკუთარი გარემოს მიმართ რეალობაში გადმოვიტანოთ, პროექტებად ვაქციოთ და უფრო ფართო საზოგადოებას დავუბრუნოთ როგორც ხელშეახლები შესაძლებლობა. გვინდა საზოგადოების თითოეულმა წევრმა დაიჭეროს რომ ერთობლივი ძალისხმევით შესაძლებელია ცვლილებების განხორციელება.

პროექტის ფარგლებში ექსპერტებთან ერთად შევარჩიეთ ქალაქის ოთხი პრობლემური არეალი (ნუცუბიდის I კლასტი - ხიდებიანი კორპუსების მიმდებარე ტერიტორია; სატივის უბანი - ლაგუნა ვერეს მიმდებარე ტერიტორია; წყნეთის ქუჩა - მდინარე ვერეს ხეობა და ვაჟა-ფშაველას II კვარტლის ტერიტორია), რომელსაც გააჩნია განვითარების დიდი პოტენციალი, თუმცა, დღეს აქ მცხოვრები მოსახლეობის ცხოვრების ხარისხი დაბალია. ამ სივრცეების ახლებური გადააზრებისთვის 40 მოხალისე ახალგაზრდა არქიტექტორის ოთხმა ჯგუფმა მენტორებთან ერთად ჩაატარა საპროექტო არეალების ურბანული კვლევა და მოსახლეობის გა-

მოკითხვები; კამპანიის მონაწილეებს ჩაუტარდათ გამოცდილი არქიტექტორების, ურბანისტების და მომიჯნავე დარგის სპეციალისტების ლექციები საქართველოს უნივერსიტეტის მხარდაჭერით. პროექტები შენარჩუნებადი განახლების და თანამონაწილეობითი დაგეგმარების პრინციპებზე დაყრდნობით, რაც გულისხმობს არსებული გარემოს გაჯანსაღებას ადგილობრივი მოსახლეობის მოთხოვნებისა და საჭიროებების გათვალისწინებით, ტერიტორიის იდენტობის შენარჩუნების გზით. ივლისში ჩატარდა გამოფენები თითოეულ საპროექტო ტერიტორიაზე, სადაც მოვიწვიეთ ადგილობრივი მოსახლეობა. ისინი გაეცნენ წარდგენილ პროექტებს და გაგვიზიარეს თავიანთი შეხედულებები თუ რამდენად პასუხობს შემუშავებული პროექტები მათ მოლოდინებს. ასევე მოენყო შემაჯამებელი გამოფენა არტარეას საგამოფენო სივრცეში, სადაც მოსახლეობასთან ერთად მოწვეულნი იყვნენ სხვადასხვა სექტორის წარმომადგენლები.

კამპანიის საბოლოო მიზანია გააცოცხლოს ქალაქის სივრცეები საზოგადოების საჭიროებებისა და მოთხოვნილებების გათვალისწინებით, შექმნას ჯანსაღი ურბანული გარემო და ჩამოაყალიბოს ქვეყნის მასშტაბით საინტერესო არქიტექტურული კერები.

შემუშავებული პროექტების ნახვა შესაძლებელი იქნება ჩვენს ინსტაგრამ გვერდზე

<https://shorturl.at/dfBJS>

საქართვებ

ანა ბიბილაშვილი -
არქიტექტორ-ურბანისტი,
კამპანიის ხელმძღვანელი,
მენტორი და ურბანული
განვითარების ინსტიტუტის
დამფუძნებელი

მარიამ ჩიხანიძე -
კამპანიის ორგანიზატორი, არქიტექტორი,
ლანდშაფტური არქიტექტურის მაგისტრი

ანასტასია კვეშავა -
კამპანიის შემოქმედებითი გუნდის
ხელმძღვანელი, არქიტექტორი,
დიზაინერი,
კონტენტ მენეჯერი

ღონა ხაჭიკიანი -
კამპანიის
PR-მენეჯერი,
კონტენტ მენეჯერი

სოფია ბერიძე -
არქიტექტორი,
დიზაინერი,
გრაფიკოსი

Revive Your Neighborhood

General Vision of the Project Initiative

"Revive Your Neighborhood" is an urban-social project initiated by a group of young architects who are members of the "Urban Development Institute."

Over the past two decades, the urban development of Georgian cities has been following an unsustainable trajectory. This concerning trend is rooted in a combination of factors, including detrimental economic and urban policies, inadequate legal frameworks, and a lack of meaningful citizen engagement in decision-making processes pertaining to their surroundings. The passivity of citizens in addressing urban issues can be attributed to various factors, such as limited awareness and biased perspectives among decision-makers, urban planners, and architects.

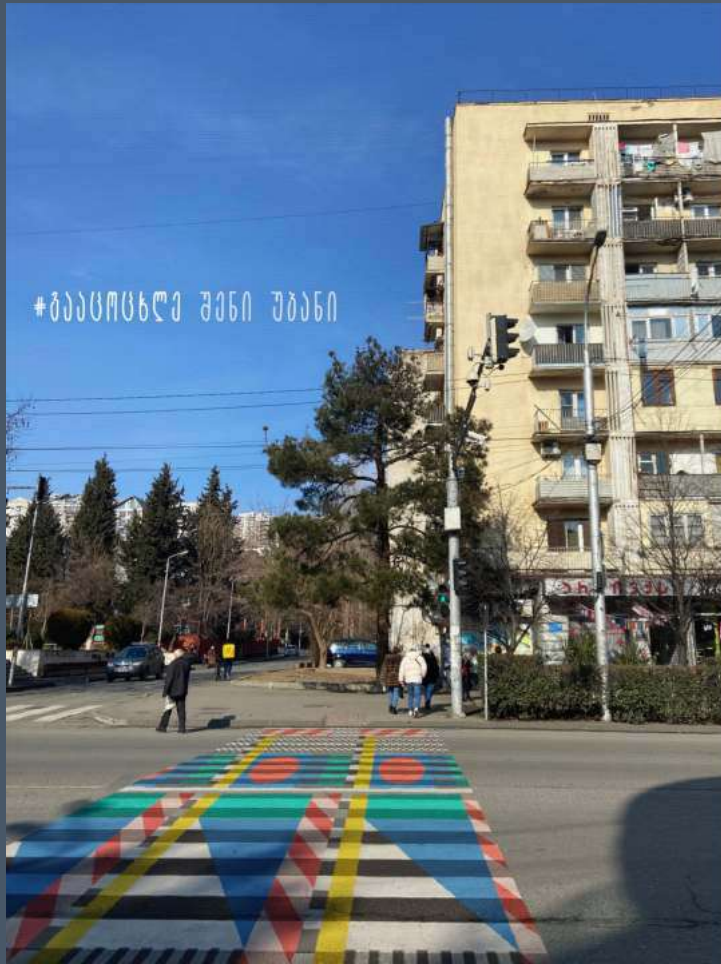
A city is not solely shaped by its citizens, architects, or governments. The urban environment is a reflection of the collective endeavors, awareness, culture, and actions of all stakeholders involved. Therefore, the primary objective of the project is to mobilize civil society regarding urban matters, encouraging them to voice their concerns and demands for positive changes in the urban landscape. The aim is to foster a culture of participatory planning, establishing a strong connection between the public, the professional community, and decision-makers. Through

collaboration among these groups, a solid foundation can be laid for the sustainable development of the city.

"Revive Your Neighborhood" is not just an urban planning initiative; it takes on the character of a campaign aimed at transforming the nihilistic attitudes of citizens and professional groups, while also fostering the professional development of urbanists, architects, and students.

The project is rooted in the idea of urban renewal, which resonates within each of us, irrespective of our profession or age. It's that innate desire to see the spaces around us improved, to take care of our yards, streets, and neighborhoods. However, all too often, this aspiration for change remains confined to mere thoughts. Our objective is to bridge the gap between citizens' aspirations and their physical environment, turning their wishes into tangible projects that can be shared with the wider society. We aim to instill a belief in every member of society that collaborative efforts can bring about meaningful change.

As part of the project, we identified four specific areas in the city that face significant challenges (Nutsubidze I Micro-District - surrounding the bridged building; Sative district - surrounding Laguna Vere; Tskneti

Street - the valley of the River Vere; and the II block of Vazha-Pshavela). Although these areas hold great potential for development, the current quality of life for residents is relatively low. To reimagine these spaces, we formed four groups of 40 volunteer young architects, who worked alongside their mentors. Together, they conducted extensive urban and population surveys to gain a comprehensive understanding of the project areas. Additionally, participants were provided with lectures from experienced architects, urban planners, and specialists in related fields, with support from the University of Georgia.

At this stage of the project, we are focused on developing conceptual renovation and rehabilitation projects based on principles of sustainable renewal and participatory planning. Our aim is to improve the existing environment while considering the demands and needs of the local population and preserving the area's identity.

In July, we have presented the projects in each project area, inviting the residents living there to participate. This provides locals with the opportunity to familiarize themselves with the proposed projects and share their feedback on how well the developed plans align with their expectations. Additionally, we organized a comprehensive exhibition at ArtArea Gallery space, attended by locals and other stakeholders from various fields.

Ultimately, our campaign strives to revitalize city spaces, taking into account the needs and desires of the community. We aim to create a healthy urban environment and establish captivating architectural hubs throughout the country.

Elaborated projects will be accessible to see on our Instagram page:

<https://shorturl.at/dfBJS>

Team:

Ana Bibilashvili -

architect-urbanist, head of the campaign, mentor and founder of the Urban Development Institute

Anastasia Kenchadze -

head of the creative team of the campaign, architect, designer, content creator

Mariam Chachanidze -

campaign organizer, architect, master's in landscape architecture

Sopia Beraia -

architect, designer, graphic artist

Dona Khatchiperadze -

PR-manager of the campaign, content creator

GIVE US A CALL. UNLESS YOUR COUSIN CAN DO IT

CORPORATE & CONSUMER BRANDING
MARKETING & ADVERTISING DESIGN
PUBLICATION DESIGN
PRINT DESIGN
CORPORATE DESIGN
PACKAGING DESIGN
PHOTOSESSION
WEB DESIGN
WEB DEVELOPMENT

STAMBA HOTEL - 3rd floor
14, M.Kostava St., Tbilisi, Georgia
+995 599 502 500
istudiolab.ge

COVER: Exhibition view "January, February, March" – TAB (Tbilisi Architecture Biennial) Georgian national pavilion at Venice 18th international architectural biennial

Kibe project

Publishing and Concept	- Thea Gogvadze (Tea Nili)
Art Historian	- Mariam Shergelashvili
Editor	- Mariam Shergelashvili
Design	- Irina Kacharava - iStudio
Translation and Editing	- Ketevan Uchaneishvili
Photo credits	- Tbilisi Architecture Biennial - Tbilisi Architecture Archive - LOA – Laboratory of Architecture - TIMM – Architecture - IDAAF Architects - Angus Leadly Brown - Sandro Sulaberidze - Ioana Khakhubia

This work, including its parts, is protected by copyright. None of the materials may be redistributed or reproduced, in whole or in part, in any form by any means without the consent of the publisher and the author. This applies to electronic manual reproduction, including photocopying, translation, distribution and other forms of public accessibility

ყდაგა: გამოფენის ხედი "იანვარი, თებერვალი, მარტი" თბილისის არქიტექტურის ბიენალე საქართველოს ეროვნული პავილიონი, ვენეციის მ-18 საერთაშორისო არქიტექტურული ბიენალე

პროექტი "კიბე"

გამომცემელი და კონცეფცია	- თეა გოგუაძე (თეა ნილი)
ხელოვნებათმცოდნე	- მარიამ შერგელაშვილი
რედაქტორი	- მარიამ შერგელაშვილი
დიზაინი	- ირინა კაჭარავა - iStudio
თარგმანი და კორექტურა	- ქეთევან უჩანეიშვილი
ფოტო	- თბილისის არქიტექტურის ბიენალე - თბილისის არქიტექტურის არქივი - არქიტექტურის ლაბორატორია - TIMM – Architecture - IDAAF არქიტექტორები - სანდრო სულაბერიძე - ანგუს ლედლი ბრაუნი - იოანა ხახუბია

ეს ნამუშევარი, ყველა ნაწილის ჩათვლით, დაცულია საავტორო უფლებებით. დაუშვებელია ნამუშევრის, მთლიანად თუ ნაწილობრივ, ნებისმიერი ფორმით გამოყენება, გავრცელება, ან გადაღება გამომცემლისა და ავტორის თანხმობის გარეშე. ეს ვხედავთ ელექტრონულ თუ მექანიკურ მეთოდებს, მათ შორის ფოტოასლის გადაღებას, თარგმანს, და საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომობის სხვა ფორმებს.

In cooperation with

ANNOUNCEMENT

ანონსი

12

თეატრი / TEXTILE

ZE GAVLENA

RAV • art review 12.2023